

**المختصر المفيد للمؤذن والإمام
والخطيب وأحكام المساجد**

**Hasznos rövidített útmutató a
mu'adhdhin (vagy: mu'aḏḏin;
imára szólító), az imām (imám)
és a khaṭīb (khatíb; vallási-
oktató jellegű beszédet tartó)
számára, valamint a**

mecsetekkel kapcsolatos vallásjogi szabályozásokról

**Hasznos rövidített útmutató a mu'adhdhin
(vagy: mu'addin; imára szólító), az imām
(imám) és a khatīb (khatīb; vallási-oktató
jellegű beszédet tartó) számára, valamint a
mecsetekkel kapcsolatos vallásjogi
szabályozásokról**

Az Iszlám Tartalom szolgálatára létrehozott
Egyesületben működő Tudományos Bizottság - a
világ különböző nyelvein nyújtva ismereteket

**Hasznos rövidített útmutató a mu'adhin, az
imám és a khatīb számára, valamint a
mecsetekkel kapcsolatos vallásjogi
szabályozások**

Az Iszlám Tartalom szolgálatára létrehozott
Egyesületben működő Tudományos Bizottság - a
világ különböző nyelvein nyújtva ismereteket

A teljes hála és dicsőítés csak Allahot illeti, Neki
adunk hálát; csak Tőle kérünk segítséget és Tőle
kérjük a bűnök bocsánatát. Allah oltalmába
menekülünk a lelkünk és saját magunk rossz tettei
elől és tetteink gonosz rosszasága elől. Akit Allah az
Igaz Útra vezérel, azt senki sem tudja tévelygésbe
vinni; és akit tévelygésbe visz, annak nincs
útmutató vezetője. És tanúságot teszek arról, hogy
nincs más jogosan szolgálható és imádható isten
csak Allah, Ő az Egyedüli Akinek nincs társa. És
tanúságot teszek arról, hogy Muḥammad

(Muhammad) az Ő szolgája és Küldötte. Allah áldása és békéje legyen rajta, a családján és a Társain, valamint mindazokon, akik őket kiválósággal követik, és küldjön rá bőséges békét.

Ami ezután következik: mivel az embereknek folyamatos szükségük van mindarra, ami ügyeiket rendbe teszi és rendezi, a Šarīʿa (saría) mindazzal rendelkezett, ami ezt megvalósítja; ide tartozik többek között az imához kapcsolódó adhán és iqáma, az emberek vezetése az imában, a pénteki khutba, valamint a mecsetekre vonatkozó szabályok. Ennélfogva a mecset imára hívója, az imám és a pénteki vallási beszédet tartó igen nagy felelősséget visel; és éppen ezért buzgólkodtunk egy, a következő címet viselő könyv elkészítésén: (al-Mukhtaṣār al-mufīdu li-l-muʾadhdhin wa-l-imām wa-l-khaṭīb wa aḥkām

al-masāğid), és több nyelvre is lefordítottuk.

Első alfejezet: Az adhán és az iqáma vallásjogi szabályozásai

Az adhán az Iszlám és hívei jelképe, hiszen minden egyes nap és éjjel ötször hangzik el. A tudósok írásaikban nagy figyelmet fordítottak rá: taglalták szunnáit (szokásos Prófétaï gyakorlatait), jogi rendelkezéseit, ajánlott cselekedeteit, valamint azt, ami érvénytelenné teszi. Mindez nem másért,

mint ez istenszolgálat és imádat jelentősége és méltósága miatt¹.

Az első alfejezet: az adhán és az iqáma meghatározása

Vallásjogi értelemben az adhán: az ima idejének bekövetkeztét jelző hívás, ismert, meghatározott, a Vallás által előírt szavakkal².

Az iqáma vallásjogi értelemben: az imára való felállás, az ima kezdetének meghirdetése, meghatározott, vallásjogilag előírt kifejezésekkel³.

Második Alfejezet: az Adhán és az Iqáma vallásjogi megítélése

Az Adhán és az Iqáma vallásilag előíratott. Ennek bizonyítéka található a Könyvben (a Korán), a Sunna (Szunna; a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget)

mindennapi cselekedetei, szavai, beleegyezései, döntései, hagyományai) és a tudósok közmegegyezésében.

Ami a Koránt illeti; a Magasságos Allah azt mondja:

﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ (58)

¹ Lásd: Fath al-Mun'ım (Fath al-Mun'ım), a Šarḥ Şaḥīḥ Muslim (Szahīḥ Muszlim) Magyarázata: (2/460).

² Lásd: Ibn Qudāmah: al-Mughnī (1/292), Mukhtār aš-Şiḥāḥ (16. o.) – az (‘-dh-n; اذْن) gyök szócikke, al-Qaḥṭānī: al-Aḍān wa-l-Iqāmah (5. o.).

³ Lásd: Kashshāf al-Qinā‘: (1/ 230).

(Ha az imára hívtok fel, ők azt gúny tárgyává teszik és játéknak tekintik. Ez azért van, mert ők olyan nép, amely nem használja az értelmét.) (58) [Az Asztal: 58; Q 5:58].

És ami a Prófétai Szunnát illeti; számos hagyomány bizonyítja mindkettő vallásjogi érvényességét, ezek közül:

Ibn ʿUmar-tól (Allah legyen elégedett kettejükkel), a ki mondta: A muszlimok, amikor Medinába érkeztek, összegyűltek és lesték az ima idejét; nem szólítottak az imára. Egy napon erről tanácskoztak, és némelyikük azt mondta: "Vegyünk egy harangot, a keresztények harangjához hasonlót. Mások azt mondták: Sőt inkább egy kürtöt, a zsidók kürtjéhez hasonlót. Ekkor ʿUmar azt mondta: "Hát nem küldtök egy férfit, aki az imára szólít?" Erre Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«يَا بِلَالُ، قُمْ فَنادِ بِالصَّلَاةِ».

"Ó, Bilāl (Bilāl)! Kelj fel, és szólíts az imára!"¹.

Ami pedig az idzsmá^c-ot (közmegegyezés) illeti: az Umma egyhangú álláspontja, hogy mindkettőjük jogszerűsége és kötelező volta az öt imára vonatkozik.

Imám Ibn Qudáma al-Maqdiszi azt mondta: "Közmegegyezés van az Ummában arról, hogy az

¹ Al-Bukhārī (Al-Bukhāri) jegyezte le (604) szám alatt és Muszlim (377) szám alatt.

adhán (imára hívás) előírt az öt kötelezően előírt napi imához"¹.

Az adhán és az iqáma a közösségi vallási kötelezettségek közé tartoznak a férfiakra nézve, akár lakóhelyen tartózkodva, akár utazás során, a napi öt kötelező ima tekintetében, nem pedig más imák esetében; a Mālik bin al-Ḥuwayrith (Málik bin al-Huwayrith) (Allah legyen vele elégedett) által továbbított hagyomány alapján, amelyben a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta nekik:

«فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَدِّنْ لَكُمْ أَحَدَكُمْ، وَلْيُؤَمِّكُمْ أَكْبَرُكُمْ»

"Ha eljön az ima ideje, akkor közületek egyik mondja el az adhán-t, és a legidősebb közöttetek, vezesse az imát."².

További bizonyíték: Mivel e kettő az Iszlám nyilvánvaló jelképei és vallási gyakorlatai közé tartozik, így tilos azokat felfüggeszteni és elhanyagolni.

Ami az asszonyokat illeti: számukra nincs előírva sem az adhán, sem az iqáma, függetlenül attól, hogy a nő egyedül imádkozik, vagy asszonyokat vezet az imában³.

¹ al-Mughnī: (1/293).

² Al-Bukhári jegyezte le (628) szám alatt és Muszlim (674) szám alatt.

³ Ibn Taymiyya (Ibn Tajmīja): Šarḥ al-ʿUmda (Šarḥ al-ʿUmda) – Az ima könyve (101. o.).

A harmadik alfejezet: az adhán és az iqáma kiválósága

Az adhan és az imára hívók kiválóságáról számos szöveg szól; az ezekben említett erények közül a következők:

Az imára hívó az Allahhoz hívók közül való, és az emberek közül a legjobb beszéddel szólók közé tartozik. A Magasságos Allah azt mondja:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ (33)

(Ki mondhatna szebb szót annál, mint az, aki Allah-hoz fohászkodik és jóra való módon cselekszik és azt mondja: "Én bizony a muszlimok közül való vagyok.") (33) [A Világosan megmagyaráztatott: 33; Q 41:33].

Az imára hívók lesznek a leghosszabb nyakú emberek a Feltámadás Napján; ugyanis Mu'āwiya (Mu'ávija) (Allah legyen vele elégedett) azt mondta: Hallottam, amint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondja:

«الْمُؤَدِّتُونَ أَطْوَلَ النَّاسِ أَعْنَاقًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

"Az imára hívók lesznek a leghosszabb nyakú emberek a Feltámadás Napján."¹

Az adhán és az iqáma elűzik a sátánt; Abū Hurayra (Abú Hurajra) – Allah legyen vele elégedett – azt mondta: a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) így szólt:

¹ Muszlim jegyezte le (387) szám alatt.

«إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ لَهُ ضُرَاطٌ، حَتَّى لَا يَسْمَعَ النَّادِينَ، فَإِذَا قُضِيَ النَّادِيُّ أَقْبَلَ، حَتَّى إِذَا ثَوَّبَ بِالصَّلَاةِ -أَي: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ- أَدْبَرَ، حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّثْوِيبُ أَقْبَلَ، حَتَّى يَخْطَرَ -أَي: يُوسَّسُ- بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ، يَقُولُ لَهُ: اذْكُرْ كَذَا وَاذْكُرْ كَذَا، لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ مِنْ قَبْلُ، حَتَّى يَظُلَّ الرَّجُلُ مَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى»

"Ha felhangzik az imára szóló hívás, a sátán meghátrál, szellentéssel kísérve, hogy ne hallja az adhánt. Amint az adhán véget ér, visszatér; ám amikor újból hívnak az imára — azaz elhangzik az iqáma —, ismét meghátrál. Amikor pedig az iqáma is befejeződik, ismét visszatér, mígnem az ember és önmaga közé áll — azaz gonosztságot súg —, és azt mondja neki: emlékezz erre meg arra; olyan dolgokra emlékeztetve, amelyekre korábban nem is gondolt, míg végül az ember már nem tudja, mennyit imádkozott (hány rak^ca-t)."¹

Tanúságot tesz az imára hívó mellett minden, ami hallja az imára hívását; ^cAbdullāh bin ^cAbd ar-Rahmān an-Anṣārī-től (Abdullāh bin Abdar-Rahmán al-Anszári): Abú Sza^cīd al-Khudri (Allah legyen elégedett vele) azt mondta neki: Úgy látom, szereted a juhokat és a pusztát; ha tehát a nyájadnál vagy, vagy a pusztában, és imára hívsz, emeld fel hangodat a hívásban, mert bizony:

«لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ، جَنَّ وَلَا إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ، إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

"Nincs olyan dzsinn, ember vagy bármi más, aki hallaná az imára hívó hangját, és ne tanúskodna mellette a Feltámadás Napján." Abū Sa^cīd al-Khudrī

¹ Al-Bukhári jegyezte le (1222) szám alatt és Muszlim (389) szám alatt.

(Abú Sza'íd al-Khudri) (Allah legyen elégedett vele) mondta: Ezt hallottam Allah Küldöttétől (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget)¹.

Ha az emberek kellőképpen ismernék az imára hívás kiválóságát és értékét, bizony sorsot húznának érte; azaz sorshúzással döntetnék el egymás között, hogy közülük ki mondja az imára hívást. Abú Hurajra (Allah legyen vele elégedett) elmondása szerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ -أَي: الْأَذَانِ- وَالصَّغَةِ الْأُولَى، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهْمُوا»

"Ha az emberek tudnák, mi rejlik a felszólításban azaz: az imára hívásban és az első sorban állásban, akkor – ha nem találnának mást, csak hogy sorsot húzzanak érte – bizony sorsot húznának."².

Az imára hívónak Allah megbocsát, ameddig a hangja elér, és tanúságot tesz mellette mindaz, ami csak hallja: az élők és az élettelenek, és olyan jutalom jár neki, mint annak, aki vele együtt imádkozik; mert aki a jóra mutat, olyan, mint aki azt cselekszi. Al-Barā' bin 'Āzib (Al-Bará' ibn 'Āzib) (Allah legyen vele elégedett) elmondása szerint, Allah Prófétája (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

¹ Al-Bukhári jegyezte le (609) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (615) szám alatt és Muszlim (437) szám alatt.

«إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفَةِ الْمُقَدَّمِ، وَالْمُؤَدِّنُ يُعْفَرُ لَهُ مَدُّ صَوْتِهِ، وَيُصَدِّقُهُ مَنْ سَمِعَهُ مِنْ رَطْبٍ وَيَابِسٍ، وَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ صَلَّى مَعَهُ»

"Valóban, Allah és az angyalai áldást mondanak az első sorra; az megbocsátásban részesül mindaddig, ameddig a hangja elér; és mindaz, ami csak hallja – élő és élettelen –, tanúságot tesz mellette; és olyan jutalom illeti meg, mint azoké, akik vele együtt imádkoznak."¹

Az adhán az Iszlám egyik legnagyobb jelképe, és ez az, ami megkülönbözteti a Dārul-l-kufr (Dáru-l-kufr) (a hitetlenség területét) a Dāru-l-Islām-tól (Dáru-l-iszlám (az iszlám területét); al-Bukhári a Szahíhjában egy fejezetet közöl ezzel a címmel: „Fejezet arról, hogy az adhán által mennyi vér kíméltetik meg”, majd idézi Anasz bin Málík (Allah legyen elégedett vele) hadíszát: "Amikor a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) velünk valamely nép ellen hadjáratra indult, nem indított támadást mindaddig, míg meg nem virradt és körül nem tekintett; ha adhánt hallott, békén hagyta őket, ha pedig nem hallott adhánt, rajtuk ütött."². Al-Imám al-Khattábi azt mondta: Ebből világosan kitűnik, hogy az adhán (az imára hívás) az Iszlám vallás sajátos jelképe, és hogy kötelező

¹ Aḥmad jegyezte le (18506) szám alatt; és an-Nasā'ī (646) szám alatt. Al-Mundhirī az al-Targhīb wa-l-Tarhīb c. munkájában (1/176) mondta: jó, kiváló hagyománylanc. Ibn al-Mulaqqin az al-Badr al-Munīr c. munkájában (3/385) mondta: ez egy jó hagyománylanc.

² Al-Bukhári jegyezte le (610) szám alatt és Muszlim (382) szám alatt.

előírás, amelynek elhagyása nem megengedett; és ha egy város lakói megegyeznének abban, hogy elhagyják az adhánt, és azt megtagadnák, akkor a hatalom birtokosának jogában állna emiatt harcolni ellenük.¹

Negyedik alfejezet: Az adhán és az iqáma érvényességének feltételei

1 - Az Iszlám; így tehát nem érvényesek a hitetlen részéről; mivel mindkettő istenszolgálati és imádati cselekedet, és az imádat nem érvényes a hitetlen részéről.

2 - A tiszta értelem: örülttől, vagy elmebetegtől, a részegtől és a megkülönböztetésre még képtelen kiskorútól nem fogadtatik el, akárcsak a többi istenszolgálati cselekedet esetében.

3 - A szándék: nélküle egyik sem érvényes; mert mindkettő istenszolgálati cselekedet és imádat, és az imádat csak szándékkal érvényes; ahogyan Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mondta:

«إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى»

"Bizony a cselekedetek kizárólag a szándékok szerint ítéltetnek meg; minden embernek az jár, ami a szándékában állt."².

¹ Aʿlām al-Ḥadīth Sharḥ Ṣaḥīḥ al-Bukhārī: (1/460).

² Al-Bukhārī jegyezte le (1) szám alatt és Muszlim (1907) szám alatt, ʿUmar ibn al-Khattāb (Allah legyen elégedett vele) hadísából.

4 - A férfi léte: ennél fogva a nő adhánja és iqámája nem érvényes.

5 - Az adhánt az ima idejében kell elmondani: nem érvényes az ima idejének bekövetkezte előtt; Málik ibn al-Huvajrith – Allah legyen vele elégedett – hadísa alapján, amelyben a Próféta azt mondta:

«... فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤْذِنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ، وَلْيُؤْمَمْكُمْ أَكْبَرُكُمْ»

"... Amikor eljön az ima ideje, mondja el közületek valaki az adhánt, és a legidősebb közületek vezesse az imát."¹ – az adhánra vonatkozó előírást az ima idejének bekövetkeztéhez kötötte, márpedig ez csak akkor valósul meg, ha ideje bekövetkezett; továbbá az iqáma az imára való felállás, az ima elkezdése előtt szándékakor hangozzék el.

6 - Az adhán – és ugyanígy az iqáma – megszabott sorrend szerint legyen elmondva. A sorrenden azt értjük, hogy az imára hívó az adhán és az iqáma szavait a vallásjogi szövegekben rögzített leírás szerint mondja el, anélkül, hogy bármely szót vagy mondatot a másik elé venne vagy késleltetne; mivel az adhán egy imádat, amelynek ez a rendje szilárdan megállapított, ezért úgy kell végezni, ahogyan ránk hagyományozódott; mert Ő (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mondta:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ، فَهُوَ رَدٌّ»

¹ Al-Bukhári jegyezte le (628) szám alatt és Muszlim (674) szám alatt.

"Aki ebbe a mi Ügyünkbe (az Iszlám vallásba) olyan dolgot vezet be, ami nem tartozik hozzá – az elutasítandó."¹.

7 - Az adhán — és ugyanígy az iqáma — legyen folyamatos: a pontos folyamatosság alatt azt értjük, hogy az adhán szavait egymás után, megszakítás nélkül kell mondani, anélkül, hogy szóval vagy cselekedettel megszakítanánk; továbbá az egyes részeket ne válassza el egymástól hosszú idő.

8- Az adhán, valamint az iqáma arabul hangozzék el, a Szunnában rögzített szövegezéssel; és legyen mentes minden olyan kiejtési vagy nyelvi hibától, amely eltorzítja a jelentést.

9 - A hang felemelése az adhán során; mert ha a mu'adhdhin annyira lehalkítaná a hangját, hogy rajta kívül senki más nem hallja, akkor nem valósulna meg az adhán előírásának célja; mert ő (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ»

"Valaki közületek mondja el nektek az imára hívást!"² Ez arra utal, hogy fel kell emelni a hangot, hogy mások is hallhassák; így teljesül a kihirdetés célja. Ha azonban az adhánt saját magának vagy egy vele jelenlévőnek mondja, nem feltétel a hang

¹ Al-Bukhári jegyezte le (2697) szám alatt és Muszlim (1718) szám alatt, 'Ā'īša (Á'isa) (Allah legyen elégedett vele) hagyománya szerint.

² Ennek a hagyománynak a forrását már a korábbiakban bemutattuk.

felemelése; ám annyira emeli fel a hangját, amennyire saját maga hallja, vagy hallja az, aki vele együtt jelen van. Mindazonáltal, ha ennél nagyobbra emelné a hangját, az még jobb volna – az Abú Sza'íd al-Khudri – Allah legyen vele elégedett – által a Prófétától – Allah áldása és békéje legyen rajta – elmondott hadíszt alapján:

«.. فَإِذَا كُنْتَ فِي غَمِّكَ أَوْ بِأَدْنَيْكَ فَأَذِّنْتَ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ؛ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ حِينَ وَلَا إِنْسٍ وَلَا شَيْءٍ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

"... Ha nyájad között vagy, vagy a pusztában, és imára hívsz, emeld fel a hangodat az imára hívásban; hiszen akár dzsinn, akár ember, akár bármi más, aki csak hallja az imára hívó hangjának terjedelmét, a Feltámadás Napján mellette fog tanúskodni."¹

Ötödik alfejezet: Az imára hívóval kapcsolatos elvárások és jellemzők

1 - Legyen ismert erényességéről és igaz úton járásáról; mert a Próféta – Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) – mondta:

«الْإِمَامُ ضَامِنٌ، وَالْمُؤَذِّنُ مُؤْتَمَنٌ، اللَّهُمَّ ارْشِدِ الْأَيْمَةَ، وَاعِزِّ لِلْمُؤَذِّنِينَ»

"Az imám felelősséget visel, a mu'adhdhin a bizalom letéteményese. Ó, Urunk Allah! Vezesd a helyes útra az imámokat, és bocsáss meg az imára hívóknak."² Az imára hívó az ima és a böjt idejének

¹ Ennek a hagyománynak a forrását már a korábbiakban bemutattuk.

² Abū Dāwūd (Abú Dáwúd) jegyezte le (517) szám alatt és at-Tirmidhī (at-Tirmidhi) (207) szám alatt.

megbízott őrzője; a rábízott felelősséget pedig csak egy istenfélő, feddhetetlen ember képes hűséggel teljesíteni. Ennélfogva az imára hívó ne legyen romlott életű vagy nyíltan vétkező, és ne legyen olyan sem, aki nélkülözi a közösségi erkölcsi tartást és méltóságot.

2 - Hogy nagykorú legyen; mivel a nagykorú adhánja teljesebb. Érvényes ugyanakkor a döntőképeséssel rendelkező kiskorú adhánja is, amennyiben azt az imaidőben mondja; ha tehát elmondja, az adhánjával megelégedhetnek, mert ezáltal kihirdetésre kerül az imaidő beköszönte.

3 - Legyen jártas az imaidőkben; hogy pontosan megállapíthassa azokat, és az idejük kezdetén meghirdesse az imára hívást; mert ha nem ismeri azokat, nem zárható ki, hogy téved vagy hibát követ el.

4 - Legyen erőteljes hangú; °Abdullāh bin Zayd (°Abd Allah ibn Zayd) (Allah legyen vele elégedett) adhán-álomlátomásáról szóló hagyomány értelmében a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) így szólt hozzá:

«إِنَّ هَذِهِ لَرُؤْيَا حَقٍّ، فَقُمْ مَعَ بِلَالٍ فَإِنَّهُ أُنْدَى وَأَمْدٌ صَوْتًا مِنْكَ، فَأَلْقِ عَلَيْهِ مَا قِيلَ لَكَ، وَلْيُنَادِ بِذَلِكَ»

"Bizony igaz ez a látomás. Menj Bilállal, mert hangja zengőbb és messzebbre száll, mint a tiéd.

Add át neki azt, amit neked mondtak, és ezzel hívjon (az imára)!¹, és jelentése:

«وَأْمُدُّ صَوْتًا مِنْكَ»

"Hangja messzebbre száll, mint a tiéd" Azaz: nálad erőteljesebb és magasabb hangú; ez pedig bizonyíték arra, hogy ajánlott olyan mu'adhdhin kinevezése, akinek hangja magas és zengő, mert a magas és erőteljes hang hatásosabb az adhán továbbadásában².

5- Legyen kellemes hangú; mert – az előbb említett ^cAbd Allah ibn Zayd (Allah legyen vele elégedett) hadíszában – a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) így szólt:

«فَإِنَّهُ أُنْدَى وَأْمُدُّ صَوْتًا مِنْكَ»

"Mert bizony az ő hangja szebb zengésű és messzebbre hallatszó, mint a tiéd." Azaz: szebb és kellemesebb hangja van.

6 - Hogy megtisztult legyen a kisebb és a nagyobb tisztátalanságtól; mivel az adhán és az iqáma a Fenséges és Magasztos Allahról történő megemlékezés, és annak, aki megemlékezést végez, ajánlott rituálisan tiszta állapotban lennie.

7 - Az adhánt állva mondja; A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szava alapján:

«يَا بِلَالُ قُمْ، فَنَادِ بِالصَّلَاةِ»

¹ At-Tirmidhī jegyezte le (189) szám alatt, és at-Tirmidhī mondta: szép hiteles hagyomány (ḥadīth ḥasan ṣaḥīḥ).

² Lásd: Tuḥfat al-Aḥwadhī: (1/481).

"Ó, Bilāl! Állj fel, és szólíts imára!"¹ Ibn al-Mundhir mondta: "Közmegegyezés van abban, hogy a Szunna része, hogy a mu'adhdhin állva mondja az imára hívást".²

8 - Hogy az imára hívást a qibla felé fordulva mondja; amint 'Abd Alláh bin Zajd (Allah legyen elégedett vele) az imára hívás látomásáról szóló hagyományának egyik változatában elmondta: "Majd a qibla felé fordult, mondván: "Allāhu akbar, Allāhu akbar (Allāhu akbar, Allāhu akbar - Allah a legnagyobb, Allah a legnagyobb!)"...³ És Ibn al-Mundhir azt mondta: "Közmegegyezés van abban, hogy a Próféta szunnája szerint: az adhán elmondásakor a qibla (az ima iránya) felé kell fordulni."⁴

9 - Hogy a két mutatóujját a fülnyílásaiba tegye; mivel Bilāl (Allah legyen elégedett vele) így cselekedett az adhánja közben; Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) színe előtt. Abū Ġuḥayfa-tól (Abú Dzsuḥajfa) (Allah legyen elégedett vele), aki mondta: "Láttam Bilált, amint az adhánt mondja, és közben forog, a száját erre és arra fordítja, mindkét mutatóujját a füleibe téve, miközben Allah Küldötte (Allah áldja meg és

¹ Al-Bukhári jegyezte le (604) szám alatt és Muszlim (377) szám alatt, Ibn 'Umar - Allah legyen elégedett kettejükkel (vele és apjával) - hadísából.

² Ibn al-Mundhir: al-Idzsmá^c (38. o.).

³ Abú Dáwúd jegyezte le (507) szám alatt.

⁴ Ibn al-Mundhir: al-Idzsmá^c című munkája, (38. oldal).

adjon neki örök üdvösséget) a vörös sátrában volt..."¹.

Imám at-Tirmidhi e hadísz lejegyzése után azt mondta: "E szerint kell cselekedni a tudósok szerint: ajánlják, hogy az mára szólító az adhán közben a két ujját a füleibe illessze."

Ibn Subrumától megkérdezték: Miért kapta azt a parancsot a mu'adhdhin, hogy a két ujját a füleibe tegye? Azt mondta: "A hang erősítése végett..."².

An-Nawawī (An-Nawawi) – Allah legyen irgalmas hozzá – azt mondta: A szunna, hogy a két mutatóujját a két fülnyílásába helyezi; és ez egységesen elfogadott álláspont. Ezt al-Mahāmili (al-Mahámili) is közli az al-Madzsmú^c-ban a tudósok általános álláspontjaként. A mi társaink azt mondták: van ebben egy másik haszon is, mégpedig az, hogy meglehet, valaki nem hallja a hangját süketség, távolság vagy más ok miatt; ilyenkor a két mutatóujjából következtet arra, hogy az adhánt mondja.³

10 - Jobbra forduljon, amikor ezt mondja: ḥayya ^calā-ṣ-ṣalā (hajja alasz-szalá - jöjjetek az imára), mind a két alkalommal; és balra forduljon, amikor

¹ Ezt at-Tirmidhi közli: (197) szám alatt, és mondta: haszan szahíh hadísz (jó, hiteles hagyomány). Ennek eredete a Szahíh al-Bukháríban (634) a következő szöveggel: ^cAwn bin Abí Dzsuḥayfa-tól, az apjától, aki mondta: „Láttam Bilált, amint az imára hívást végezte, és elkezdtem a száját erre is, arra is követni az imára hívás közben.”

² "Al-Awsaṭ (4/11).

³ Sarh al-Muḥadhdhab (3/113).

ezt mondja: ḥayya ʿalā-l-falāḥ (hajja alal-falāḥ - jöjjetek a boldogulásra), mind a két alkalommal; lábait mozdulatlanul tartva; Abú Dzsuhayfa (Allah legyen vele elégedett) elmondása szerint Bilál (Allah legyen vele elégedett) adhánjáról, a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) jelenlétében, így mondta:

«فَجَعَلْتُ أَتْبَعَ فَاهُ، هَاهُنَا وَهَاهُنَا، يَقُولُ: يَمِينًا وَشِمَالًا: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ»؛

"Elkezdtem követni a száját, itt is és ott is, miközben ezt mondta: jobbra és balra: "hajja alasz-szalá, hajja ala-l-falāḥ"¹; Mivel ez hatékonyabban teszi hallhatóvá az imára hívást azok számára, akik távol vannak a mecsettől.

11 - Az adhánban (az imára hívásban) at-tarasszul módján, azaz megfontoltan, tagoltan kell mondani, mindenféle erőltetett nyújtás és túlzó hanghosszabbítás nélkül; mert az adhán a mecsettől távol levők értesítése, ezért benne kifejezőbb a tagolt előadás. Az iqámát pedig al-hadr módján, azaz gyorsabban kell mondani; mivel az a jelenlévők tájékoztatása, ezért abban helyénvaló a hadr (a gyorsabb elmondása)².

12 - Az adhánt úgy végezze, ahogyan elő van írva: kellemes, könnyed, természetes hangon, nem

¹ Al-Bukhári közölte (634) száma alatt, Muszlim (503) szám alatt; a szavak pedig Muszlimnál olvashatók így.

² Lásd: Ibn Qudāma, al-Mughnī: (1/ 295).

mesterkélten és nem értelem torzító módon; ne tegye énekszerűvé, és ne nyújtsa oly mértékben, hogy az eltérítse eredeti célját; hanem a az imára szólító a saját hangján adja elő, szem előtt tartva annak feltételeit és a rá vonatkozó vallásjogi illemszabályokat és viselkedési normákat.

Hatodik alfejezet: Az adhán és az iqáma leírása

Az adhánra és az iqámára nézve a prófétai hagyományok megszabott módokat közölnek; az adhán és az iqáma leírásai között szerepel ^oAbd Allah ibn Zayd — Allah legyen vele elégedett — hadísa is, és ebben az adhán szövege a következő:

"Allahu akbar, Allahu akbar, Allahu akbar, Allahu akbar" Allah a Leghatalmasabb, Allah a Leghatalmasabb, Allah a Leghatalmasabb, Allah a Leghatalmasabb.

Ašhadu an lā ilāha illā-Llāhu, Ašhadu an lā ilāha illā-Llāhu (Ashadu al-lā ilāha illa-Llāh, Ashadu al-lā ilāha illa-Llāh) Tanúsítom, hogy nincs más isten csak Allah. Tanúsítom, hogy nincs isten csak Allah.

Ašhadu anna Muḥammadan rasūlu-Llāh, ašhadu anna Muḥammadan rasūlu-Llāh (Ashadu anna Muhammadan raszūl-u-Llāh, Ashadu anna Muhammadan raszūl-u-Llāh) Tanúsítom, hogy Muhammad Allah Küldötte, tanúsítom, hogy Muhammad Allah Küldötte.

"Hajja ala-sszalá, hajja ala-sszalá" Jöjjetek az imára, jöjjetek az imára!

"Hajja ʿalál-faláh, hajja ʿalál-faláh" Jöjjetek a boldogulásra, jöjjetek a boldogulásra!

"Allahu akbar, Allahu akbar" Allah a Leghatalmasabb, Allah a Leghatalmasabb.

Lā ilāha illā-Llāh (Lá iláha illa-Lláh) Nincs más isten csak Allah!

És az iqáma szövege:

"Allahu akbar, Allahu akbar" Allah a Leghatalmasabb, Allah a Leghatalmasabb.

"Ashadu al-lá iláha illa-Llah" Tanúsítom, hogy nincs más isten csak Allah.

"Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Llah" Tanúsítom, hogy Muhammad Allah Küldötte.

"Hajja ʿalá-sszalá, hajja ʿalál-faláh" Jöjjetek az imára, jöjjetek a boldogulásra!.

"Qad qámati-sszalátu, qad qámati-sszalá" Az ima megkezdődött, az ima megkezdődött.

"Allahu akbar, Allahu akbar" Allah a Leghatalmasabb, Allah a Leghatalmasabb.

"Lá iláha illa-Lláh" Nincs más isten csak Allah.¹

Ez tehát az imára hívás és az ima megkezdésének bejelentése azon módjának leírása, amelyet Bilál (Allah legyen elégedett vele) a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) társaságában

¹ Abú Dáwúd jegyezte le (499) szám alatt és at-Tirmidhi rövidítve (189) szám alatt. És azt mondta: ʿAbdulláh ibn Zajd hadísa haszan szahíh (jó, hiteles) hagyomány.

otthon és úton egyaránt folyamatosan végzett, a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) haláláig.

És a mu'adhdhin a hajnali ima adhán-ja során, a hajja 'alá-l-faláh után azt mondja: asz-szalátu khayrun mina-n-nawm (az ima jobb, mint az alvás), kétszer; mivel Abū Maḥdhūra (Abú Mahdhúra) (Allah legyen elégedett vele) elmondta, hogy a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) ezt mondta neki:

«فَإِنْ كَانَتْ صَلَاةُ الصُّبْحِ قُلْتَ: الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ، الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ»

"Ha pedig a hajnali ima (fadzsr) ideje van, akkor mondd: asz-szalátu khayrun mina-n-nawm (az ima jobb, mint az alvás), asz-szalátu khayrun mina-n-nawm."¹

Az adhán egy másik módja a tardzsi', azaz az ismétlés: ilyenkor a két Tanúságtételnél lehalkítja a hangját, majd azokat felemelt hangon megismétli; az iqáma alkalmával pedig megkettőzi azokat. Ezt a leírást Abú Mahdhúra – Allah legyen vele elégedett – hadísa közli, amelyben így szól: a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) maga tanította meg nekem az adhánt, és ezt mondta:

«قُلْ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ - مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ - قَالَ: ثُمَّ ارْجِعْ، فَمَدَّ صَوْتَكَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ

¹ Abú Dáwúd jegyezte le (500) szám alatt. an-Nawawi a Khulászat al-Ahkám (1/286) című művében így ír: Ez egy haszan hadisz.

أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ».

"Mondd: Allahu akbar, Allahu akbar (Allah a leghatalmasabb), Allahu akbar, Allahu akbar, Ashadu an lá iláha illa-Llah (Tanúságot teszek arról, hogy nincs más isten csak Allah), Ashadu an lá iláha illa-Llah, Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Lláh (Tanúságot teszek arról, hogy Muhammad Allah Küldötte), Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Llah – kétszer-kétszer. – Majd mondta: Térj vissza, és emeld fel a hangodat: Ashadu an lá iláha illa-Llah, Ashadu an lá iláha illa-Llah, Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Llah, Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Llah, hajjaa 'alá-sszalá, hajja 'alá-sszalá, hajja 'alál-faláh, hajja 'alál-faláh, Allahu akbar, Allahu akbar, Lá iláha illa-Llah."

«وَالْإِقَامَةُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ، قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»

"Az iqáma pedig: Allahu akbar, Allahu akbar, Allahu akbar, Ashadu an lá iláha illa-Llah, Ashadu an lá iláha illa-Llah, Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Llah, Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Llah, hajja 'alá-sszalá, hajja 'alá-sszalá, hajja 'alál-faláh, hajja 'alál-faláh, qad qámati-sszalá, qad qámati-sszalá, Allahu akbar, Allahu akbar, Lá iláha illa-Llah."

Ez a változatosság miatti eltérések közé tartozik; a hitelesen rögzített módok bármelyikét is választja az imára hívó, az helyes. Sejk al-Iszlám Ibn Tajmijja (Allah könyörüljön rajta) azt mondja, miután megemlítette az adhant (imára hívás) néhány hitelesen rögzített formáját: Ha pedig ez így van, a helyes álláspont a hadisz követőinek és azoknak a nézete, akik velük egyetértenek: mindannak a megengedése és elfogadása, ami e tekintetben hitelesen megállapítást nyert a Prófétától (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget); ezek közül semmit sem tartanak kifogásolandónak. Hiszen az adhán és az iqáma leírásának változatossága olyan, mint a Korán-olvasatok, a tasahhudok és az ehhez hasonló leírásának változatossága. És senkinek sincs joga kifogásolni azt, amit a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) Szunnaként állapított meg a Közössége számára.²

A hetedik alfejezet: mit kell mondania annak, aki hallja az adhánt és milyen fohászt kell utána mondania.

Ajánlatos, hogy aki hallja az adhánt az mondja ugyanazt, amit a mu'adhdhin mond; Abú Sza'íd al-khudri – Allah legyen vele elégedett – hadísza

¹ Abú Dáwúd jegyezte le (502, 503) szám alatt.

² Maǧmū' al-Fatāwā (Madzsmú' al-Fatāwa): (22/ 66).

szerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«إِذَا سَمِعْتُمُ النَّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَدِّنُ»

"Ha halljátok az imára hívást, akkor mondjátok ugyanazt, amit a mu'adhdhin mond."¹ Kivéve a két "hajja"-val kezdődő kifejezést – amelyek az imára hívó szavai: hajja ala-sszalá, hajja alal-faláh –, az imára hívást halló számára ajánlott, hogy közvetlenül mindegyik után ezt mondja:

«لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»

Lā ḥawla wa lā quwwata illā bi-Llāhi (Lá hawla wa lá quwwata illá bi-Lláh) Nincs változtató erő (egyik helyzettől a másikra), sem hatalom csak Allah által. Bizonyíték arra, Umar bin al-Khattáb (Allah legyen elégedett vele) hagyománya, amiben azt mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«إِذَا قَالَ الْمُؤَدِّنُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ أَحَدُكُمْ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ قَلْبِهِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ»

"Ha az imára szólító azt mondja: Allahu akbar, Allahu akbar, aki hallja mondja: Allahu akbar, Allahu akbar. Majd azt mondja: Ashadu an lá iláha

¹ Al-Bukhári jegyezte le (611) szám alatt és Muszlim (383) szám alatt.

illa-Llah, aki hallja mondja: Ashadu an lá iláha illa-Llah. Majd mondja: Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Llah; aki hallja mondja: Ashadu anna Muhammadan raszúlu-Llah. Majd mondja: hajja ala-sszalá, aki hallja mondja: lá hawla walá quwwata illá bi-Lláh. Majd mondja: hajja alál-faláh, aki hallja mondja: lá hawla wa lá quwwata illá bi-Lláh. Majd mondja: Allahu akbar, Allahu akbar, aki hallja mondja: Allahu akbar, Allahu akbar. Majd mondja: Lá iláha illa-Llah, aki hallja mondja: Lá iláha illa-Llah - aki ezt szíve teljes meggyőződésével mondja el, az belép a Paradicsomba."¹.

És mondja: Ašhadu an lā ilāha illā-Llāh waḥdahu lā šarīka Lahu wa anna Muḥammadan ʿabduhu wa rasūluhu. Raḍītu bi-Llāhi rabban wa bi-Muḥammadin rasūlan wa bi-l-Islām dīnan (Ashadu an lá iláha illa-Láh waḥdahu lá saríka Lah, wa anna Muhammadan abduhu wa raszúluh, radítu bi-Lláhi Rabban, wa bi Muhammadin raszúlan, wa bil iszlami dínan) Tanúságot teszek arról, hogy nincs más isten Allahon kívül, egyedül Ő, Nincs Neki társa; és tanúságot teszek arról, hogy Muhammad az Ő szolgálja és Küldötte. Allahot, teljes elégedettséggel elfogadtam Uramként, és Muhammatat Küldöttként, és az Iszlámot Vallásként – a Két Tanúságtétel után.

¹ Muszlim jegyezte le, (385) szám alatt.

Sza'd bin Abí Waqqász-tól (Allah legyen elégedett vele), aki mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيَ اللَّهُ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا؛ غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ».

"Aki elmondja, midőn hallja az imára hívót (Tanúságot teszek arról, hogy nincs más isten csak Allah, Ő az egyedüli, Akinek nincs társa, és arról, hogy Muhammad az Ő hívó szolgája és Küldötte; elégedetten fogadom el Allah-ot Úrként és Muhammad-ot Küldöttként és az Iszlámot vallásként) – megbocsáttatik neki a bűne."¹

Ha az imára hívó a hajnali ima adhán-ja során azt mondja: asz-szalátu khayrun mina-n-nawm (az ima jobb, mint az alvás), akkor a hallgató is ugyanezt mondja; mivel a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mondta:

«إِذَا سَمِعْتُمُ النِّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ»

"Ha halljátok az imára hívást, akkor mondjátok ugyanazt, amit a mu'adhdhin mond."²

Majd áldást kér a Prófétára (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), majd elmondja azt, ami a tőle származó hadíszban szerepel; a következőt mondva:

¹ Muszlim jegyezte le, (386) szám alatt.

² Muttafaq 'alayhi. (Mindkét šaykh, al-Bukhārī és Muszlim megegyezett a hitelességében és közzétették is)..

«مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ: اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ النَّامَةُ، وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ، أَتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

"Aki elmondja a következőt, midőn hallja az imára hívást: Allāhumma Rabba hādhihi-d-da^cwati-t-tāmma wa-ş-şalāti-l-qā'ima. Āti Muḥammadan al-wasīlata wa-l-faḍīlata wa-b^cathhu maqāman maḥmūdān alladhī wa^cadtahu (Allhumma Rabba hadhihi-d-da'wati-tāmma, wa-sz-szalāti-l-qā'ima, āti Muhammadan al-wasīlata wa-l-faḍīla, wa-b'athhu maqāman mahmūdān allathī wa'adtah - Ó, Uram, Allah! Ennek a teljes és tökéletes Felszólításnak az Ura és ennek a fennálló imának az Ura. Add meg Muhammad-nak al-Waszíla-t (a Közbenjárás eszközét és lehetőségét) és al-Fadíla-t (és a kiválóságot), és al-Maqām al-Mahmūd-ot (az áldott helyet és rangot), amelyet megígértél neki!) - annak jár az én Közbenjárásom a Feltámadás Napján."¹, és a jelentése:

«الدَّعْوَةُ النَّامَةُ»

"A teljes és tökéletes felszólítás (ad-da^cwatu t-tāmma)" Vagyis: az adhán felszólítása; ez teljes és maradéktalan, mivel magában foglalja Allah magasztalását és az Ő Egyedülvalóságát; a tanúságtételt a Prófétai Küldetésre, valamint a jóra való felszólítást.

¹ Al-Bukhári jegyezte le (614) szám alatt Ġābir (Dzsábir) – Allah legyen vele elégedett – hadísából.

«وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ»

"És ennek a fennálló imának - Asszaláti-l-qá'ima"
Azaz: az ima amelyek megtartatnak és végrehajtatnak.

«الْوَسِيلَةَ»

«al-waszíla» Egy rang a Paradicsomban.

«الْفَضِيلَةَ»

"Al Fadíla" A magasztos erény és szint, amelyben, rajta kívül, senki sem részesül.

«مَقَامًا مَحْمُودًا»

"Maqáman Mahmúdan" Az áldott rang: minden olyan rang, helyzet, pozíció, amelyben az emberek őt dicsőítik; ezek közül való a Leghatalmasabb Közbenjárás az összes teremtmény számára, amelyben a Feltámadás Napján közbenjár a Megállás helyén levőkért, amíg meg nem történik köztük a bíraskodás és számonkérés.

°Abdulláh bin °Amr bin al-°Áş (Abdullah bin Amr bin al-Ász)-tól (Allah legyen elégedett kettejükkel), miszerint ő hallotta a Prófétát (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), amint mondja:

«إِذَا سَمِعْتُمْ الْمُؤَذِّنَ، فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ، ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّهُ مَن صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا، ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ، فَإِنَّهَا مَنَزَلَةٌ فِي الْجَنَّةِ، لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِّنْ عِبَادِ اللَّهِ، وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ، فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ، حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ»

"Ha halljátok az imára hívó szavát, akkor mondjátok ugyanazt, amit ő mond; majd kérjeteek áldást rám. Hiszen az, aki egyetlen fohászt mond

értem, ezért Allah tízszeres áldásban részesíti. Majd kérjétek számomra al-wasílá-t, mivel az egy megkülönböztetett hely (rang, pozíció) a Paradicsomban; ez csupán Allah egyetlen hívő szolgájának jár. És remélem én lehetnék az a személy. Aki kéri a számomra al-wasílá-t, annak jár a közbenjárásom."¹.

És az adhánba bevezetett vallási újítások közül, Az imára szólító az adhán után felemeli hangját, és áldást és békességet kér a Prófétára (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget). Ugyanígy az adhán után elmondott fohászok: (Allahumma Rabba hádihi-d-da^ʿwati-t-támma ...) – közösségi formában elmondani. És a két kéz felemelése e fohász során. És az a hozzáadás is, amikor egyesek a mu'adhdhinnal együtt ismételve a záró mondat végére odateszik a „haqqan (igazán, valójába)” vagy az „’abadan (egyáltalán)” szót, és így azt mondják: „haqqan Lá iláha illa-Llah” vagy „’abadan Lā ilāha illā-Llāhu”; mindezekre nézve nincs semmiféle bizonyíték.

Nyolcadik alfejezet: A mecsetből történő kilépés, az imára hívás után, vallásjogi megítélése

Tilos a férfinak az adhán után elhagynia a mecsetet mindaddig, amíg nem imádkozott, kivéve

¹ Muszlim jegyezte le, (384) szám alatt.

annak, aki jogos mentséggel rendelkezik, vagy akinek szándékában áll visszatérni a mecsetbe; ekkor nem terheli bűn. Abū-l- Ša‘thā’-tól (Abú as-Sa‘thā’) maradt fenn, hogy azt mondta: "Abu Hurayra-val együtt ültünk a mecsetben. Ekkor az inára szólító meghirdette az imára hívást. Felállt egy férfi és elindult, Abu Hurayra pedig a tekintetével követte őt, míg ki nem ment a mecsetből. Ekkor Abu Hurayra azt mondta: Ami ezt illeti, bizony engedetlenséget tanúsított Abū-l-Qāsim (Abu al-Kászim) (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) iránt."¹.

At-Tirmidī a Szunan című művében, miután említette ezt a hadísz, mondta: És ezen gyakorlat szerint cselekedtek a tudósok, a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) társai közül és az utánuk következők körében: hogy az imára történő felhívás után senki ne hagyja el a mecsetet, kivéve mentség esetén: ha nincs rituális tisztaság állapotban, vagy valamilyen elkerülhetetlen ügy miatt.²

A kilencedik alfejezet: Mennyi idő van az adhán és az iqáma között?

A szunnában olyan szöveg szerepel, amely arra utal, hogy elegendő idő volt az adhán és az iqáma

¹ Muszlim jegyezte le, (655) szám alatt.

² At-Tirmidhi Szunan című Hagyománygyűjteménye (Szunanu-t-Tirmidi): (1/397), (204) szám alatt.

között; ugyanis ʿAbdullāh bin Mughaffal (Abdullah bin Mughaffal) (Allah legyen elégedett vele), azt mondta: a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«بَيْنَ كُلِّ آدَانَيْنِ صَلَاةٌ، بَيْنَ كُلِّ آدَانَيْنِ صَلَاةٌ»، ثُمَّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ: «لِمَنْ شَاءَ»

"Minden két imára hívás között van egy ima; minden két imára hívás között van egy ima." Majd a harmadikban azt mondta: "annak számára, aki akarja."¹ A „két imára hívás” alatt itt az adhán és az iqáma értendő; ezért a mu'adhdhin az adhán és az iqáma között hagyjon időt, hogy a jelenlévők elvégezheszenek két rak^ca-t az ima előtt, és hogy a mecsetbe igyekvők megérkezzenek és elérjék az imát.

Imām Aḥmad) (Imám Ahmad) azt mondta: "Illő, hogy a mu'adhdhin, amikor elmondja az adhán-t, ne siessen az iqáma-val, hanem várjon addig, amíg megérkeznek a mecsetbe járók, és amíg a sürgetett – az, aki a székelés szükségét érzi – elvégezheti a dolgát; az adhán és az iqáma között hagyjon egy kis időt."²

Tizedik alfejezet: A mu'adhdhin felelőssége és viselkedési jellemzői

Kötelező a mu'adhdhin számára, hogy az adhán végzésekor kizárólag a Magasságos Allah jutalmát

¹ Al-Bukhári jegyezte le (627) szám alatt és Muszlim (838) szám alatt.

² Ibn Taymiyya: Šarḥ ʿUmdat al-fiqh (Az ʿUmdat al-fiqh magyarázata) című munkája, Kitábu-sz-szalát: (135. o.).

keresse; ugyanis ʿUthmān bin Abī-l-ʿĀṣ (Uszmán ibn Abi al-Ász) (Allah legyen vele elégedett) azt mondta:

«إِنَّ مِنْ آخِرِ مَا عَهِدَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ اتَّخَذَ مُوَدَّنًا لَا يَأْخُذُ عَلَى آذَانِهِ أَجْرًا».

"Bizony, az utolsó meghagyásai között, amelyeket Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) nekem meghagyott, az volt, hogy olyan imára szólítót állítsak, aki az imára hívásáért nem fogad el fizetséget."¹

At-Tirmidī – Allah legyen irgalmas hozzá – e hadísz lejegyzése után mondta: "A tudósok körében az elfogadott gyakorlat ez: nem helyeselték, hogy az imára hívó az imára hívásért díjat vegyen fel, és ajánlatosnak tartották, hogy a mu'adhdhin az imára hívását Allah jutalmának reményében végezze."

A mu'adhdhinnek a Bayt al-mál-ból (a muszlimok kincstárából) történő javadalmazásában nincs semmi kivetnivaló; mert a Bayt al-mál a muszlimok érdekeinek szolgálatára lett felállítva, az adhán és az iqāma pedig a muszlimok érdekeit szolgáló ügyek közé tartoznak².

Kötelessége tudnia, hogy felelősséggel tartozik az imára hívásért az öt ima megszabott idejében; a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szavai alapján:

¹ At-Tirmidī jegyezte le (209), és mondta: jó hagyomány.

² Lásd: Az aḍān (imára hívás) és az al-iqāmatu (a második imára hívás, közvetlenül az ima kezdete előtt), al-Qaḥṭānī: (19. o.).

«الإمام ضامنٌ، والمؤدّن مؤتمنٌ»

"Az imám felelősséget visel, és a mu'adhdhin pedig feladattal megbízott."¹ azaz: ő lett megbízva az imák időpontjaiért; ezért köteles a mecsetbe megtisztulva, az adhán kitűzött időpontja előtt kellő idővel megérkezni; és az adhánról csak alapos mentség esetén hiányozhat. Ilyenkor pedig köteles maga helyett megbízottat kijelölni, aki az adhán elmondásában helyettesíti őt.

A mu'adhdhin számára a következőket kell szem előtt tartani:

(1) Ügyeljen a mecset tisztaságára és gondoskodjon annak karbantartásáról, és e tekintetben legyen együttműködő a mecset dolgozóival és a mecset közösségével; hiszen Allah dicsérettel illette az Ő házeit benépesítőket (a mecsetek állandó látogatóit és gondozóit), és így szólt:

﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ إِلَّا لِلَّهِ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُتَهَدِّينَ ۝۱۸﴾

(Allah mecseteinek szolgálatát (fenntartását) csak azok fogják elvégezni, akik hisznek Allah-ban és az Utolsó Napban és elvégzik az imát és megadják a zakāt-ot és csak egyedül Allah-ot félik. És talán ezek az igaz úton vezéreltek közé fognak tartozni.) [A Megbánás: 18; Q 9:18] Akár

¹ Abú Dáwúd jegyezte le (517) szám alatt és at-Tirmidhi (207) szám alatt, Abú Hurajra – Allah legyen vele elégedett – közlése szerint.

felépítésükkel, karbantartásukkal és tisztán tartásukkal valósul meg a mecsetek fenntartása, akár azáltal, hogy bennük megtartják az imát és megemlékeznek Allahról, mindkét jelentést magában foglalja a "tartják fenn" fogalma¹.

(2) Hogy megtanulja a helyes ^ʿaqīda-t (aqídát; hitvallást), az adhánt, a tisztaság és az ima szabályait; hogy Allah Könyvéből (a Koránból) nem csekély mennyiséget fejből tudjon; és hogy alkalmas legyen arra, hogy az imám távollétében helyébe lépjen az ima vezetésében.

(3) Az, hogy a jóra hív és a rossztól int. Hogy Allahhoz, a Magasztoshoz hívjon bölcsességgel és szép intéssel; hogy nyájasan és kímélettel bánjon az emberekkel, és türelemmel viselje az általuk okozott bántalmakat; valamint hogy mindebben együttműködjék a mecset imámjával.

(4) A mecset legyen kizárólag a tudás és az istenszolgálat helye, valamint mindazon ügyeké, amelyek az imádkozók javát szolgálják; és kerülni kell mindent, ami árt nekik vallásukban és e világi ügyeikben.

(5) Legyen bensőséges, összetartó kapcsolatban és működjék együtt a mecset gyülekezetével és rendszeres látogatóival; érdeklődjék felőlük, ha hiányoznak; látogassa meg betegeiket; imádkozzék értük és kísérje el temetési meneteiket; és álljon

¹ Lásd: Ibn Ḥağar: Fatḥ al-Bārī: 1/ 541.

mellettük a megpróbáltatások és a rájuk törő nehézségek idején.

A második alfejezet: Az al-imāma (al-imāma; az imám pozíciója) vallásjogi szabályozásai

Az első alfejezet: Az imāma meghatározása

Az imāma az imában: az, hogy az imádkozók közül egy férfi előre áll, hogy a többiek az imájukban kövessék őt. Az imában az imám: az, akit az emberek az imájukban követnek¹.

A második alfejezet: Az imāma vallásjogi megalapozottsága és erényei

Az ima vezetése a legkiválóbb cselekedetek közül való; olyan kiváló emberek vállalják, akik a tudás, a Korán recitálásában való jártasság, az erkölcsi feddhetetlenség és egyéb erények tekintetében kimagaslóak – amint később következik. A közösségben végzett ima nélküle el sem képzelhető, és a közösségben végzett ima az Iszlám legnagyobb vallási szertartásai és jelképei közül való².

¹ Lásd: Hāšiyat ar-Rauḍ al-Murabba^c: (2/296), al-Qaḥṭānī: Al-Imāma fī aṣ-Ṣalāh: (6. o.).

² Lásd: al-Mawsū^ca al-Fiqhiyya al-Kuwaytiyya (Kuvaiti Fiqh-enciklopédia): (6/201).

Az imáma erényei közül:

1 - Az imáma kiválósága közismert; azt maga Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) viselte, és ugyanígy viselték azt az ő Igaz Úton Vezérelt Utód-Kalifái is; és mind a mai napig a muszlimok legkiválóbbjai – tudásban és tettekben – látják el azt¹.

2 - Az imáma az Imában egy vallásjogilag megalapozott, kiemelt érdemű vezetői tisztség, amelyet az erényben élen járók töltenek be; a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szavai alapján:

«يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَأُ لَهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ...»

"A közösséget az vezesse az imában, aki közülük a legjártasabb Allah Könyvében..."², és köztudott, hogy a Koránban legjártasabb az előbbre való; ezért annak a vele való összekapcsolása annak elsőbbségére utal³.

3 - A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) fohásza az imámok helyes útmutatásáért; Abú Hurajra (Allah legyen vele elégedett) elmondása szerint: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

¹ Lásd: al-Qaḥṭānī: Az imáma (imám pozíciója, szerepe) az imában (9. o.).

² Muszlim jegyezte le (673) szám alatt, Abú Masz'úd al-Ansári – Allah legyen elégedett vele – hadíszából.

³ Lásd: aš-Šarḥ al-Mumtī^c 'alā Zād al-Mustaḥṣi^c (Az Élvezetes magyarázat a Zād al-Mustaḥṣi^c című műhöz) (2/41).

«الإمام ضامنٌ، والمؤدِّن مؤتمنٌ، اللهمَّ أَرْشِدِ الْأَئِمَّةَ، وَاعْزِزْ لِلْمُؤَدِّينَ»

"Az imám felelősséget visel, a mu'adhdhin pedig feladattal megbízott. Ó, Uram, Allah! Vezesd a helyes útra az imámokat, és bocsáss meg az imára szólítóknak!"¹.

És a jelentés: "Az imám felelősséget visel (dāmin - kezes, felelős)" Azaz: az imám kezesként felel a mögötte imádkozók imájának érvényességéért; mivel az imájuk az imám imájához kapcsolódik. És a jelentése, hogy: "Ó, Uram Allah! Vezesd a helyes útra az imámokat" Azaz: Vezérelj őket a helyes útra; hogy az imát a lehető legtökéletesebb módon végezzék².

A harmadik alfejezet: Ki a leginkább jogosult az imáma betöltésére

Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) világossá tette, hogy ki az ima vezetésre a leginkább jogosult és a legmértőbb; Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَأُكُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْفِرَاقَةِ سَوَاءً، فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ سِلْمًا - وَفِي رَوَايَةٍ: سِنًا - وَلَا يَوْمَ الرِّجْلِ الرَّجُلِ فِي سُلْطَانِهِ»

"A közösség imáját az vezesse, aki a legjártasabb Allah Könyvének olvasásában; ha az olvasásban

¹ Abú Dáwūd jegyezte le (517) szám alatt és at-Tirmidhi (207) szám alatt.

² Lásd: al-ʿAyni: Sharḥ Abī Dāwūd (2/468), valamint al-Munāwī: Fayḍ al-Qadīr (3/182).

egyenlők, akkor az, akinek több tudása van a Szunnáról; ha a Szunnában is egyenlők, akkor az, aki legrégebben tette meg a Hidzsrát (Kivonulás); ha a Hidzsrában is egyenlők, akkor az, aki legrégebben fogadta el az Iszlámot – egy másik változat szerint: a legidősebb. És ne vezessen egy férfi (imát) egy másik férfinak, ha az (utóbbi) hatalommal bír."¹. Azok, akik az imádság vezetésére a legméltóbbak és a legnagyobb joggal bírnak, a következőképpen:

1 - Közülük az élvez elsőbbséget, aki a legtöbbet memorizálta a Koránból, és aki a legjobban tudja recitálni a Koránt; vagyis aki a Korán recitálását kifogástalanul, a lehető legtökéletesebb módon végzi. Továbbá, aki jártas az ima ismeretében és szabályaiban. Ha tehát együtt van egy olyan, aki jobb recitáló, és egy másik, aki nála gyengébb a recitálásban, ám jártasabb az ima szabályaiban, akkor a recitálók közül a jártasabbat kell előre állítani a pusztán jobb, ám az ima ismeretében nem jártas recitálóval szemben; mert az imával és annak szabályaival kapcsolatos jártasságra nagyobb a szükség, mint a recitálás kiműveltségére.

2 - Azután az, aki a Szunnát jobban ismeri; ha két imám egyenlő a recitálásban, azonban egyikük jártasabb a fiqhban és jobban ismeri a Szunnát, akkor a jártasabb élvez elsőbbséget, a Próféta

¹ Muszlim jegyezte le, (673) szám alatt.

(Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szava szerint:

«فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً، فَأَعْلَمُهُم بِالسُّنَّةِ»

"Ha a Korán-recitálásban egyenlők, akkor az, akinek több tudása van a Szunnáról (a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mindennapi cselekedetei, szavai, beleegyezései, döntései, hagyományai)."

3 - Majd előnyt élvez az, aki időben korábban és az elsők között kivonult a hitetlenség földjéről az Iszlám földjére, ha a Korán-olvasásban és a Szunna ismeretében azonos szinten állnak; mert a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً»

"Ám ha a Szunna tekintetében egyenlők, akkor közöttük azé az elsőbbség, aki legrégebben végezte el a hidzsrát (a Kivonulást)."

4 - Majd az, aki korábban fogadta el az Iszlámot, ha a Hidzsra (A Kivonulás) tekintetében egyenlők; mivel a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) a korábbi hadíszban azt mondta:

«فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ سِلْمًا»

"Ám ha egyenlők a hidzsrát illetően, akkor közülük az előrébb való, aki korábban fogadta el az Iszlámot (itt az arab szövegben az aqdamuhum silman

kifejezés szerepel; a silm szó az Iszlámra utal)." azaz: az Iszlámot.

5 - Majd az idősebb korú, ha kettejük minden korábban említett tekintetben egyenlő; mert az előző hadíszt egyik változatában Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«فَأَقْدَمُهُمْ سِنًا»

"Majd a legidősebb közülük." És Málik bin al-Huwayrith (Allah legyen elégedett vele) hagyománya alapján:

«فَلْيُؤَدِّنْ لَكُمْ أَحَدَكُمْ، وَلْيُؤَمِّكُمْ أَكْبَرُكُمْ»

"Egyikőtök mondja el az adhánt, és közületek a legidősebb vezesse az imát!"¹.

A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) ebben a hagyományban az idősebbnek adott elsőbbséget, mivel tudásban egymáshoz közel álltak.

Ha mindabban, ami fentebb említésre került, egyenlők, és versengenek és vitatkoznak – mindegyikük az imámságot akarja –, sorsolást kell tartani köztük; aki a sorsolásban nyer, azt kell kijelölni, mert a jogosultság tekintetében egyenlők, és az összevonás lehetetlen; ezért sorsolást tartanak köztük, mint a többi jog esetében.

¹ Al-Bukhári jegyezte le (628) szám alatt és Muszlim (674) szám alatt.

A ház gazdája nagyobb joggal vezeti az imát, mint a vendége; és ugyanígy a szultán – aki a legfőbb imám – nagyobb joggal vezeti az imát, mint mások, feltéve, hogy mindkettőjük alkalmas az ima vezetésére; a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szavai alapján:

«لَا يُؤْمِنُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي أَهْلِهِ وَلَا فِي سُلْطَانِهِ»

"Ne legyen egy férfi (az imában) imámja egy másik férfinak annak családja (háza népe) körében, sem annak, akinek hatalma, uralma van felette!"

Hozzájuk hasonlóan a mecset állandó kinevezett imámja is elsőbbséget élvez másokkal szemben – kivéve a szultánt –, még akkor is, ha másvalaki nála szebben recitálná a Koránt és tudósabb volna; az előző hadisz általános érvénye miatt.

Ibn ʿUmar-nak (Allah legyen elégedett kettejükkel) volt egy mawlája (szerződéses embere), aki egy mecsetben szokott imádkozni. Amikor megjelent, a szolga urát előre állította imámnak, erre Ibn ʿUmar ezt mondta neki: "Te vagy jogosultabb az ima vezetésére a saját mecsetedben."¹

¹ A Sáfí'í jegyezte le az (al-Umm) c. munkájában (1/185), ʿAbd ar-Razzāq a (al-Muṣannaf) c. munkájában (2/399), és al-Bayhaqí (3/126) (5531). An-Nawawī a (al-Hulāsa) c. művében (2/701) azt mondta: isnād-ja (hagyományláncolata) haszan (jó) vagy hiteles. Al-Albānī pedig haszannak minősítette az isnādját az (Irvāʾ al-Ġalīl) c. munkájában (2/302).

Hiszen az, hogy mást őelé helyeznek, vele szembeni önhatalmú beavatkozás, és kedvének, érzéseinek megtörése.

Vita van a mumayyiz (már értelmes) gyermek mások imájának vezetéséről; a tudósok közül egyesek megengedték. ⁶Amr bin Szalama (Allah legyen elégedett vele) hagyományára hivatkozva,

«أَنَّهُ أَمَّ قَوْمَهُ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ ابْنُ سِتٍّ أَوْ سَبْعِ سِنِينَ».

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) idejében vezette törzsét az imában, amikor hat- vagy hétéves volt."¹.

Érvényes az önkéntes (nafl) imát végző imavezetése a kötelező (fard) imát végzők számára; Mu⁶ád bin Dzsabal (Allah legyen elégedett vele) hagyománya alapján:

«أَنَّهُ كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْعِشَاءَ، ثُمَّ يَرْجِعُ فَيُصَلِّي بِقَوْمِهِ تِلْكَ الصَّلَاةَ».

"Szokása volt, hogy a Prófétaival (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) együtt végezte a šalātu-l-⁶išā'-t (késő esti) imát, majd visszatért, és a törzsének vezette ugyanazt az imát."².

A negyedik alfejezet: azok, akiknek tiltott az imáma tisztség betöltése:

Az imáma betöltése az alábbi esetekben tilos:

¹ Al-Bukhári jegyezte le (4302) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (701) szám alatt és Muszlim (465) szám alatt.

1 - A nő imámi vezetése a férfi számára, Allah Küldöttének (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) általános érvényű szava alapján:

«لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ»

"Nem fog boldogulni az a nép, amely asszonyra bízta ügyeit."¹ – Az imáma a wilája (vezetői, felügyeleti hatalom) egyik fajtája; és mivel az alapelv szerint az asszonyok a sorok legvégén állnak, amint azt a Szunna is tanítja; ugyanis Abú Hurajra (Allah legyen vele elégedett) továbbította: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أُولَئِهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أُولَئِهَا»

"A férfiak legjobb sorai az elsők és számukra a legrosszabbak az utolsók; a nők számára a legjobb sorok az utolsók és a legrosszabbak számukra az elsők."², és mindez az ő védelmére és szemérmének megőrzésére szolgál; ha pedig őt az imámá-ra állítanák, az ellentétes volna e vallásjogi alapelvvel. A tudósok e kérdésben egyhangúlag megegyeztek. Imám Ibn Hazm (Allah könyörüljön rajta) így szól: "A tudósok megegyeztek abban, hogy a nő nem vezetheti a férfiak imáját, ha tudják róla, hogy nő;

¹ Al-Bukhári jegyezte le (4425) szám alatt, Abú Bakra – Allah legyen vele elégedett – hagyományozásában.

² Muszlim jegyezte le, (440) szám alatt.

ha mégis így tesznek, az imájuk érvénytelen a tudósok egyhangú álláspontja szerint."¹

2 - Az olyan személy imavezetése, aki tisztátalanság állapotában van, illetve akin fizikai tisztátalanság (nadzsásza) van, miközben erről tudomása van; ha pedig a mögötte imádkozók erről nem tudtak egészen az ima befejezéséig, akkor az ő imájuk érvényes, az alapján, ami 'Umar ibn al-Khattábtól – Allah legyen vele elégedett – fenmaradt:

«أَنَّهُ صَلَّى بِالنَّاسِ وَهُوَ جُنُبٌ، فَأَعَادَ، وَلَمْ يَأْمُرْهُمْ أَنْ يُعِيدُوا».

"Az embereknek vezette az imát, miközben dzsunub (nagyobb tisztátalanság) állapotban volt; majd megismételte az imát, és nem parancsolta meg nekik, hogy ők is megismételjék."²

És 'Abd ar-Raḥmān ibn Maḥdī (Allah könyörüljön rajta) azt mondta: "Ez az, amin egyetértés van: a dzsunub megismétli az imáját, ők pedig nem ismétlik meg, nem ismerék e tekintetben nézetkülönbséget."³

3 - Az olyan személy imámi vezetése, aki nem tudja fejből a Fátihá-t (a Megnyitó), vagy nem helyesen recitálja azt, vagy benne olyan betűket olvas össze (idghām), amelyeket nem szabad

¹ Marātib al-Idzsmā': (o. 27).

² Ad-Dāraqutnī jegyezte le az Asz-Szunan című munkájában, (1371) szám alatt.

³ Szunan ad-Dāraqutnī: (2/ 188).

összeolvasztani – mint aki a hā'-t a rā'-val összeolvasztja –, például a Magasztos szavában:

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ 2﴾

Al-ḥamdu li-Llāhi rabbi-l-^cālamīna (Alhamdu lillāhi Rabbil-ālamín) 2 [A Megnyitó: 2; Q 1:2] Mivel beolvasztja a betűt olyanba, amely sem nem azonos vele, sem nem is hasonló hozzá. Vagy betűt cserél benne egy másik betűre – mint aki a rā'-t yā'-ra cseréli –, vagy olyan hibás recitációval olvassa, amely eltorzítja a jelentést, az ilyenek az imámként való vezetése csak hozzá hasonló számára érvényes; mert képtelen az ima egyik alappillére helyesen teljesíteni, vagy azt még meg is sérti, meg is szegi.

4 - Nem állhat imámnak az az újító, akit újítása miatt hitetlennek nyilvánítanak; amint a Magasságos mondja:

﴿أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ 18﴾

(Hát vajon az, aki hívő, olyan-e, mint az, aki bűnös? Nem! Nem egyenlők ők. 18) [A Leborulás: 18; Q 32:18]. A fāsiq (fāsziq; bűnös) itt a hitetlen értelmében szerepel, amint az áják szövegkörnyezetéből világosan érthető.

5 - Tilos imát vezetni olyan mecsetben, amelynek van állandó imám-ja; így az, hogy valaki más előtte

vezesse az imát, érvénytelen, kivéve az ő engedélyével, vagy ha késik és szorít az idő¹.

Az ötödik alfejezet: Akinek az imámi vezetése nemkívánatos.

Kifogásolt mindegyik alább említett személy esetében az imáma betöltése:

1 - Al-laḥḥān (al-lahhán): az, aki sok lahnt (nyelvtani hiba) követ el a recitálásban, de oly módon, hogy az nem változtatja meg a jelentést, mindegy, hogy a Fátíha-ban vagy másban fordul elő; például ha így olvassa: (al-hamda li-Lláh), a dált (a d mássalhangzó neve) fathával (rövid a) ejtve, akkor az imája érvényes, viszont imámként való vezetése nem ajánlott; a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szavai miatt:

«يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَوْهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ»

"A közösség imáját az vezesse, aki a Korán recitálásában a legjártasabb."².

Ha a Fátihán kívül bekövetkező, a jelentést megváltoztató recitációs hiba (lahn) feledékenységéből, tudatlanságból vagy a nyelvének valamilyen fogyatkozásából ered, az imámi vezetése érvényes, de nem ajánlott (makrúh); ugyanis ha elhagyná a Fátihán kívüli részek recitálását, az imámi vezetése akkor is érvényes

¹ Lásd: as-Salmān: al-As'ilah wa-l-Ağwibah al-fiqhiyya (Fikh-kérdések és válaszok) című munkája (1/163).

² Ennek a hagyománynak a forrását már a korábbiakban bemutattuk.

lenne – ugyanígy tehát akkor is, ha azokban laht követ el. Ha pedig szándékosan teszi, az imámi vezetése érvénytelen; mert játszadozik az imájában.

2 - Aki megismétel egyes betűket, mint aki megismétli a fá'-t (az f mássalhangzó) vagy a tá'-t (a t betű), vagy más betűket; ez így van, hiszen tettel megnöveli a betűk számát a recitálásban és az olvasásban.

3- A bűnös és az olyan újító, aki az újítása miatt nem minősül hitetlennek¹.

4 - Aki olyan közösséget vezet imában, amelynek többsége joggal ellenszenvvel viseltetik iránta; Abu Umama-tól (Allah legyen elégedett vele), aki mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«ثَلَاثَةٌ لَا تُجَاوِزُ صَلَاتَهُمْ أَدَانَهُمُ: الْعَبْدُ الْآبِقُ حَتَّى يَرْجِعَ، وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ، وَإِمَامٌ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ»

"Háromféle ember imája nem jut túl a fülükön: a szökevény rabszolga, amíg vissza nem tér; az asszony, aki úgy tölti az éjszakát, hogy a férje haragszik rá; és annak a közösségnek az imámja, amely ellenszenvvel viseltetik iránta."².

Imám at-Tirmidhi azt mondta: "A tudósok közül egyesek kifogásolták, hogy egy férfi olyan

¹ Lásd: Kashshāf al-Qinā': (1/475) és az azt követő oldalak.

² At-Tirmidhi jegyezte le (360), és mondta: ḥadīṭ ḥasan gharīb (jó, és különös [kategóriájú hagyománylanc]) ezen az úton.

közösséget vezessen az imában, amelynek tagjai ellenszenvvel viseltetnek iránta. Ha azonban az imám nem igazságtalan, úgy a bűn azokra hárul, akik ellenszenvvel viseltetnek iránta. Ahmad és Iszhák e tárgyban azt mondták: ha egy, kettő vagy három személy kifogásolja, nincs akadálya annak, hogy vezesse őket az imában, egészen addig, míg a közösség többsége nem viseltetik ellenszenvvel iránta.¹

Ha pedig azért viseltetnek iránta ellenszenvvel, mert gondosan ragaszkodik az imában a Szunna követéséhez, a Szunna szerint ajánlott szúrákat recitálja, és nyugodt, megfontolt módon vezeti az imát, akkor az, hogy ő vezesse őket az imában, nem kifogásolandó; mivel jogtalanul táplálnak ellenszenvet iránta, az ellenszenvük nem veendő tekintetbe. Illik számára, ha jogtalanul ellenszenvvel viseltetnek iránta, hogy intse őket, emlékeztesse őket, és igyekezzon őket összebékíteni; és úgy vezesse imájukat, ahogyan az a Szunnában szerepel. És ha Allah tudja szándékáról, hogy a közöttük való összebékítés őszinte szándéka vezérli, Allah megkönnyíti számára ezt².

¹ Szunanu-t-Tirmidhī: (2/ 192).

² Lásd: al-Sharḥ al-mumtī^c alā Zād al-mustaḥqī^c (4. kötet, 253. oldal).

A hatodik alfejezet: Az imám helyzete a mögötte imádkozókhoz viszonyítva

A szunna az, hogy az imám a mögötte imádkozók elé álljon; ha ketten vagy többen vannak, az imám mögött álljanak, mert a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), amikor az imára felállt, előrelépett, és társai mögötte álltak, továbbá mivel hitelesen igazolt, hogy

«أَنَّ جَابِرًا وَجَبَّارًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَقَفَ أَحَدُهُمَا عَنْ يَمِينِهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي وَالْآخَرُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَ بِأَيْدِيهِمَا حَتَّى أَقَامَهُمَا خَلْفَهُ».

"Dzsábir és Dzsabbár – Allah legyen elégedett kettejükkel – közül az egyik Allah Küldöttének (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) jobbján állt, miközben imádkozott, a másik pedig a balján; ekkor Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mindkettőjük kezét megfogta, és maga mögé állította őket."¹

Ha egy férfiről van szó, akkor az imám jobbján áll, vele egy vonalban; mivel Ibn Abbász (Allah legyen elégedett kettejükkel) azt mondta:

«قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي، فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَ بِأُذُنِي فَأَدَارَنِي عَنْ يَمِينِهِ».

"Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) felállt, hogy imádkozzon, erre én a bal oldalára álltam, mire ő fülemnél fogva megragadott, és a jobb oldalára állított."²

¹ Muszlim jegyezte le, (3010) szám alatt, egy hosszú hadísz részeként, Gábir (Allah legyen elégedett vele) hagyománya alapján.

² Al-Bukhári jegyezte le (6316) szám alatt és Muszlim (763) szám alatt.

A nők pedig a férfiak sorai mögött állnak; Anasz (Allah legyen elégedett vele) hagyománya értelmében:

«صَفَّفْتُ أَنَا وَالْيَتِيمُ وَرَاءَ النَّبِيِّ ﷺ، وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا».

"Én és az árva, a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mögött álltunk sorba, és az idős asszony pedig mögöttünk állt."¹

Az imámnak a sor közepével szemben kell állnia. A nagy tudós Ibn Báz (Allah könyörüljön rajta) azt mondta: "A szunna az, hogy az imám a mecsetekben középen álljon; ez az a gyakorlati szunna, amelyet a muszlimok nemzedékek óta követnek."²

Ő (Allah könyörüljön rajta) szintén azt mondta: "A sor a középtől indul, attól a résztől, amely közvetlenül az imám mögött van; minden sornak a jobb oldala kiválóbb, mint a bal oldala; és kötelező, hogy ne kezdjenek új sort, amíg az előtte lévő be nem telik."

A hetedik alfejezet: az imám megelőzése

Kötelező az imám mögött imádkozó számára, hogy az ima mozdulatait az imám után kezdje meg, és hogy őt tekintse követendő példának, kövesse őt a mozdulataiban. A követőnek, azaz a mögötte imádkozónak nem szabad megelőznie azt, akit követ, és nem szabad vele egy időben cselekednie;

¹ Al-Bukhári jegyezte le (380) szám alatt és Muszlim (658) szám alatt.

² Sejk Sza'íd al-Qahtáni (Allah legyen irgalmas hozzá) közölte tőle az Al-Imáma fi-sz-szalát című munkájában (55. oldal).

hanem figyeli az ő állapotait, és azok nyomán, hozzá hasonlóan végzi el cselekedeteit. Ennek következménye, hogy semelyik állapotban ne térjen el tőle. Mindez azon alapul, ami hitelesen fennmaradt Abú Hurayrától (Allah legyen vele elégedett), hogy Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَلَا تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ، فَإِذَا رَكَعَ، فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا، فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ، وَأَقِيمُوا الصَّفَّ فِي الصَّلَاةِ؛ فَإِنَّ إِقَامَةَ الصَّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلَاةِ»

"Az imám azért lett rendelve, hogy kövessék őt; ne térjete el tőle. Ha meghajol, hajoljatok meg. Ha azt mondja: Allah meghallgatja azt, aki Neki ad hálát és Őt dicsőíti, mondjátok: Urunk! Tiéd a hála. Ha leborul, boruljatok le. Ha ülve imádkozik, ti is imádkozzatok ülve mindannyian. És egyenesítsétek ki a soraitokat az imában; hiszen a sorok kiegyenesítése az ima szépségének része."¹

Tilos az imám megelőzése az imádkozás minden pillérében; Anasz bin Málík (Allah legyen elégedett vele), azt mondta: Allah küldötte (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) egy napon velünk imádkozott, és amikor befejezte az imát, felénk fordult, és azt mondta:

«أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي إِمَامُكُمْ، فَلَا تَسْبِقُونِي بِالرُّكُوعِ وَلَا بِالسُّجُودِ، وَلَا بِالْقِيَامِ وَلَا بِالْإِنْصِرَافِ؛ فَإِنِّي أَرَاكُمْ أَمَامِي وَمِنْ خَلْفِي»

¹ Al-Bukhári jegyezte le (722) szám alatt és Muszlim (417) szám alatt.

"Ó, emberek! Én bizony a ti imámotok vagyok; így hát ne előzzetek meg engem, sem a meghajlásban, sem a leborulásban, sem a felállásban, sem az imából való távozásban; mert bizony látlak titeket előttem és mögöttem is."¹. Abú Hurayrától (Allah legyen elégedett vele), hogy a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«أَمَّا يَخْشَى أَحَدُكُمْ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ، أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ، أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ»

"Vajon nem fél-e egyikőtök sem attól, amikor felemeli a fejét még az imám előtt, hogy Allah a fejét átalakítja egy szamar fejévé, vagy átalakítja a kinézetét egy szamar kinézetévé?"².

És aki a takbíratu-l-ihram-ot az imám előtt mondja el, annak az imája nem a szabályok és előírások szerint kezdődött el; mert ennek feltétele, hogy azt az imám után mondja el; ezt pedig elmulasztotta.

A nyolcadik alfejezet: Az imáma és a közösségi ima különféle vallási előírásai és szabályozásai

Az imáma és a közösségi imádkozás vonatkozásában — az eddigieken felül — további vallásjogi előírások és szabályozások:

¹ Muszlim jegyezte le (426) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (691) szám alatt és Muszlim (427) szám alatt.

1 - Ajánlott, hogy az értelmükben érettek és józan belátásúak az imám-hoz közel legyenek; ezért az értelem és erény birtokosai, a felnőttek előre sorolandók, az imám mögött, közel hozzá; a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szavai szerint:

«لِيَلْنِي مِنْكُمْ أُولُوا الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ»

"Legyenek hozzám legközelebb közületek a felnőttek és az értelem birtokosai, a higgadt körültekintők, majd azok, akik utánuk következnek, majd pedig azok, akik ezek után következnek."¹

2 - Törekvés az első sor elérésére: Ajánlott az imám mögött imádkozók számára, hogy előremenjenek az első sorba és törekedjenek arra, és óvakodjanak attól, hogy erről lemaradjanak; Abú Sza'íd al-Khudrí (Allah legyen vele elégedett) hagyományozta, hogy a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) lemaradást észlelt a társai között, és így szólt hozzájuk:

«تَقَدَّمُوا فَأَتَمُّوا بِي، وَلِيَأْتَمَّ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ، لَا يَزَالُ قَوْمٌ يَتَأَخَّرُونَ حَتَّى يُؤْخَرَهُمُ اللَّهُ»

"Lépjetek előrébb, és kövessetek engem (az imámban), és akik utánatok jönnek, kövessenek titeket. Mindig lesznek olyanok, akik hátramaradnak, egészen addig, amíg Allah késlelteti őket."

¹ Muszlim jegyezte le (432) szám alatt, Abdulláh ibn Masz'úd – Allah legyen vele elégedett – hadíszából.

¹, Abú Hurayrától (Allah legyen elégedett vele) miszerint Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْيَدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَأَسْتَهْمُوا»

"Ha az emberek tudnák mi rejlik az imára hívásban és az első sorban állásban, akkor bizony még sorsot is húznának ezekért a kiváltságokért."², annak a jelentése hogy:

«لَأَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ»

"Bizony sorsot is húznának érte" Azaz: sorsolást végeztek volna egymás között, hogy melyikük álljon az első sorban.

A nők számára ajánlott, hogy az utolsó sorokban álljanak; ugyanis Abú Hurayra – Allah legyen vele elégedett – elmondta: A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أُولَئِهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أُولَئِهَا»

"A férfiak legjobb sorai az elsők és számukra a legrosszabbak az utolsók; a nők számára a legjobb sorok az utolsók és a legrosszabbak az elsők."³. Ez arra az esetre értendő, amikor a nők a férfiak mögött, elválasztó (takarás) nélkül imádkoznak; ha pedig olyan, a férfiak elöl elzárt imahelyiségben

¹ Muszlim jegyezte le, (438) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (615) szám alatt és Muszlim (437) szám alatt.

³ Muszlim jegyezte le, (440) szám alatt.

imádkoznak, akkor az első sort kell feltölteniük, majd az azt követőt¹.

3- Az imám ne siesse el a Fátíħa =a Megnyitó) recitálását, és megfontoltan recitáljon, hogy az imám mögött imádkozó is el tudja azt recitálni².

4 - Nem érvényes a férfi imája, ha a sor mögött egymagában imádkozik, ugyanis Wábisza ibn Ma'bad (Allah legyen vele elégedett) említette, hogy egy férfi a sor mögött egymagában imádkozott, és a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) megparancsolta neki, hogy ismételve meg az imáját³.

A kilencedik alfejezet: Azok a szunnák, amelyeket az imámnak illendő elvégeznie

Az imámnak az imáma vonatkozásában a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) Szunnáját kell követnie; e szunnák közül (említhető):

1 - Hogy könnyítsen az imáján, és vegye figyelembe az emberek állapotát; ez pedig azt jelenti, hogy az imám megfontoltan, kellő mérséklettel vezesse az imát: nem szabad az imámnak annyira elsietni az imát, hogy a mögötte imádkozók ne tudják elvégezni az ima alappilléreit

¹ Lásd: Ibn Báz: Madzsmú' Fatáwá (Fatwá-k Gyűjteménye) című munkája (12/196).

² Lásd: Al-Minzár fī bayán kathír min al-akhtá' as-sá'ī'a (Nézőpont a sok elterjedt tévedés ismertetésére), Szálih Ál as-Saykh (53. oldal).

³ At-Tirmidhi jegyezte le: (230), és mondta: Wábisza hadísa jó hagyomány.

és kötelező elemeit; továbbá legyen megfontolt a recitálásban is, hogy a mögötte imádkozók maradéktalanul el tudják végezni imájukat. Ibn Masz^cúd al-Anszáritól (Allah legyen elégedett vele), miszerint egy férfi azt mondta:

وَاللّٰهُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ، اِنِّي لَا تَأْخُرُ عَنْ صَلَاةِ الْعَدَاةِ -يَعْنِي: صَلَاةِ الصُّبْحِ- مِنْ أَجْلِ
فُلَانٍ مِّمَّا يُطِيلُ بِنَا، فَمَا رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ،
ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ مِنْكُمْ مُتَقَرِّينَ، فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ؛ فَإِنَّ فِيهِمُ الضَّعِيفَ
وَالكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ»

"Allahra, ó Allah Küldötte, én bizony késve érkezem a reggeli imára — vagyis: a hajnali imára — mert ez és ez hosszúra nyújtja velünk (az imát)." Nem láttam a Prófétát (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) intés közben soha haragosabbnak, mint azon a napon, majd azt mondta: "Bizony, közületek vannak, akik elriasztanak. Aki tehát az embereket vezeti az imában, rövidítse az imát; mert köztük van a gyenge, az idős és a szükségben levő."¹

2 - Parancsolja meg a sorok kiegyenesítését és a rések bezárását az ima megkezdése előtt; mivel a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) maga is így cselekedett, és erre utasította az imádkozókat. An-Nu^cmán ibn Basír (Allah legyen elégedett vele) azt mondta:

¹ Al-Bukhári jegyezte le (90) szám alatt.

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَوِّي صُفُوفَنَا حَتَّى كَانَتْمَا يُسَوِّي بِهَا الْقِدَاحَ، حَتَّى رَأَى أَنَا قَدْ عَقَلْنَا عَنْهُ، ثُمَّ خَرَجَ يَوْمًا فَقَامَ، حَتَّى كَادَ يَكْبُرُ، فَرَأَى رَجُلًا بَادِيًا صَدْرُهُ مِنَ الصَّفِّ، فَقَالَ: «عِبَادَ اللَّهِ! لَتُسَوِّنَّ صُفُوفَكُمْ، أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وَجْهِكُمْ»

Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) úgy egyenesítette az ima sorainkat, mintha a nyilakat igazítaná velük, mígnem látta, hogy tőle ezt már megértettük. Aztán egy napon kijött és felállt; már-már kimondta volna a kezdő Allahu akbaru-t, amikor meglátott egy férfit, akinek a mellkasa kilógott a sorból. Ekkor mondta: "Ó, Allah szolgái! Bizony, egyenesítsétek ki a soraitokat, különben Allah megosztást támaszt köztetek."¹

Imám An-Nawawi – Allah könyörölgön rajta – mondta: Al-qidāḥ (al-qidāh) – a qáf betű kaszrával (rövi i) – a nyílvevők fa szárai akkor, amikor faragják és gyalulják. Jelentése: annyira szorgalmasan viszi azok kiegyenesítését és elsimítását, hogy olyanokká válnak, mintha azokkal egyenesítené ki a nyílvevőket; rendkívüli egyenességük és szabályosságuk miatt².

3 - Megparancsolja nekik, hogy töltsék meg teljesen az első sort, majd az azt követőt; ha pedig hiány marad, az a legutolsó sorokban legyen; az Ő (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mondása alapján:

¹ Al-Bukhári jegyezte le (717) szám alatt és Muszlim (436) szám alatt, a szövegezés Muszlim-é.

² An-Nawawī: Muszlim Sahíh-jának magyarázata (4/157).

«أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تَصِفُ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟»

"Hát nem sorakoztok úgy, miként az angyalok sorakoznak Uruknál?" Erre azt mondtuk: Ó, Allah Küldötte! Hogyan sorakoznak az angyalok az Uruk előtt? Azt válaszolta:

«يُتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْأُولَى، وَيَتَرَاصُّونَ فِي الصَّفِّ»

"Teljessé teszik az első sorokat, és szorosan összezárnak a sorban."¹

4 - Kövesse a Prófétát (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) az imában végzett recitálás tekintetében; ugyanis többnyire az volt a gyakorlata (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), hogy a Fadzsir imában a mufasszal hosszabb szúráiból, a Maghrib imában a rövidebbekből, az 'Isá', a Dhuhr és az 'Aszr imában pedig a közepes terjedelműekből recitált. Szulajmán ibn Jaszár Abú Hurayrától – Allah legyen vele elégedett – így számolt be:

«مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَحَدٍ أَشْبَهَ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ فَلَانٍ، قَالَ سُلَيْمَانُ: كَانَ يُطِيلُ الرُّكْعَتَيْنِ الْأُولَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَيُخَفِّفُ الْآخَرَتَيْنِ، وَيُخَفِّفُ الْعَصْرَ، وَيَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِقِصَارِ الْمُفْصَلِ، وَيَقْرَأُ فِي الْعِشَاءِ بَوْسَطِ الْمُفْصَلِ، وَيَقْرَأُ فِي الصُّبْحِ بِطَوَالِ الْمُفْصَلِ»

"Nem imádkoztam senki mögött, akinek az imája jobban hasonlított volna Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) imájához, mint ez és ez. Szulajmán azt mondta: A dhuhr imából az

¹ Muszlim jegyezte le (430) szám alatt, Dzsábir ibn Szamura – Allah legyen vele elégedett – hadísa alapján.

első két rak^{ca}-t elnyújtotta, a másik kettőt pedig könnyebbre és rövidebbre vette; és az ^casr imát is könnyebbre vette; a maghrib imában a mufasszal rövid szúráiból recitált; az ^cisá' imában a mufasszal középső szúráiból recitált; a fadzsr imában pedig a mufasszal hosszabb szúráiból recitált."¹.

A Mufasszal hosszú szúrái: a Szobák fejezettől (Sūratu-l-Ḥuġurāt; Q: 49 fejezet) a Tornyosuló Nagy Csillagok fejezetig (Sūratu-l-Burūġ; Q: 85 fejezet); a közepesek pedig: a Tornyosuló Na fejezettől (Sūratu-l-Burūġ; Q: 85 fejezet) a Világos Bizonyíték fejezetéig (Sūratu-l-Bayyinah; Q: 98 fejezet); a rövidek: a Világos Bizonyítéktól (Sūratu-l-Bayyinah; Q: 98 fejezet) egészen a Korán végéig².

A tizedik alfejezet: Az imám alapvető jellemzői

A mecset imámja a mecset támasza és ereje; általa tölti be a mecset küldetését az Iszlám felhívás (da^cwa) terjesztésében, a társadalom tudatosításában, és az emberek felvilágosításában Vallásuk dolgaiban. Ha az imám tudós, értelmes, éleslátású és mély belátással bíró, jól ismeri az emberek szokásait és életviszonyait, akkor hatása jó és hasznos lesz a mecset közösségében, valamint abban a negyedben élők körében, ahol a mecset

¹ An-Naszā'ī jegyezte le (982) szám alatt; al-Ḥāfiẓ a Bulūġ al-Marām (286) szám alatt mondta: hiteles láncolatú.

² Lásd: Mirqāt al-Mafātīḥ: (2/ 700).

található: tanítja őket, irányítja őket, és minden jóra és erényre vezeti őket.

Így volt ez azokkal az imám-okkal is, akik az imáma előfeltételeit maradéktalanul teljesítették: az Iszlám korai időszakában a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) volt az imám, majd az ő helyes úton Vezérelt Utód-Kalifái, azután az umará' (egyes szám amír – az ügyek vezetésével, irányításával megbízott személy), a vezetők, a vallástudósok és a híres tudósok. Ez pedig arra utal, hogy e tisztség viselőjének a vallásban, az erkölcsben, a tudásban és a helyes magatartásban magas fokon kell állnia.

És itt mutatkozik meg e feladatkör jelentősége az emberek életében; ugyanis az imámok ereje meglátszik a rájuk bízott társadalmakon, gyengeségük hatása is érezhető azokban a társadalmakban; hiszen a mecset az, amely megtanítja a társadalmat a szó és a tett összekapcsolására. Ha tehát az imám tudásban vagy értelemben gyenge, avagy jellemében és viselkedésben rossz, akkor árt és nem használ. És mivel az imám feladatköréhez tartozik az imádkozók irányítása a jóra, az erényességre, valamint a helyességre és megjavulásra; ez pedig nehéz ahhoz, hogy a tudatlan imám ezt a fenséges feladatot megvalósítsa.

Előfordulhat, hogy az imám tudás és személyes rátermettség tekintetében maradéktalanul

megfelel e tisztség feltételeinek, ám egyéb elfoglaltságok elvonják a figyelmét a feladatától, ami hatással van szolgálata színvonalára: késve érkezik az imák kijelölt kezdési időpontjaira, és nem talál elegendő időt azoknak a szúráknak vagy ájáknak az átismétlésére, amelyeket az imákban recitál; így azt látjuk, hogy bizonyos meghatározott szúrákat vagy ájákat recitál, és azokon nem lép túl.

Megeshet, hogy az alantas vágy, a tudatlanság, a viszályok vagy az elítélendő szélsőségesség kerekedik felül rajta, és ennek következtében eltér a tárgyilagosságtól, a nevelői irányítástól és útmutatástól, valamint a bölcsességgel és a szép intéssel végzett felhívástól.

A mecsetnek nagy és meghatározó szerepe van e Vallásban; hiszen az az útmutatás világítótornya, ahol a szolga kapcsolatba lép az ő Urával, megerősödik a hite, és összegyűlik testvéreivel, hogy mindannyian együttműködjenek az erény terjesztésében és az erkölcstelenség elleni küzdelemben. A mecset azonban csak akkor lehet erre képes, ha a Magasztos és Fenséges Allah biztosít számára olyan imámot, akiben megvannak mindazon tudományos és erkölcsi feltételek, amelyek megköveteltetnek mindazoktól, akik ezt a magasztos tisztséget betöltik, és aki e nemes megbízatás feladatait maradéktalanul ellátja.

Az imám esetében megkívánt legfontosabb tudományos alapkövetelmények:

1 - A cselekedetet őszintén és kizárólag a Magasztos és Fenséges Allah-nak kell szentelni; hogy Allah által támogatott és győzelemre segített, elfogadott és kedvelt legyen – Allahnál és az embereknél.

2 - Óvakodni kell a képmutatástól és a dicsekvéstől; hiszen az ügyek a szándékok alapján ítéltetnek, a cselekedetek pedig a szándékok szerint ítéltetnek, és mindenkinek az jár, amit szándékozott. Aki pedig olyasmivel ékeskedik, ami nincs is meg benne, azt Allah megszégyeníti.

3 - Legyen Allah Könyvének memorizálója, vagy legalább egy részét memorizálja; folyamatosan ismételje át mindazt, amit memorizált; és legyen napi kijelölt része (wird) a Korán recitálására.

4 - Jegyezzen meg számos, a Prófétától (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) feljegyzett hagyományt a Riyád as-Szálihín-ből, vagy a Nawawi Negyven Hagyománygyűjteményéből, vagy a Bulúgh al-Marám-ból, illetve más elfogadott és hiteles hagyománygyűjteményekből.

5 - A helyes hitvallás, a Kegyes Elődök hitvallásának elsajátítása.

6 - Meg kell tanulnia a vallásjogot (al-fiqh) a vallási rendelkezések tekintetében, különösen az

istenszolgálati cselekedetek vallásjogát; ezek közül legfontosabb a tisztaság (ṭahāra), az imádkozásra (Szalát), a kötelező alamizsnára (Zakát) és a bőjtre vonatkozó előírások. Ugyanígy el kell sajátítania az ügyletek vallásjogát (fiqh al-muʿámalát) is; hogy megismerje a kereset és a költekezés kereteit, és óvja az embereket a csalástól, a megtévesztéstől és attól, hogy mások vagyonát jogtalanul elvegyék; továbbá intse őket a mértéktelenségtől és a tékozlástól, valamint a fősვნისégtől és a szűkmarkúságtól, mindezek azért, hogy pénzügyi cselekedeteik a Korán és a Szunna (a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mindennapi

cselekedetei, szavai, beleegyezései, döntései, hagyományai) fényében történjenek.

7 - Kiválóan kell ismernie az arab nyelvet, hogy megismerje és megértse mindannak a jelentéseit, amit a Magasztos Allah az Ő Prófétájára (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) küldött le, mert a Korán az arabok nyelvén nyilatkoztatott ki.

8 - Szerezzon Tudást a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) életútjáról, életrajzáról; a prófétai jellemvonásokról; valamint a Kegyes Elődök életrajzairól. Mert mindezekben példaadó és követendő minta, hasznos tudáskincs, valamint magas szintű iszlám műveltség rejlik.

9 - Ismerje hazájának tudósait, valamint azokat a máshol élő, a tudásban szilárdan megalapozott

tudósokat, akik hitbeli megbízhatóságukról, alapos tudásukról és józan értelmükről ismertek; és minden olyan vallási kérdésben, amire szüksége van, valamint közössége problémáinak megoldásában forduljon hozzájuk.

10 - Megismerni az Iszlám felekezeteket és hitelveiket, az intellektuális irányzatokat és célkitűzéseiket, valamint a romboló irányzatokat és azok céljait; hogy azokat képes legyen megvitatni Allah Könyvének, a Koránnak, és az Ő Küldöttének - Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget - Szunna-jának fényében, továbbá a muszlimok hiteles és alapos tudósainak írásai alapján; és hogy kritikával illesse és leleplezze hamisságukat, valamint óvjon és figyelmeztessen azok hamis voltára.

11- Ismerkedjen meg a különféle médiacsatornákkal és eszközökkel, ismerje azok előnyeit és hátrányait, tudja, miként hasznosíthatja őket az Allah Útjára hívásban, és óvakodjon az azokban rejlő, önmagára és közösségére leselkedő veszélyektől.

Ha ezek az alapvető követelmények teljesülnek a mecset imámja esetében, az egyenességet és kiegyensúlyozottságot eredményez, Allah engedelmével.

A legfontosabb erkölcsi alappillérek:

1 - A mecset imámjának többek között a Vallásra kell hívnia, illetve tanítónak kell lennie a mecset közösségének, valamint mindazok számára, akik a mecsetét felkeresik a környék lakói közül és mások. Ezért szükséges, hogy számára Allah Küldötté (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) legyen a követendő példa; hiszen ő a helyes követendő példa, a legszebb példa és a legfőbb mintakép a muszlim közösség és a vezetők számára. A Magasztos így szól:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ
اللَّهَ كَثِيرًا﴾ (21)

(Allah Küldöttében (Muhammad - Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szép példát találhattok (a magatok számára), azok számára, akik Allah után vágyakoznak és a Végző Nap után, és gyakran megemlékeznek Allah-ról. 21). [A Pártok: 21; Q 33:21].

Kerülje el – és tartsa távol mecsetének látogatóit is – a földi élet dolgaival és a politikával kapcsolatos beszélgetéseket, és a mecsetet tartsa fenn kizárólag a tudás és az istenszolgálat számára.

2 - Személyében tisztának és rendezettnek kell lennie; továbbá ügyelnie kell a mecset tisztaságára, tárgyainak rendben tartására és rendszerezésére, létesítményeinek karbantartására; tartózkodnia

kell a pazarlástól e tekintetben, és kerülnie kell a mecset díszítését.

3 - Legyen példás a viselkedése és méltóságteljes a megjelenése; kövesse a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) Szunnáját a szakáll meghagyásában és a bajusz rövidre vágásában; tartózkodjék az öltözet bokán alá engedésétől; ragaszkodjék a méltósághoz és a higgadtsághoz; és kövesse az előttünk élt jámbor elődök nyomdokait, Allah legyen irgalmas hozzájuk.

4 - Legyen gyengéd, türelmes és irgalmas; hiszen valahányszor gyengédség van valamiben, az feldíszíti azt, és valahányszor eltávolítják valamiből, az megcsúfítja és hiányossá teszi azt, miként a hadiszban is áll; ^cĀ'īša (Aisha) (Allah legyen elégedett vele) elmondása szerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«إِنَّ الرِّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانُهُ»

"Valahányszor gyengédség van valamiben, az feldíszíti azt, és valahányszor eltávolítják azt valamiből, az megcsúfítja és hiányossá teszi azt."¹

Ha a mecset rendszeres látogatói közül valaki hibát követ el, nem illik az imámnak, hogy durván rendreutasítsa; hanem jóindulattal, gyengéden adjon neki tanácsot; és tanítsa őt a legszebb módon.

¹ Muszlim jegyezte le, (2594) szám alatt.

Mu^ʿáwiya bin al-Hakam as-Szulami-től (Allah legyen elégedett vele), aki mondta:

بَيْنَمَا أَنَا أَصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؛ إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ، فَقُلْتُ: بِرَحْمَتِكَ اللَّهُ، فَرَأَمَنِي الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ، فَقُلْتُ: وَأَتَكُلُّ أُمِّيَاهُ، مَا سَأْنُكُمْ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ؟ فَجَعَلُوا يَضْرِبُونَ بِأَيْدِيهِمْ عَلَى أَفْخَازِهِمْ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ يُصَمِّتُونَنِي لِكَيْتِي سَكَتُ، فَلَمَّا صَلَّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَبَابِي هُوَ وَأُمِّي، مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ، فَوَاللَّهِ مَا كَهَرَنِي -أَيُّ: مَا قَهَرَنِي وَلَا نَهَرَنِي- وَلَا ضَرَبَنِي وَلَا سَتَمَنِي، قَالَ: «إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هِيَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ»

Miközben Allah Küldöttével (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) együtt imádkoztam, egy férfi a sokaságból tüsszentett, mire én azt mondtam: yarhamuka-Llah (Allah könyörüljön rajtad). Erre az emberek rám szegeztek tekinteteiket. Mondtam: Jaj, anyám! Mi bajotok, hogy rám néztek? Majd kezükkel a combjukra ütögettek. Amikor láttam, hogy csendre intenek, elhallgattam. Amikor Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) befejezte az imát – helyette áldoznám az apámat és az anyámat –, nem láttam előtte, sem utána nála jobb tanítót a tanításban. Allahra! Nem bánt velem durván – azaz: nem kényszerített és nem förmedt rám –, nem ütött meg és nem szidalmazott. Azt mondta: „Bizony, ebben az imában nem helyénvaló semmi az emberek beszédéből; hiszen ez csupán Allah

magasztalására, a takbírra és a Korán recitálásra van.”¹.

5 - Legyen szelíd, lágy szívű; hogy maga köré gyűjtse az embereket, és részesüljenek együttérzéséből, segítségéből és tudásából; álljon mellettük viszontagságaikban és szükségükben; és szükséges, hogy tanácskozzék velük mindabban, ami a mecset küldetését illeti.

És Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) mindezek fölött a legmagasabb rangon állt, ahogyan a Magasztos mondja az Ő Prófétájáról (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget):

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ (159)

(Az Allah-tól származó könyörület által lettél gyengédebb velük szemben. Ám, ha durva és keményszívű lettél volna, akkor elszéledtek volna tőled. Bocsáss meg hát nekik és kérd Allah bocsánatát a számukra! Tanácskozz velük az ügyben! És ha valamit elhatároztál, úgy (abban az esetben) hagyatkozz Allahra! Allah bizony szereti azokat, akik Reá hagyatkoznak.) [Imrán Családja, Nemzetsége (Āl ‘Imrān): 159; Q 3:159].

6 - Fel kell ruháznia magát az állhatatos kitartás és türelem, valamint a szilárd meggyőződés

¹ Muszlim jegyezte le, (537) szám alatt.

erényével; és igazmondónak kell lennie abban, amit mond, hogy méltó legyen az imámság tisztére a mecsetében és gyülekezete körében; hiszen az állhatatos kitartás és türelem, valamint a szilárd meggyőződés elvezetik a szolgát a vallásban az imámság fokozatához; a Magasztos azt mondja:

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لِمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ (24)

(És tettünk közülük útmutató vezetőket (Imámokat), akik a Mi Parancsunk által vezetnek, mivel türelmesek voltak, és Jeleinkben teljes bizonyossággal hittek.) [A Leborulás: 24; Q 32:24].

7 - Kell, hogy igaz és őszinte legyen abban, amit mond, akár a pénteki prédikációban, akár az oktató és intő tanításban, akár az emberekkel való beszédében; hogy az igazak, a helyes úton járók és az üdvözültek közé tartozzék; mert egy hadíszban a Próféta – Allah áldása és békéje legyen rajta – azt mondta:

«عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ؛ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا»

"Tartsátok meg az igazmondást; hiszen az igazmondás elvezet a kegyes istenfélő viselkedéshez, és a kegyes istenfélő viselkedés elvezet a Paradicsomhoz; és az ember minduntalan igazat mond és az igazságra törekszik, míg Allahnál mint: a mindig igazat mondó (sziddíq) íratik fel. És

óvakodjatok a hazugságtól, hiszen a hazugság erkölcstelenséghez vezet, és az erkölcstelenség a Tűzhöz vezet; és az ember addig hazudik és törekszik a hazugságra, míg Allahnál hazugként íratik fel.”¹.

A hazugság gonoszság és csapás, és a legnagyobb hazugság az, ha valaki Allahról, a Magasságosról hazugságot állít, és tudás nélkül szól Róla. A Magasságos mondja:

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ 33

{Mondd (Muhammad - Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget): Az én Uram megtiltotta a fertelmes dolgokat akár nyilvánosak, akár rejtettek. És megtiltotta a bűnt és a jogtalan erőszakot és azt, hogy Allah mellé társítsatok, amire nem bocsátott le engedélyező bizonyítékot és azt, hogy olyat mondjatok Allahra, amiről nincs tudásotok}33 [A Magaslatok: 33; Q 7:33].

Ez a nemes ája összefoglalja a legsúlyosabb bűnöket: az alacsonyabb rendűvel kezdi, majd a súlyosabbal – tudniillik: tudás nélkül beszélni a Magasztos Allahról, az Ő Neveiről és Tulajdonságairól, valamint az Ő Vallásáról.

A Prófétával (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szemben állított hazugság a

¹ Al-Bukhári jegyezte le (6094) szám alatt és Muszlim (2607) szám alatt, ‘Abdulláh ibn Masz‘úd (Allah legyen elégedett vele) hadíszából.

legnagyobb hazugságok egyike és a legcsúfabb bűnök közül való; és a nagy bűnök közé tartozik, amelyek elkövetőjét a Tűz fenyegeti. Al-Mughíra ibn Shu^ʿba (Allah legyen vele elégedett) mondta: hallottam, amint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondja:

«إِنَّ كَذِبًا عَلَيَّ لَيْسَ كَذِبًا عَلَى أَحَدٍ، مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا، فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ»

"Bizony a rólam szóló hazugság nem olyan, mint bárki másról szóló hazugság. Aki szándékosan hazugságot állít rólam, az foglalja el a helyét a Tűzben."¹

És kerülendő a hazugság még akkor is, ha jó szándékból történik, a jóra való buzdítás és a rossztól való elrettentés céljából, ahogyan egyes igehirdetők teszik; mert ez egy kifogásolandó és fertelmes dolog, nincs benne semmi jó és semmiféle útmutatás; és aki ilyet mond, az bűnt szerez, nem jutalmat; vétkes, és nem nyer vele semmit.

8 - Legyen megbízható a szó továbbadásában, győződjék meg a hírek hitelességéről, ne legyen elhamarkodott a szóbeszédnek elfogadásában, és ne hagyatkozzék másra, csak megbízható kijelentésre; és mindezt megparancsolta nekünk a Magasztos és Fenséges Allah az Ő szavában:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهْلَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَيْهِ مَا فَعَلْتُمْ لَتُدْمِينَ﴾⁶

¹ Al-Bukhári jegyezte le (1291) szám alatt és Muszlim (4) szám alatt.

(Ó, ti, akik hisztek! Ha egy feslett (bűnös) hírrel jön hozzátok, vizsgáljátok meg alaposan, nehogy tudatlanságból kárt okozzatok egy népnek, és aztán megbánjátok, amit cselekedtetek.)(6) [A Szobák:6; Q 49:6].

9 - Az emberek hibáinak különös gonddal való elrejtése, és titkaik titokban tartása; mert aki elrejt egy muszlim ember hibáját, annak Allah is elrejt a hibáját a földi létben és a Túlvilágon. Aki pedig követi a muszlimok hiányosságait és kisebb hibáit, annak Allah is követi (a saját) hiányosságait és kisebb hibáit, míg meg nem szégyeníti őt, még házának belsejében is. ⁶Abdulláh ibn ⁶Umar (Allah legyen elégedett mindkettejünkkel) azt mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) így szólt:

«مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

"Aki elrejt (nem hozza nyilvánosságra) egy muszlim (hiányosságait vagy rejtet vétjét), annak Allah is elrejt (a hiányosságait) a Feltámadás Napján."¹. Abú Barza al-Aszlami-től (Allah legyen elégedett vele), aki mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بَلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ، لَا تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ، وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ؛ فَإِنَّ مَنْ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ»

¹ Al-Bukhári jegyezte le (2442) szám alatt és Muszlim (2580) szám alatt.

"Ő emberek, akik a nyelvekkel valljátok a hitet, ám az még nem ért el a szívetekbe. Ne szóljátok meg a muszlimokat a hátuk mögött, és ne kémkedjete az ő szemérmük után, hiszen az, aki az ő szemérmük után kutat, annak Allah is felfedi a szemérmét, és akinek Allah felfedi a szemérmét, azt az ő házában szégyeníti meg."¹

Harmadik Fejezet: A Pénteki Ima és az azt megelőző khuṭba (khuṭba; vallási-oktató jellegű beszéd)

Első alfejezet: A Pénteki Ima

Első témakör: a Pénteki Ima fogalma és ideje:

Először: A Pénteki Ima fogalma:

Péntek: a hét egyik napja, ezen a napon egy különleges ima kerül elvégzésre, a Pénteki Ima².

Az, hogy Allah a muszlim népet a Péntek Napjára vezette, hatalmas kegy; az Abú Hurayra (Allah legyen elégedett vele) által továbbadott hagyomány szerint: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، بَيِّدَ -أَي: غَيْرَ- أَنَّهُمْ أَوْثَرُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا، وَأَوْثِنَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ، وَهَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِي فُرِضَ عَلَيْهِمْ فَاخْتَلَفُوا فِيهِ، فَهَدَانَا اللَّهُ لَهُ، فَهُمْ لَنَا فِيهِ تَبَعٌ، فَالْيَهُودُ غَدًا، وَالنَّصَارَى بَعْدَ غَدٍ»

¹ Abú Dáwúd jegyezte le (4880) szám alatt. E követelményekre nézve lásd Sejk Szaúd ibn Muhammad al-Bishr: A Mecset imámja; tudományos és erkölcsi követelményei című könyvét.

² Lásd: A jogtudósok nyelvének szótára, Muhammad Rawwasz Qal‘aji és mások: (166. old.).

"Mi vagyunk az utolsók, mégis az elsők, a megelőzők a Feltámadás Napján; azonban az történt, hogy nekik adatott meg a Könyv előttünk, nekünk pedig utánuk; és ez az ő napjuk, amelyet számukra előírtak, ám ők ebben különböztek; Allah pedig minket ehhez (a naphoz) vezetett, így ők ebben minket követnek; a zsidók napja holnap, a keresztényeké pedig holnapután."¹

A Péntek Napja a legjobb nap, amelyre a Nap felkel; Abú Hurayra (Allah legyen elégedett vele) elmondása szerint: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فِيهِ خُلِقَ آدَمُ، وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ، وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا»

"A legkiválóbb nap, amelyre a Nap felkel az a Péntek Napja, azon a napon teremtetett Ádám; azon a napon léptették be a Paradicsomba, azon a napon üzetett ki onnan."²

A Péntek imája a következő Pénteki imáig, jóvátevő megváltás a köztük lévő időszak számára; az Abú Hurayra (Allah legyen elégedett vele) által továbbadott hagyomány értelmében, miszerint Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szokta mondani:

«الصَّلَاةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنِبْتَ الْكَبَائِرُ»

¹ Al-Bukhári jegyezte le (876) szám alatt és Muszlim (855) szám alatt.

² Muszlim jegyezte le, (854) szám alatt.

"A napi öt Ima, a pénteki ima a következő pénteki imáig, és a Ramadán a következő Ramadán-ig a köztük elkövetett bűnök engesztelésére szolgálnak mindaddig, amíg (a hívők) elkerülik a nagyobb bűnöket."¹.

A Pénteki Ima: egy önmagában önálló ima, amely különbözik a déli imától; nevezetesen ezt fennhangon kell elvégezni, rak^cá-inak számát tekintve (más mindt a déli ima) és az al-khutba-t illetően és a csak rá vonatkozó követelmények miatt is. A közös bennük, hogy ugyanabban az időpontban kell elvégezni.

Másodszor: a Pénteki Ima ideje:

A pénteki ima ideje megegyezik a déli ima idejével: a nap delelése (amikor elmozdul a zenittől) után kezdődik, egészen addig, amíg a tárgy árnyéka – a délidő utáni többletárnyékon felül – el nem éri a saját hosszát; erre utal Anasz ibn Málík (Allah legyen vele elégedett) hagyománya, miszerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) a pénteki imát akkor végezte, amikor a nap hajlani kezdett². Azaz: a nyugat felé hajlik, és elmozdul az égbolt közepéről; ez pedig a déli ima ideje.

¹ Muszlim jegyezte le, (233) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (904) szám alatt.

A második témakör: a Pénteki Ima vallásjogi megítélése, és kire nézve kötelező?

Először: a Pénteki Ima vallásjogi megítélése:

A Péntek imája kötelező minden egyes férfire; a Magasztos Allah Szavai alapján:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾⁹

(Ó, ti, akik hiszték! Ha elhangzik a pénteki imára hívás, akkor siessetek megemlékezni Allah-ról. Hagyjátok az adás-vételt, ez jobb nektek, ha tudással bírtok.)⁹ [Péntek: 9; Q 62:9]. ‘Abdullah bin ‘Umar-tól és Abu Hurayra-tól (Allah legyen elégedett kettejükkel), miszerint ők hallották Allah Küldöttét (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) amint azt mondja, a minbar (szószék) egyik fokán:

«لَيَبْتَغِينَ أَقْوَامَ عَنْ وَدْعِهِمْ -أَي: تَرْكِهِمْ- الْجُمُعَاتِ، أَوْ لَيُخَيِّمَنَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْعَافِلِينَ»

"Némely emberek, hagyjanak fel a Pénteki imák elhagyásával. Ám, ha ezt nem teszik meg, abban az esetben Allah pecsétet fog helyezni a szívükre. Ezután pedig a hanyag figyelmetlenek közé fognak tartozni."¹

A muszlimok között közmegegyezés van arról, hogy a Pénteki Ima kötelező; Ibn al-Mundhir (Allah, a Magasztos, könyörüljön rajta) azt mondta:

¹ Muszlim jegyezte le, (865) szám alatt.

"Egyhangúlag egyetértettek abban, hogy a Pénteki ima kötelező a szabad, nagykorú, helyben lakó személyek számára, akiknek nincs mentségük, vallásjog felmentésük."¹.

A második: kire nézve kötelező?

A Péntek imája kötelező minden szabad, nagykorú, épelméjű, oda elmenni képes, lakóhelyén tartózkodó muszlim férfira; ennél fogva nem kötelező: rabszolgára, nőre, gyermekekre, elmebetegre, betegre vagy utazóra. Erre utal az, amit Tárik ibn Siháb – Allah legyen vele elégedett – hagyományozott a Prófétától (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), aki azt mondta:

«الْجُمُعَةُ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ، إِلَّا أَرْبَعَةً: عَبْدٌ مَمْلُوكٌ، أَوْ امْرَأَةٌ، أَوْ صَبِيٌّ، أَوْ مَرِيضٌ»

"A Pénteki Ima kötelesség, amelyet közösségben kell elvégezni, minden muszlim számára, kivéve négyet: rabszolga, nő, gyermek vagy beteg."².

Ami az utazót illeti, számára nem kötelező a pénteki ima; mivel a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) nem végezte azt utazásai során, és zarándoklata során ^cArafa napja péntekre esett; ennek ellenére azt déli (az-zuhr ;dhuhr) imaként végezte el, és az ^caszr-t is összekapcsolta azzal.

¹ al-Idzsmá^c: (40. o.).

² Abú Dáwúd jegyezte le (1067) szám alatt.

Ibn al-Mundhir (Allah könyörüljön rajta) rögzítette ebben a kérdésben a közmegegyezést, és azt mondta: "Közmegegyezés van arról, hogy a Pénteki Ima nem kötelező a kiskorúakra és a nőkre... és közmegegyezés van arról, hogy a Pénteki Ima kötelező a szabad, felnőtt, helyben lakó férfiakra a muszlimok közül, akiknek nincs mentségük."¹

És ha azon részt vesz a rabszolga, a nő, a gyermek, a beteg vagy az utazó – az érvényes tőle, és kiváltja a déli imát.

Nem kötelező a Pénteki Ima a beduinok számára, akik legelő és víz után vándorolnak; mivel a beduinok a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) idejében Medina környékén éltek, és a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) nem parancsolta meg nekik a Pénteki Imát. Imám Ahmad azt mondta: "A pusztaság lakóira nem kötelező a Pénteki Ima; mert ők vándorolnak. Így e kötelezettség alóli mentességet a vándorlással indokolta; ennél fogva mindaz, aki letelepedetten él, és nem költözik el saját elhatározásából, a falvak népéhez tartozik"².

A Péntek (imája) három fővel érvényesen megtartható: egy valaki szónoklatot tart, és ketten hallgatják; mert a Magasságos azt mondta:

¹ al-Idzsmá^c: (40. o.).

² Mağmū^c al-Fatāwā (24/166).

(...فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ...)

[...Siessetek az Allahról való megemlékezésre...]

[Péntek: 9; Q 62:9]. Ez többes szám, és a többes szám legkevesebbje három. (az arab nyelvben van: egyesszám, kettes szám és (háromtól) többes szám).

A harmadik témakör: A Pénteki Ima leírása:

A Pénteki Ima két rak^ca-ból áll, amelyekben az imám fennhangon recitál; mivel a Próféta – Allah áldása és békéje legyen vele – így tett, és ebben a tudósok körében egyhangú egyetértés van. Ibn Hazm – Allah legyen irgalmas hozzá – mondja: "Egyhangú az álláspont, hogy a Pénteki Ima — ha a maga feltételei szerint kerül megtartásra — két rak^ca, amelyekben a recitáció fennhangon történik".¹

Ajánlott, hogy az első rak^cában a Fátíha és a Legmagasztosabb (al-A^clā; Q 87) szúrát, a másodikban pedig a Fátíha és az Elborító (al-Gháshija; Q 88) szúrát recitálja; an-Nu^cmán ibn Bashír (Allah legyen elégedett vele és apjával) ugyanis azt mondta:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْعِيدَيْنِ وَفِي الْجُمُعَةِ بِسَبْحِ اسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ».

"Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) az Ünnepi imákban és a Pénteki

¹ Marátib al-Idzma^c: (33. o.).

imában a {Magasztald Urad Nevét, a Legmagasztosabbat!} [Q 87] és az {Elért-e hozzád a mindent Beborítónak a története?} [Q 88] szúrákat szokta recitálni."¹

Vagy az első rak^ca-ban a Fatiha (a Megnyitó; Q 1) szúráat és a Péntek című szúráat, a másodikban pedig a Fatiha (a Megnyitó; Q 1) szúráat és a Képmutatók szúráat recitálja; Ibn Abí Ráfi^c elmondása szerint: Marwán Abú Hurayrát hagyta meg helytartójául Medinában, ő maga pedig Mekkába indult. Abú Hurajra vezette nekünk a pénteki imát, és a Péntek című szúra után, az utolsó rak^ca-ban ezt recitálta: {Amikor eljönnek hozzád a képmutatók}. Azt mondja: Utolértem Abú Hurajrát, amikor eltávozott, és így szóltam hozzá: Olyan két szúráat recitáltál, amelyeket ^cAlí ibn Abí Tálíb Kúfában szokott recitálni. Erre Abú Hurayra azt mondta:

«إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ بِهِمَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ».

„Bizony, hallottam, hogy Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) Pénteken elrecitálta mindkettőt.”²

Negyedik témakör: Mi jelenti a Pénteki ima elérését?

A Pénteki imát az éri el, aki elér egy rak^ca-t az imámmal; ^cAbd Allah ibn ^cUmar-tól (Allah legyen

¹ Muszlim jegyezte le, (878) szám alatt.

² Muszlim jegyezte le (877) szám alatt.

elégedett kettejükkel), miszerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْجُمُعَةِ أَوْ غَيْرَهَا فَقَدْ تَمَّتْ صَلَاتُهُ»

"Aki elér egy rak^ca-t a Pénteki imából vagy másiból, annak az imája teljes."¹.

Amennyiben egy rak^ca-nál kevesebbet ért el, azt déli imaként imádkozza².

Akinek kimaradt egy rak^ca a Pénteki imából, és az imámot a második rak^ca-ban, a rukú^cja (meghajlása) közben vagy azelőtt eléri, az csak egy rak^ca-t pótol, a hadísz alapján:

«وَمَنْ أَدْرَكَ الرَّكْعَةَ فَقَدْ أَدْرَكَ الصَّلَاةَ»

"Aki elér egy rak^ca-t az imából, az elérte az imát."³.

Ötödik témakör: a Pénteki ima során tilos vagy kifogásolt (makrúh) cselekedetek

1 - Tilos a beszéd, miközben az imám a khutbát tartja; az Abú Hurayra (Allah legyen elégedett vele) által továbbadott hagyomány alapján, miszerint Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) azt mondta:

«إِذَا قُلْتُ لِصَاحِبِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ: أَنْصِتْ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَغَوْتُ»

"Ha a Pénteki Napon (a Pénteki Ima) során, mikor az imám a khutbá-t mondja, és te a társadnak azt

¹ An-Naszá'i jegyezte le (557) szám alatt.

² Lásd: Ibn Qudáma: al-Mughnī (2/231).

³ Abú Dáwúd jegyezte le (893) szám alatt.

mondta: "Hallgass!", bizony felesleges, szükségtelen szót szóltál."¹ Azaz: üres fecsegésbe bocsátkoztál, vagyis hamis, tartalmatlan és elutasítandó beszédet folytattál, és semmissé vált a pénteki imád érdeme.

An-Nawawi – Allah legyen irgalmas hozzá – azt mondta: "A hadíszt megtiltja a beszéd minden fajtáját a khutba alatt, és ezzel minden más esetre is figyelmeztetett; hiszen ha azt mondja: "Hallgass!", ami eredendően a jóra való felszólítás, ám ezt mégis felesleges, szükségtelen beszédnek nevezte, akkor a csekélyebb jelentőségű beszéd annál is inkább az."²

Beletartozik a beszéd tilalmába: a tüsszentő személynek adandó szavak elmondása és a köszöntés viszonzása; mindez nem megengedett, amikor az imám khutbát mond. Ellenben mielőtt a szónok elkezdi a khutbát, valamint a két khutba közötti szünetben, megengedett a beszéd.

Ami a az imám mögött imádkozónak a khatíbbal folytatott beszédét illeti, nincs abban semmi kivetnivaló; ugyanis Anasz bin Málík (Allah legyen elégedett vele) azt mondta:

«أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ بَابٍ كَانَ نَحْوُ دَارِ الْقَضَاءِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ يَخْطُبُ فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمًا، ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتَ الْأَمْوَالُ وَانْقَطَعَتِ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يُغَيِّرَنَا فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَيْهِ...» الْحَدِيثُ.

¹ Al-Bukhári jegyezte le (934) szám alatt és Muszlim (851) szám alatt.

² Muszlim (Hagyománygyűjtemények) magyarázata: (6/ 138).

Egy férfi a pénteki napon a mecsetbe lépett egy olyan kapun át, amely a Dár al-Kadá' (bíróház háza) felé esett, miközben Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) állt és a szónoklatot tartotta. Megállt, szembefordult Allah Küldöttével (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), majd így szólt: „Ó, Allah Küldötte! Tönkrementek a javak, és minden út, lehetőség kárba ment; kérd Allahot, hogy esővel segítsen meg minket!” Erre Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) fölemelte a kezeit... – a hagyomány¹.

2 - Tilos a khutba során a felesleges matatás, mint például a kavicsok babrálása, a misbaha (miszbaha; olvasó gyöngylánc) használata, vagy a mobiltelefonnal való foglalatzkodás, és az ehhez hasonlók; mert hitelesen fennmaradt Abú Hurajra – Allah legyen vele elégedett – elmondása szerint: Ő (áldás és béke reá) azt mondta:

«مَنْ مَسَّ الْحَصَى فَقَدْ لَغَا»

"Aki megérinti a kavicsokat, az hiábavalóságot (laghw) követ el."². Ez pedig azért van, mert az ok nélküli mozgás gátolja a megértést és az áhítatos alázatot.

3 - Tilos az emberek nyakain átlépegetni a khutba közben; °Abd Allah ibn Buszr (Allah legyen vele elégedett) elmondása szerint: Egy férfi a

¹ Al-Bukhári jegyezte le (967) szám alatt és Muszlim (897) szám alatt.

² Muszlim jegyezte le, (857) szám alatt.

Pénteki Napon az emberek nyakain átlépegetve jött, miközben a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) a khutbá-t mondta, ekkor a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta neki:

«اجْلِسْ فَقَدْ آذَيْتَ»

"Ülj le, hiszen már ártottál."¹.

Ugyanis a nyakak fölött való átlépdelés ártalmas az imát végzőknek, és elvonja őket a khutba meghallásától. Az imám esetében azonban nem kifogásolható, ha a nyakak fölött lépdel, amennyiben másképp nem tud eljutni a helyére, csakis így. Ugyanez vonatkozik arra is, aki elkerülhetetlen szükség miatt kényszerül erre, mint például a kisebb rituális tisztálkodás elvégzése érdekében, vagy hogy betöltse az előtte lévő sorban támadt rést, és ehhez hasonlóknak.

4 - Tilos az embert az összejövetelen elsőként elfoglalt helyéről felállítani, és a helyére leülni; mivel hiteles hagyomány rögzíti Dzsábir ibn ʿAbdalláh-tól (Allah legyen elégedett kettejükkel), miszerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«لَا يُقِيمَنَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، ثُمَّ لِيُخَالِفَ إِلَى مَقْعَدِهِ فَيَقْعُدَ فِيهِ، وَلَكِنْ افْسَحُوا»

¹ Abú Dáwúd jegyezte le (1118) szám alatt.

"Ne állítson fel senki közületek a testvérét pénteken, hogy aztán az ő ülőhelyére lépve oda üljön; ellenben húzódjatok össze és adjatok helyet."¹.

5 - Kifogásolt és kerülendő két személyt egymástól elválasztani; azáltal, hogy közéjük ül, vagy átlépi őket; ugyanis hitelesen fennmaradt Szalmán-tól (Allah legyen elégedett vele), aki mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ... ثُمَّ رَاحَ فَلَمْ يَفْرِقْ بَيْنَ اثْنَيْنِ، فَصَلَّى مَا كُتِبَ لَهُ، ثُمَّ إِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ أَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْآخَرَى»

"Aki nagyobb rituális tisztálkodást végez a Pénteki napon, majd elmegy a Pénteki imára és nem választ szét két embert, elvégzi azt az imát, ami számára meg van írva, majd amikor az imám kijön, csendben figyel; annak megbocsáttatik, ami közte és a következő Péntek között van."² Ebből az következik, hogy aki két embert egymástól elválaszt, az nem részesül e bűnbocsánatban.

A hatodik témakör: A Pénteki Ima szunan-jai (a Próféátólt (Allah áldja meg és adjon neki

¹ Muszlim jegyezte le, (2178) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (910) szám alatt.

örök üdvösséget) szokásos, gyakorlata, tettei, cselekedetei, mondásai):

1 - Ajánlott, hogy pénteken a hajnali imában (A Leborulás; Q 32) című és az (Az Ember; Q 76) című szúrákat recitálja; mivel ő (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) rendszeresen így cselekedett. Abú Hurajra – Allah legyen vele elégedett – elmondása szerint:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْجُمُعَةِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ الْمِ تَنْزِيلُ السَّجْدَةِ، وَهَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ».

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) pénteken a hajnali imában szokta recitálni a „Leborulás” (As-Sağda; Asz-Szadzsa) és az „Ember” (al-Insān; al-Inszān) című szúrákat.”¹

2 - A Pénteki napon történő nagyobb tisztálkodás; ez megerősítetten ajánlott szunna (sunna mu'akkada); °Abdulláh ibn °Umar (Allah legyen elégedett kettejükkel {vele és apjával}) hadísa alapján, amelyben Allah Küldötte – Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget – mondta:

«إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْجُمُعَةَ فَلْيَغْتَسِلْ»

"Aki közületek a Pénteki imára jön, az végezzen ghusl-t (ghuszl; nagyobb rituális tisztálkodás)”². Nagy gondot kell fordítani rá, és nem szabad

¹ Al-Bukhári jegyezte le (891) szám alatt és Muszlim (880) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (877) szám alatt és Muszlim (844) szám alatt.

elhanyagolni, különösen azok nem, akiknek kellemetlen szaguk van.

A Pénteki napon esedékes ghuszl ideje a hajnalhasadástól kezdődik, és a nagyobb tisztátalanság tisztálkodása elegendő a Pénteki napon esedékes nagyobb tisztálkodás helyett; mivel ennek a Pénteki tisztálkodásnak a célja a tisztaság és hogy a kellemetlen szagok eltűnjenek a testéről, amit a ghuszl is megvalósít. Ugyanakkor vallásjogilag helyénvaló, hogy szándékába belefoglalja a Pénteki napon esedékes nagyobb tisztálkodást a nagyobb tisztátalanság tisztálkodásába, hogy ezért részesüljön a jutalomban.

3 - Ajánlott számára az illatszer használata és a tisztálkodás, valamint a testről mindannak eltávolítása, amit el kell távolítani: úgymint a körmök levágása, a szeméremszőrzet leborotválása, a hónaljsszőrzet kitépése és a bajusz megkurtítása, Szalman al-Fáriszi (Allah legyen vele elégedett) elmondása alapján: a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَتَطَهَّرَ بِمَا اسْتَطَاعَ مِنْ طَهْرٍ، ثُمَّ أَدْهَنَ أَوْ مَسَّ مِنْ طَيِّبٍ، ثُمَّ رَاحَ فَلَمْ يَفْرُقْ بَيْنَ اثْنَيْنِ، فَصَلَّى مَا كُتِبَ لَهُ، ثُمَّ إِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ أَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى»

"Aki ghuszlt végez a Pénteki napon, és amennyire csak tud, tisztálkodik; majd beolajozza magát vagy illatszert tesz magára; majd elindul a mecsetbe és

nem választ szét két embert (nem tolakodik kettejük közé), és elvégzi azt az imát, ami számára elő van írva; mikor az imám felmegy a minbar-ra, csendben, figyelmesen hallgat: annak megbocsáttatik (a bűne) ami e Péntek között és a következő Péntek között van."¹.

Ugyancsak különösen ajánlott ezen a napon a siwāk (sziwák) használata; az Abú Sza'íd al-Khudri (Allah legyen elégedett vele) által közölt hagyomány nyomán, aki elmondta: Tanúságot teszek arról, hogy a Prófétára (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mondta:

«الغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ، وَأَنْ يَسْتَنَّ -أَي: يَسْتَاكُ- وَأَنْ يَمَسَّ طَبِيبًا إِنْ وَجَدَ»

"A ghuszl Péntek napján kötelező minden érett, felnőtt ember számára és az is, hogy fogait egy fogtisztító pálcikával megtisztítsa (azaz: használjon fogtisztító pálcikát) és tegyen magára illatszert ha talál."².

4 - Ajánlott számára, hogy a legjobb rendelkezésre álló ruhákat viselje; 'Umar ibn al-Khaţţāb (Allah legyen elégedett vele) hagyománya alapján:

«أَنَّهُ رَأَى حُلَّةَ سَيَرَاءٍ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اشْتَرَيْتَ هَذِهِ، فَلَبِسْتَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلِلْوَفْدِ إِذَا قَدِمُوا عَلَيْكَ...»

¹ Al-Bukhári jegyezte le (910) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (880) szám alatt.

"Meglátott a mecset kapujánál egy díszes selyemöltözetet, és így szólt: Ó, Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), ha megvennéd ezt, és viselnéd a pénteki napon, valamint amikor küldöttségek érkeznek hozzád..."¹.

5 - A Péntek Napján ajánlott korán a mecsetbe menni, mivel a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) erre buzdított; Abú Hurayra (Allah legyen elégedett vele) által továbbadott hagyományban olvasható: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ غُسْلَ الْجَنَابَةِ - أَيُّ: غُسْلًا صَفْتُهُ كَصَفَةِ غُسْلِ الْجَنَابَةِ - ثُمَّ رَاحَ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدَنَهُ - وَهِيَ وَاحِدَةٌ مِنَ الْإِبِلِ ذَكَرًا أَمْ أُنْثَى - وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَقَرَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّلَاثَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ كَبْشًا أَقْرَنَ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ دَجَاجَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَيْضَةً، فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ حَضَرَتِ الْمَلَائِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ»

"Aki megtisztálkodik a Pénteki napon, a nagyobb tisztátalanság tisztálkodásával (ghuszl) – azaz olyan mosakodással, amelynek módja megegyezik a nagyobb tisztátalanság mosakodásának módjával –, majd elindul [az első órában] a mecsetbe, az olyan, mintha egy tevéet ajánlott volna fel levágásra – vagyis egyet a tevék közül, akár hím, akár nőtény –; aki pedig elindul a második órában, az olyan, mintha egy tehenet ajánlott volna fel; aki elindul a harmadik órában, az olyan mintha egy nagy szarvú

¹ Al-Bukhári jegyezte le (886) szám alatt és Muszlim (2068) szám alatt.

kost ajánlott volna fel; aki pedig a negyedik órában indul el, az olyan, mintha egy tyúkot ajánlott volna fel; aki pedig az ötödik órában indul el, az olyan, mintha egy tojást ajánlott volna fel. Mikor az imám felmegy a minbar-ra, megjelennek az angyalok és hallgatják az Allah-ról történő megemlékezést."¹

6 - Ajánlott annak, aki pénteken a mecsetbe lép be, miközben az imám a khutbá-t mondja, hogy ne üljön le, amíg el nem imádkozik egy két rak^ca-ból álló imát, és azt röviden végezze; mert a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) ezt megparancsolta annak, aki a khutba idején lép be. Dzsábir ibn 'Abdallah (Allah legyen elégedett vele és az apjával) elmondta: Szulaik al-Ghatafáni pénteken jött, amikor a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) a khutbá-t mondta, és leült. Erre így szólt neki:

«يَا سُلَيْكُ فُمْ فَارَكْعَ رَكْعَتَيْنِ، وَتَجَوِّزْ فِيهِمَا»

"Ó Szulajk! Állj fel, és végezz el két rak^cát, és röviden végezd el azokat!" Majd azt mondta:

«إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَلْيُرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ، وَلْيَتَجَوِّزْ فِيهِمَا»

"Ha a Pénteki Napon valaki közületek megérkezik, és az imám a khutbá-t mondja, végezzon két rak^ca-ból álló imát, és végezze azokat röviden."²

7 - Ajánlott a Barlang szúrá-t recitálni Pénteken; ugyanis Abú Sza'íd al-Khudri (Allah legyen vele

¹ Al-Bukhári jegyezte le (881) szám alatt és Muszlim (850) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (930) szám alatt és Muszlim (875) szám alatt.

elégedett) elmondása szerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَضَاءَ لَهُ مِنَ النُّورِ مَا بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ»

"Bárki, aki elrecitálja a Barlang című szúrát Pénteken, annak annyi fény gyullad, ami világossággal és fénnel látja el a két Péntek között időszakban."¹.

8 - E nap nappalán és éjszakáján ajánlott gyakran áldást kérni a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget); ugyanis Awsz ibn Awsz – Allah legyen vele elégedett – elmondása szerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَكُنُّرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ؛ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ»

"Bizony a napjaitok közül a legkiválóbb a Péntek; azon a napon gyakran kérjete áldást rám, hiszen a rám kért áldásaitok eljuttatnak hozzám."².

9 - Ajánlott, hogy ezen a napon sokat fohászkodjunk, és keressük a fohász meghallgatásának az óráját; az Abú Hurayra (Allah legyen elégedett vele) által továbbadott hagyomány értelmében, miszerint Allah Küldötte (Allah áldja

¹ Al-Hákim jegyezte le az Al-Musztadrak című munkájában, (3392) szám alatt. A hadíszt rejtett hibával terhelte: mauquf (amelynek láncolata egy Társnál megáll) Abú Sza'ídnál.

² Abú Dáwúd jegyezte le (1531) szám alatt.

meg és adjon neki örök üdvösséget), megemlítette a Péntek Napját és azt mondta:

«فِيهِ سَاعَةٌ، لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي، يَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ»

"Akkor van egy óra, ha egy hívő muszlim szolgál azt eléri, miközben éppen felállva imádkozik és a Magasztos Allah-tól kér valamit - Ő azt meg fogja adni neki."¹

A fohászok meghallgatása péntek minden órájában remélhető; leginkább pedig attól kezdve, hogy az imám pénteken leül a khutba elmondására, egészen addig, míg a Pénteki imát be nem fejezik; valamint péntek utolsó órájában annak esetében, aki leülve várja a maghrib imát, akár a mecsetben van, akár az otthonában. Erre utal Abú Músza al-As^cari(Allah legyen vele elégedett) hagyománya, miszerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) a pénteki óráról ezt mondta:

«هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَجْلِسَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ تُقْضَى الصَّلَاةُ»

"Az az időszak, amely az imám leülése és az ima befejezése között van."²

A hetedik témakör: A Pénteki Ima nāfila-ja (náfila; önkéntes ima):

A Pénteki imának nincs előtte állandó szunnája; ugyanakkor ajánlott annak, aki a Pénteki imára

¹ Al-Bukhári jegyezte le (935) szám alatt és Muszlim (852) szám alatt.

² Muszlim jegyezte le, (853) szám alatt.

érkezik, hogy önkéntes imát végezzen, amennyit akar: két rak^ca-t, vagy négyet, vagy hatot, vagy még többet; és minden két rak^ca után elköszön; mivel a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) erre buzdított, amint Szalmán al-Fáriszi (Allah legyen elégedett vele) elmondásában szerepel: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ... ثُمَّ رَاحَ فَلَمْ يَفْرَقْ بَيْنَ اثْنَيْنِ، فَصَلَّى مَا كُتِبَ لَهُ، ثُمَّ إِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ أَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْآخَرَى»

"Aki ghuszlt végez a Pénteki napon, majd elindul a mecsetbe (a Pénteki imára), és nem választ szét két embert; elvégzi azt az imát, ami megíratott számára, majd amikor az imám megjelenik, csendben, nagy figyelemmel hallgat; annak megbocsáttatik (a bűne) ami e Péntek között és a következő Péntek között van."¹. A Társak (Allah legyen elégedett velük) gyakorlatára tekintettel, valamint a korlátozás nélküli önkéntes istenszolgálatokra vonatkozó általános érdem miatt.

Ami az al-szunna ar-rátibát (a kötelezően előírt imák előtt vagy után végzett rak^ca-k) illeti, az a Pénteki ima után van; két rak^ca-t imádkozik a házában, vagy négy rak^ca-t a mecsetben.

«فَقَدْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي بَعْدَ الْجُمُعَةِ رَكْعَتَيْنِ فِي بَيْتِهِ».

¹ Al-Bukhári jegyezte le (910) szám alatt.

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) a Pénteki ima után két rak^ca-t imádkozott a házában."¹ Abú Hurayra (Allah legyen elégedett vele), azt mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) így szólt:

«إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمُ الْجُمُعَةَ فَلْيُصَلِّ بَعْدَهَا أَرْبَعًا»

"Ha valaki közületek elvégezte a Pénteki imát, az imádkozzon utána négy (rak^cá-t)."²

A pénteki szunna-rátiba: ha a mecsetben imádkozzák, négy rak^ca; ha otthon imádkozzák, két rak^ca.

A második alfejezet: a Pénteki ima előtt mondott khutba

Az első kérdéskör: A Pénteki ima előtt mondott khutba:

Ez egy vallási-oktató tartalommal bíró beszéd, amelyet az emberek gyülekezete előtt mondanak el, közvetlenül a Pénteki Ima előtt; magában foglalja Allah dicséretét és magasztalását, a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök) való áldás és béke kérését, valamint az intést és az emlékeztetést³.

¹ Al-Bukhári jegyezte le (937) szám alatt és Muszlim (729) szám alatt, Ibn ʿUmar – Allah legyen elégedett vele és apjával – hadíszából.

² Muszlim jegyezte le, (881) szám alatt.

³ Lásd: Muʿġam Luġat al-Fuqahā' (A jogtudósok nyelvének szótára): (197. o.); valamint al-Ĥuġaylān: Ĥuṭbat al-Ġumʿa wa aḥkāmuhā al-fiqhiyya (A Pénteki Ima khutbája és annak alkalmazott vallásjogi-szabályai): (22. o.).

A második kérdéskör: a khutba vallásjogi megítélése:

A Pénteki ima előtt mondott khutba előfeltétele a Pénteki Imának; nélküle az nem érvényes; a Magasztos szavai alapján:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ...﴾

(Ó, ti, akik hisztek! Ha elhangzik a pénteki imára hívás, akkor siessetek megemlékezni Allah-ról...) [Péntek: 9; Q 62:9]. Úgy értelmezték, hogy a Magasságos Allahról való megemlékezés a khutba¹; ha a khutba nem volna kötelező, nem volna kötelező arra sietni, és ugyancsak mellette szól, hogy a Próféta (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) állhatatosan megtartotta, és sohasem hagyta el.

al-Imám Ibn Qudāma al-Ḥanbalī (Allah könyörüljön rajta) mondta: "Összegzőképpen elmondható, hogy a khutba a Pénteki ima érvényességének feltétele; nélküle nem érvényes."².

Harmadik kérdéskör: A khutba feltételei:

1 - Hogy két khutba legyen; mert ezt megerősíti ʿAbdullah ibn ʿUmar (Allah legyen elégedett kettejükkel) hadísa, amelyben azt mondta:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ يَقْعُدُ بَيْنَهُمَا».

¹ Lásd: Tafsīr at-Ṭabarī: (22/ 642).

² Al-Mughnī: (2/224).

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szokása az volt, hogy két khutbát mondott, és a kettő között leült."¹

2 - A Pénteki Ima idejének beállta után kerüljön rá sor; ha pedig az – vagy akár egy része – előtte történik, nem számít be az előírás teljesítésébe.

3 - A két khutba megelőzi az imát; a hagyomány alapján, as-Száz'ib bin Yazíd-től (Allah legyen elégedett vele), aki mondta:

«إِنَّ الْأَذَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ أَوَّلَهُ جِئْنَ الْإِمَامَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمِنْبَرِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا»

"Bizony, a Pénteki napon az adhán eredetileg akkor hangzott el, amikor az imám a minbar-ra ült, Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), valamint Abú Bakr és 'Umar (Allah legyen elégedett mindkettőjükkel) idejében."² Ez egyértelműen arra muta rá, hogy a khutba megelőzi az imát.

És az ő (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szavai értelmében:

«صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي»

"Úgy imádkozzatok, ahogyan engem láttatok imádkozni!"³ És a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) csak a két khutba után

¹ Al-Bukhári jegyezte le (928) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (916) szám alatt.

³ Al-Bukhári jegyezte le (631) szám alatt, Málik ibn al-Huwayrith – Allah legyen vele elégedett – hagyománya alapján.

imádkozott; és al-Mardáwī azt mondta: "Feltétel, hogy a két khutba megelőzze az imát; ebben nincs nézeteltérés."¹

4- A khutba részei közötti folytonosság. Imám Ibn Qudāma – Allah legyen irgalmas hozzá – azt mondta: "A folyamatosság feltétel a khutba érvényességéhez; ha a khutba egyes részeit egymástól hosszú beszéd, vagy hosszú hallgatás, vagy bármi más olyan dolog választja el, amely megszakítja a folyamatosságot, akkor a khutbát előlről kezdi. A megszakítás hossza vagy rövidsége tekintetében a szokás az irányadó. Ugyanígy feltétel a folyamatosság a khutba és az ima között is; és ha megtisztulásra van szüksége, megtisztul, és az addigi khutbájára építve folytatja, feltéve, hogy a megszakítás nem válik túl hosszúvá."²

5 - A Pénteki khutbát fennhangon kell tartani; mert a beszéd kötelező és a Pénteki ima érvényességének feltétele, a fennhangon elmondott beszéd pedig eszköz a megtartásához és céljának – az intésnek és emlékeztetésnek – a megvalósításához; és ami nélkül a köteleesség nem teljesíthető, az maga is kötelező.

6 - A Pénteki Ima érvényes megtartásához szükséges létszám jelenléte; mivel a khutba Allahra való emlékezés (dhikr), amelyhez kötelező sietve

¹ Al-Insáf: (2/389)

² al-Mughnī: (2/ 230).

elmenni, ezért szükségképpen az említett létszám köteles azt figyelmesen meghallgatni.

A negyedik kérdéskör: A khutba pillérei:

1 - Az "al-hamdu li-Llahi"-val (hála és köszönet Allah-nak) és az Ő magasztalásával és dicsőítésével kell kezdeni – Allah, a Fenséges és Magasztos –; a Dzsábir ibn ʿAbdi-Llāh – Allah legyen elégedett vele és apjával – hadísa alapján, aki azt mondta:

«كَانَتْ خُطْبَةُ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ الْجُمُعَةِ يَحْمَدُ اللَّهَ، وَيُنِيبُ عَلَيْهِ، ثُمَّ يَقُولُ عَلَى إِنْشَاءِ ذَلِكَ...» الحديث.

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) Pénteki khutba-ja az volt, hogy Allahot dicsérte és Őt magasztalta, majd ezt követően ezt mondta: ... – a hagyomány"¹.

2 - Tartalmazza az üdvösség és áldás kérését a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget); mert a Próféta mondott üdvösség és áldás kérése a khutbákban a Próféta társai (Allah legyen velük elégedett) körében közismert és elterjedt gyakorlat volt².

2 - Magában foglalja az intő tanítást és az Allah, a Magasztos iránt érzett és mutatott istenfélelemre való buzdítást; a Dzsábir bin Szamúra (Allah legyen elégedett vele) által közölt hagyomány értelmében, aki mondta:

¹ Muszlim jegyezte le, (867) szám alatt.

² Lásd: Ibn al-Qayyim: Ġalā' al-afhām című munkáját (371. o.).

«كَانَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ خُطْبَتَانِ، يَجْلِسُ بَيْنَهُمَا، يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَيَذْكُرُ النَّاسَ»؛

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) két khutbát tartott; a kettő között leült, a Korán-t recitálta és intette az embereket."¹
És mivel ez a khutba célja.

4 - A nemes Korán egy részének recitálása; a hagyomány értelmében: Dzsábir ibn Szamura-tól (Allah legyen elégedett vele):

«كَانَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ خُطْبَتَانِ، يَجْلِسُ بَيْنَهُمَا، يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَيَذْكُرُ النَّاسَ».

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) két khutbát szokott tartani; a kettő között leült; a Korán-t recitálta, és emlékeztetve intette az embereket."

Az ötödik kérdéskör: A khutba szunnái:

1 - Hogy egy szószéken vagy egy magasabb helyen tartsa meg a khutbát;

«فَقَدْ صُنِعَ لَهُ ﷺ مَنبَرٌ، فَخُطِبَ عَلَيْهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ».

"Készült a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) számára egy szószék, majd a Pénteki Napon azon szónoklatot tartott."² Számos Társtól (Allah legyen velük elégedett) egybehangzó, széles körű, nagy számú továbbítás útján maradt fenn, hogy a Próféta (Allah áldja meg

¹ Muszlim jegyezte le, (862) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (2095) szám alatt, Dzsábir – Allah legyen vele elégedett – hagyománya szerint.

és adjon neki örök üdvösséget) a minbar-on¹ khutbá-t mondott; an-Nawawi (Allah legyen irgalmas hozzá) pedig ennek ajánlottsága tekintetében a tudósok egyetértését (idzsmá²) közölte, és mondta: "A tudósok egyhangúlag egyetértettek abban, hogy ajánlott a khutbát a minbárról megtartani"². És mert ez hatásosabb a továbbadásban, és mert amikor az emberek látják a vallási beszédet tartót, az intés számukra hatásosabb.

2 - A szónok álljon a khutba ideje alatt; a Magasztos Szavai alapján:

﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجْرَةً أَوْ لَهْوًا أَنْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا...﴾

(És amikor adás-vételt vagy szórakozást látnak, szétszélednek feléje, és téged (Muhammad - Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) ott hagynak állva...) [Péntek: 11; Q 62:11]. ³Abdullah ibn ³Umar (Allah legyen elégedett kettejünkkel) azt mondta:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ قَائِمًا، ثُمَّ يَفْعُدُ، ثُمَّ يَقُومُ كَمَا تَفْعَلُونَ الْآنَ».

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) állva khutbá-t mondott; majd leült, majd ismét felállt, ahogyan ti most teszitek."³.

¹ Lásd: Irwā' al-Ghalīl fī Takhrīj Ahādīth Manār as-Sabīl (3/75) és az azt követők.

² Al-Madzsmú^c Sarh al-Muhazzab: (4/527).

³ Al-Bukhári jegyezte le (920) szám alatt és Muszlim (861) szám alatt.

3 - Ajánlott, hogy a khatíb arcával a gyülekezet felé forduljon. ‘Abdullah bin ‘Umar-tól (Allah legyen elégedett kettejükkel),

«أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا دَنَا مِنْ مَنْبَرِهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَلَّمَ عَلَى مَنْ عِنْدَهُ مِنَ الْجُلُوسِ، فَإِذَا صَعِدَ الْمَنْبَرِ اسْتَقْبَلَ النَّاسَ بِوَجْهِهِ ثُمَّ سَلَّمَ».

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) valahányszor pénteken a szószékéhez közelített, köszöntötte a körülötte ülőket; majd amikor felment a szószékre, arcával az emberek felé fordult, azután köszönt.¹

Al Háfiz ibn Radzsab azt mondta: "Az, hogy az imám a mecset népe felé forduljon és a qibla felé hátat fordítson, közmegegyezés tárgya; és a szöveges bizonyítékok is ezt támasztják alá. Hiszen hozzájuk intézi szavait, hogy megértsék mondandóját. Mindez a Szunna; ha az imám ezzel szemben jár el, akkor a Szunnával ellentétesen cselekszik, mindazonáltal a Pénteki Imája érvényes."².

4 - Ajánlatos, hogy a khutbá-t mondó imám köszöntse a jelenlévő híveket, amikor feléjük fordul; Dzsábir (Allah legyen vele elégedett) hagyománya alapján.

«أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا صَعِدَ الْمَنْبَرِ سَلَّمَ».

¹ Al-Bayhaqi jegyezte le az Asz-Szunan al-Kubrá című munkájában, (5742) szám alatt.

² Ibn Rağab: Faṭḥ al-Bārī című munkája: (8/250).

"Ha a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) felment a minbar-ra, köszönt."¹

5 - A Szunna szerint: a minbar-on kell ülni mindaddig, amíg a mu'adhdhin el nem végez; Ibn 'Umar (Allah legyen elégedett kettejükkel) szavai alapján:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ، كَانَ يَجْلِسُ إِذَا صَعَدَ الْمَنْبَرَ حَتَّى يَفْرَغَ الْمُؤَدِّنُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ، ثُمَّ يَجْلِسُ فَلَا يَتَكَلَّمُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ».

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) két khutbá-t mondott: amikor felment a minbárra, leült, amíg a mu'adhdhin be nem fejezte (az adhánt), azután felállt és khutbá-t mondott; majd leült és nem beszélt; azután ismét felállt és khutbá-t mondott."² Ezt a hagyományt as-Szá'ib bin Yazíd (Allah legyen elégedett vele) hagyománya is erősíti, miszerint azt mondta:

«إِنَّ الْأَذَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ أَوَّلَهُ حِينَ يَجْلِسُ الْإِمَامُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمَنْبَرِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا».

"Pénteken az adhán kezdetben akkor hangzott el, amikor az imám a minbarra ült; ez így volt Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), valamint Abú Bakr és 'Umar (Allah legyen elégedett kettejükkel) idejében."³

6 - Felemeli hangját a khutba-ban erejéhez mérten; Dzsábir ibn 'Abd Allah (Allah legyen

¹ Ibn Mádza jegyezte le (1109) szám alatt.

² Abú Dáwúd jegyezte le (1092) szám alatt.

³ Al-Bukhári jegyezte le (916) szám alatt.

megelégedve mindkettőjükkel) közlése szerint: A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), valahányszor khutbá-t mondott, a szemei elvörösödtek, fölemelkedett a hangja, és haragja felerősödött, mígnem olyan lett, mint egy hadsereg figyelemztető, aki így szólt:

«صَبَّحَكُمْ وَمَسَّكُمْ»

"Şabbahakum wa massākum"¹ (Szabbahakum): azaz: a sereg a reggel idején jött el hozzátok; és (masszākum): azaz: az este idején jöttek el hozzátok. Aki pedig valakit megfélemlít, annak szabad e két kifejezést mondania.

7 - Egy rövid ülés a két khutba között; Ibn ʿUmar (Allah legyen elégedett mindkettőjükkel) hagyománya alapján:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ يَفْعَدُ بَيْنَهُمَا».

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) két khutbá-t szokott volt mondani, és a kettő között leült."²

8 - Ajánlott rövidre fogni a két khutbát, és a második legyen rövidebb az elsőnél, az ima meghosszabbítása mellett; ʿAmmár – Allah legyen elégedett vele – hagyománya alapján, miszerint Allah Küldötte – Allah áldása és békéje legyen vele – azt mondta:

¹ Muszlim jegyezte le (867) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (928) szám alatt.

«إِنَّ طُولَ صَلَاةِ الرَّجُلِ وَقَصَرَ خُطْبَتِهِ مَنَّةٌ - أَيُّ: عَلَامَةٌ - مِنْ فَهْمِهِ، فَاطِيلُوا الصَّلَاةَ، وَاقْصُرُوا الْخُطْبَةَ»

"Bizony, az, hogy az ember imája hosszú, khutbája pedig rövid, a vallásjogi hozzáértésének ismertetőjele – azaz: jel –. Ezért hosszabbítsátok meg az imát, és rövidítsétek le a khutbát."¹.

9 - Ajánlatos a foháskodás a muszlimokért mindazért, ami Vallásuk és világi ügyeik jobbítását szolgálja; és foháskodni a muszlimok vezetőiért a helyes úton járásukért és az isteni támogatásért; An-Nawawi (Allah könyörüljön rajta) mondta: "Ami a muszlimok vezetőiért és ügyeik intézőiért mondott fohászt illeti — a megjobbításukért, az igazságban való megsegítésükért, az igazságosság érvényre juttatásáért és ehhez hasonlókéért —, valamint az Iszlám hadseregeiért mondott fohászt: mindez egyhangúlag ajánlott."².

Nem előírt az imám számára, hogy a fohász alatt a pénteki khutba során felemelje a két kezét, kivéve az esőért könyörgés (al-isztiszqá') esetét. Ajánlott számára, hogy a mutatóujjával jelezzen; ugyanis 'Umára ibn Ru'ajba (Allah legyen vele elégedett) elmondta, hogy látta Bishr ibn Marwánt a minbar-on a két kezét felemelve, és ekkor így szólt:

¹ Muszlim jegyezte le, (869) szám alatt.

² Al-Mağmū' shar al-Muhaddab: (4/ 521).

«قَبَّحَ اللَّهُ هَاتَيْنِ الْيَدَيْنِ؛ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا يَزِيدُ عَلَى أَنْ يَقُولَ بِيَدِهِ هَكَذَا، وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ الْمُسَبَّحَةِ».

"Allah csúfítsa meg e két kezet! Bizony láttam Allah Küldöttét (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget!), nem tett ennél többet: a kezével így jelzett, és a mutatóujjával intett."¹.

10 - Az imát annak kell vezetnie, aki a khutbát tartja. Mert a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) maga végezte a khutbát és az imát, és utána az ő Utód-Kalifái is így cselekedtek; ha pedig az egyik tartja a khutbát, és egy másik valamilyen mentség miatt vezeti az imát, az is megengedett².

A hatodik kérdéskör: A Pénteki khutba fordítása:

Megengedett a khutbát elmondónak azokban az országokban, ahol a lakosság vagy annak többsége nem ismeri az arab nyelvet, hogy a saját nyelvükön tartsa meg a khutbát, hogy megértsék a khutbát, megvalósuljon annak célja, és részesüljenek az abban foglalt tudás, intelmek és emlékeztetés hasznából. Ugyanis nem bizonyított a Prófétától (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) olyan bizonyíték, amely arra utalna, hogy feltétel a Pénteki khutbával kapcsolatban, hogy arab nyelven legyen; hanem ő (Allah áldja meg és adjon neki örök

¹ Muszlim jegyezte le, (874) szám alatt.

² Ibn Qudáma: al-Mughnī (2/228).

üdvösséget) arabul tartotta, mivel az volt az ő nyelve és népe nyelve.

A leghelyesebb a szónoklatot elmondó számára, hogy arabul mondja el a szónoklatot, majd azt lefordítsa országának nyelvére, a Prófétát (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) követve az Ő szónoklataiban, és e kérdésben a véleménykülönbség elkerülése végett.

A fordítás során azt kell szem előtt tartani, ami a hallgatóság számára a legcélszerűbb: akár részekre bontva, a khutba, azaz a szónoklat minden egyes szakasza után; vagy pedig úgy, hogy a fordítás az arab nyelvű khutba befejezése után, az ima előtt hangozzék el.

Ugyanígy megengedett a vallási beszéd (khutba) azonnali fordítása, továbbá e fordítás sugárzása egy adóállomás útján, valamint a fordítás vételére szolgáló vevőkészülékek használata az imát végzők közül a nem arabul beszélők részéről. Ez nem minősül az eltiltott fölös beszédnek sem a tolmács, sem a hallgató részéről; mivel ez a közjó szolgálatában áll, és megvalósítja a khutba célját.

A hetedik kérdéskör: A szónok alapvető követelményei:

A mecset vallási beszédet tartója (khaṭīb; khatīb) a mecset oszlopa és ereje; általa teljesíti a mecset küldetését az Iszlámra hívás terjesztésében, a társadalom tudatosításában és az emberek vallásuk

ügyeiről való felvilágosításában. Ha a khatíb tanult, értelmes, éleslátású, és ismeri az emberek szokásait és életviszonyait, akkor hatása jó és hasznos a mecset közösségében, valamint annak a városrésznek a lakói körében, ahol a mecset található: tanítja őket, útbaigazítja őket, és minden jóra és erényre vezeti őket.

És ilyenek voltak mindazon szónokok is, akik a szónoklás feltételeit maradéktalanul teljesítették: az Iszlám hajnalán a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) volt a szónok, majd az ő helyes úton Vezérelt Utód-Kalifái, aztán a fejedelmek és a hadvezérek, továbbá a tudósok és a híres tudással bíró személyek. Ez pedig azt jelzi, hogy ennek a tisztségnek a betöltője a vallásban, az erkölcsben, a tudásban és a helyes magatartásban magas rangon kell, hogy álljon.

És itt mutatkozik meg e tisztség jelentősége az emberek életében; ugyanis a vallási beszédet tartók ereje a közösségeiken mutatkozik meg, gyengeségüknek pedig ama közösségekben látszik a hatása; mert a mecset az, amely a közösséget arra tanítja, hogy a szót a tettel kapcsolja össze. Ha pedig a vallási beszédet tartó gyenge a tudásban, az értelemben vagy a személyiségben, avagy rossz erkölcsű és helytelen magatartású, akkor árt és nem használ. És mivel a vallási beszédet tartó feladata az imádkozók irányítása a jóra, a kegyességre és a helyességre, igen nehéz ahhoz,

hogy a tudatlan vallási beszédet tartó e nemes feladatot megvalósítsa.

Előfordulhat, hogy a khutbát mondó a tudás és a személyes rátermettség tekintetében maradéktalanul eleget tesz e tisztség feltételeinek, mindazonáltal más teendők kötik le, amelyek elvonják a saját feladatától, és kihatnak teljesítményének színvonalára.

Előfordulhat az is, hogy nincs elegendő ideje arra, hogy a helyzetnek megfelelően készítse elő a khutbát, és így – ahogyan Ibn Qayyim al-Dzsauzíja (Allah legyen irgalmas hozzá) mondja – olyan khutbával áll az emberek elé, amely nem ébreszt a szívben hitet Allahban, nem erősíti meg az Ő egyedülvalóságát, nem ad sajátos ismeretet Róla, nem emlékeztet az Ő napjaira, és nem kelti a lelkekben az Iránta való szeretetet és a Vele való találkozás utáni vágyakozást¹.

Vagy legyőzheti őt a vágy, a tudatlanság, a viszálykodások vagy a kárhoztatott szélsőségesség, és ezáltal eltér a tárgyilagosságtól, a nevelő jellegű útmutatástól, valamint a bölcsességgel és a szép intéssel történő oktató figyelmeztetéstől.

A mecset e vallásban rendkívül nagy hatással bír; hiszen az az útmutatás világítótornya, ahol a szolga kapcsolatba lép Urával, megerősödik a hite, és összegyűlik hittestvéreivel, hogy mindannyian

¹ Zād al-Ma‘ād fī Hady Khayr al-‘Ibād: (1/409).

együttműködjenek az erény terjesztésében és az erkölcstelenség elleni küzdelemben. A mecset azonban csak akkor képes minderre, ha a Magasztos Allah rendel számára egy imámot, aki rendelkezik mindazon tudományos és erkölcsi felkészültséggel, amelyek megköveteltetnek mindenkitől, aki e nagyszerű tisztséget betölti, és ellátja e nemes hivatal feladatait.

**A szónoklatot elmondó számára megkívánt
legfontosabb vallástudományi követelmények:**

1 - A cselekedetet őszintén, teljes alávetettséggel és őszinte odaadással a Magasztos Allah-nak kell szentelni; hogy így (a cselekvő) támogatott, győzelemre segített, elfogadott és szeretett legyen a Magasztos Allah-nál és az emberek körében.

2 - Óvakodni kell a képmutatástól és a kérkedéstől; hiszen a dolgok céljaik szerint ítéltetnek, a cselekedetek pedig a szándékok szerint, és bizony minden embernek az jár, amit szándékol; aki pedig olyasmivel ékesíti magát, ami nincs meg benne, azt a Magasztos Allah megszégyeníti.

3 - Legyen Allah Könyvének (a Koránnak) memorizálója, vagy legalábbis memorizáljon belőle egy részt; rendszeresen átismételje azt, amit memorizált; és legyen számára kijelölt napi része a Korán recitálására.

4 - Tanuljon meg fejből számos, a Prófétától (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) származó hagyományt a Riyāḍu-ş Şālihīn (Riyādu s-Szālihīn)-ből, az al-Arbaʿūn n-Nawawīyya-ból, a Bulūgh al-Marām-ból, vagy egyéb elfogadott és hiteles hagyománygyűjteményekből.

5- Kötelessége megtanulni a helyes hitvallást, a Kegyes Elődök hitvallását.

6 - El kell sajátítania a vallásjog (al-Fiqh) tudományát a vallás előírásai tekintetében, különösen az imádatoké; ezek közül a legfontosabbak: a tisztaság, az imádkozás (Szalát), a kötelező alamizsna (Zakát) és a böjt szabályai; továbbá az ügyletek vallásjoga is, hogy megismerje a kereset és a költekezés (adakozás) szabályait. Intse és óvja az embereket a csalástól, a megtévesztéstől és a mások vagyonának jogtalan elvételétől; óvja őket továbbá a pazarlástól és tékozlástól, valamint a fukarságtól és a szűkmarkúságtól, hogy pénzügyi cselekedeteik a Korán és a Szunna fényében történjenek.

7 - Tökéletesen el kell sajátítania az arab nyelvet, hogy megértse annak jelentését, amit Allah kinyilatkoztatott az Ő Prófétájának (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), hiszen a Korán az arabok nyelvén lett kinyilatkoztatva.

8 - A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) Életrajzának olvasása, a Muhammad-i jellemvonások olvasása, valamint a jámbor elődök

életrajzainak olvasása; mert ezekben követendő jó példa, nemes mintakép, hasznos tudományos kincs és magas szintű iszlám műveltség rejlik.

9 - Ismerje hazája tudósait, valamint más, a tudásban szilárdan megalapozott, a helyes hitelveikről, tudásukról és józan értelmükről ismert tudósokat, és mindenben, amire a vallási kérdések terén szüksége van, továbbá közössége problémáinak megoldásában, hozzájuk forduljon.

10 - Megismerni az iszlám felekezeteket és hitelveiket, a szellemi irányzatokat és célkitűzéseiket, valamint a romboló tanokat és céljaikat, hogy képes legyen azokat a Korán és a Szunna fényében, továbbá a hiteles muszlim tudósok írásai alapján megvitatni, álságukat leleplezni és hamisságukra figyelmeztetni.

11 - Legyen figyelemmel a muszlimok helyzetére, gyengeségükre és az ellenségek felettük gyakorolt hatalmára; és tudja, hogy mindez annak a következménye, hogy eltávolodtak a Magasztos Allah egyenes és helyes Útjától, meggyengült a hitük a Magasztos Allahban, valamint hiányzik az Ő törvénykezésének való alávetés; ezért azon fáradozzon, hogy megtanítsa nekik azt, ami hasznukra válik vallásukban és a földi életükben.

12- Ismerje meg a különféle tömegkommunikációs eszközöket, legyen tisztában előnyeikkel és hátrányaikkal; tudja, miként használhatja ezeket az Iszlámra hívás

szolgálatában; és óvakodjon az azokban rejlő, önmagára és közösségére leselkedő veszélyektől.

Amennyiben ezek a nélkülözhetetlen feltételek adottak a Pénteki ima khutbáját elmondó szónok számára; úgy ez egyenességet és kiegyensúlyozottságot eredményez, a Magasztos Allah engedelmével.

A legfontosabb erkölcsi alaptényezők:

1- A mecset khatíbjának Allah Útjára hívónak és tanítónak kell lennie a mecset közössége és mindazok számára, akik mecsetét a környék lakói közül vagy azon kívülről felkeresik. Követendő példája a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) személye legyen; hiszen ő a helyes és jóra való példa, a kiváló követendő minta, és a közösség és a vezetők legfőbb példaképe. Allah, a Magasztos, így szól:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ
اللَّهَ كَثِيرًا﴾ (21)

(Allah Küldöttében szép példát találhattok a magatok számára és annak, aki Allah (jutalma) után vágyakozik és a Végző Nap után, és gyakran megemlékezik Allahról. 21) [A Pártok: 21; Q 33:21].

Továbbá tartsa távol magát és mecsetének látogatóit a földi élet ügyeiről és a politikáról való beszélgetéstől, és tegye a mecsetet kizárólag a tudomány és az istenszolgálat és az imádat helyévé.

2- Saját személyében legyen tiszta és rendezett, és ugyanígy ügyeljen a mecset tisztaságára, a mecset tárgyainak elrendezésére és rendszerezésére, létesítményeinek karbantartására; kerülje a pazarlást mindezekben, és kerülje a mecset feldíszítését.

3 - Legyen kifogástalan a magaviselete, megjelenésében és tartásában példás; a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szunnáját követve a szakáll meghagyásában és a bajusz rövidre nyírásában; kerülje a ruházat bokán aluli lógatását (iszbál); ragaszkodjék a méltósághoz és a nyugalomhoz; és kövesse a Kegyes Elődök (as-Salafu-ş-Şālih) nyomdokait – Allah legyen irgalmas hozzájuk.

4 - Hogy legyen gyengéd, türelmes és irgalmas; hiszen valahányszor kedvesség van valamiben, az feldíszíti azt, és valahányszor eltávolítják valamiből, az megcsúfítja és hiányossá teszi azt, ahogyan a hadíszban szerepel; ‘Ā’iša (Aisha) (Allah legyen elégedett vele) elmondása szerint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«إِنَّ الرَّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ»

"Valahányszor gyengédség van valamiben, az feldíszíti azt, és valahányszor eltávolítják valamiből, az megcsúfítja és hiányossá teszi azt."¹

¹ Muszlim jegyezte le, (2594) szám alatt.

Amennyiben valamelyik mecsetlátogató hibát követ el, nem illendő, hogy a szónok durván megfeddje; hanem jóindulattal adjon neki tanácsot; és szép módon tanítsa; ugyanis Mu'áwija ibn al-Hakam asz-Szulamí (Allah legyen elégedett vele) azt mondta:

بَيْنَمَا أَنَا أَصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؛ إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ، فَقُلْتُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَرَأَمَنِي الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ، فَقُلْتُ: وَاتَّكَلْ أُمِّيَاهُ، مَا شَأْنُكُمْ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ؟ فَجَعَلُوا يَضْرِبُونَ بِأَيْدِيهِمْ عَلَى أَفْخَازِهِمْ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ يُصَمِّتُونَنِي لِكِنِّي سَكَتُ، فَلَمَّا صَلَّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، قِيَّابِي هُوَ وَأُمِّي، مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ، فَوَاللَّهِ مَا كَهَرَنِي -أَيُّ: مَا قَهَرَنِي وَلَا نَهَرَنِي- وَلَا ضَرَبَنِي وَلَا سَتَمَنِي، قَالَ: «إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هِيَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ»

Miközben Allah Küldöttével (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) együtt imádkoztam, egyszer csak tüsszentett egy férfi a jelenlévők közül, erre én azt mondtam: yarhamuka-Lläh (yarhamuka-Llah) (Allah könyörüljön rajtad). Az emberek erre rám szegeztek a tekintetüket. Így szóltam: Jaj, anyám! Mi bajotok, hogy így néztek rám? Erre a kezükkel a combjukra kezdték ütögetni. Amikor láttam, hogy csendre intenek, elhallgattam. Miután Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) befejezte az imát — helyette áldoznám az apámat és az anyámat (Olyan ő mintha az apám és anyám lenne)! —, nem láttam előtte sem utána nála szebben oktató tanítót. Allahra, nem fenyített meg — azaz: nem kényszerített és nem dorgált —, nem ütött meg és

nem szidott. Azt mondta: "Bizony, ebben az imában semmiféle emberi beszéd nem helyénvaló. Csupán a dicsőítés, a takbír (Allāhu akbar; Allah a Legnagyobb) és a Korán-recitálás.¹

5 - Legyen szelíd, gyöngéd szívű; gyűjtse maga köré az embereket, hogy részesüljenek együttérzéséből, segítségéből és tudásából; álljon mellettük megpróbáltatásaik és szükségleteik idején; és kiemelkedő jelentőségű, hogy tanácskozzék velük mindabban, ami a mecset küldetésére vonatkozik.

És Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) mindezek között a legmagasabb rangon volt, ahogyan a Magasztos mondja róla:

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ (159)

(Allah irgalmának köszönhetően gyöngéd voltál hozzájuk; ha durva és keményszívű lettél volna, bizony mellőled szétszéledtek volna. Légy elnéző velük, és bocsáss meg nekik, és kérj számukra bűnbocsánatot (Allahtól), és tanácskozz velük az ügyekben. Amikor pedig elhatározásra jutottál, (abban az esetben) hagyatkozz Allah-ra. Bizony Allah szereti azokat, akik Reá hagyatkoznak.159) [Imrán Családja, Nemzetsége (Āl ʿImrān): 159; Q 3:159].

¹ Muszlim jegyezte le, (537) szám alatt.

6 - Ajánlott, hogy felvértesse magát az állhatatos kitartással és türelemmel, valamint a hitbéli bizonyossággal; hogy méltó legyen az imámi méltóságra az ő mecsetében és közösségében; hiszen az állhatatos kitartás és türelem, valamint a hitbéli bizonyosság juttatják a szolgát a Vallásban az imámi rangra, a Magasztos Szavainak megfelelően:

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ (24)

(És Mi tettünk közülük útmutató vezetőket, akik a Mi Parancsunk szerint vezettek, miután állhatatosan kitartottak voltak, és szilárd bizonyossággal rendelkeztek a Mi Jeleinkben. 24) [A Leborulás: 24; Q 32:24].

7 - Őszintének és igaznak kell lennie abban, amit mond, akár a pénteki khutbában, akár a tanításban és az intésben, akár az emberekkel való beszédében; hogy az igazak, a helyes úton járók és az üdvözülők közé tartozzék; mert a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget)) egyik hadíszában így szólt:

«عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ؛ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صَدِيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا»

"Tartsátok magatokat az igazmondáshoz; hiszen az igazmondás elvezet a kegyes istenfélő viselkedéshez, és a kegyes istenfélő viselkedés

elvezet a Paradicsomba; és az ember mindig az igazat mondja, és törekszik az igazságra, amíg Allahnál a mindig igazat mondóként (šiddīq; sziddīq) nem íratik fel. És óvakodjatok a hazugságtól, mert a hazugság erkölcstelenséghez vezet, az erkölcstelenség pedig a Tűzhöz vezet; és az ember addig hazudik és törekszik a hazugságra, míg Allahnál hazugként íratik fel."¹.

A hazugság gonoszság és csapás; a legnagyobb hazugság pedig az, ha a Magasztos Allahra mondanak hazugságot, és tudás nélkül beszélnek róla. A Magasságos azt mondja:

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ 33﴾

(Mondd (Muhammad - Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget): Az én Uram csupán a fertelmes dolgokat tiltotta meg, akár nyilvánosak, akár rejtettek. És megtiltotta a bűnt és a jogtalan erőszakot és azt, hogy Allah mellé társítsatok, amire nem bocsátott le engedélyező bizonyítékot és azt, hogy olyat mondjatok Allahra, amiről nincs tudásotok. 33) [A Magaslatok: 33; Q 7:33].

Ez a nemes ája magába foglalja a legsúlyosabb bűnöket, az a legalacsonyabb rendűtől a magasabb felé haladva; a legmagasabb pedig: a Magasztos

¹ Al-Bukhári jegyezte le (6094) szám alatt és Muszlim (2607) szám alatt, ‘Abdulláh ibn Masz‘úd – Allah legyen vele elégedett – hadíszából.

Allahról tudás nélkül nyilatkozni az Ő Neveit, Tulajdonságait és Vallását illetően.

A Prófétával (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szemben állított hazugság a hazugságok közül az egyik legnagyobb és a bűnök közül az egyik legcsúfabb; a nagy bűnök közé tartozik, amelyek elkövetőjére a Tűz fenyegetése vár; al-Mughíra ibn Shu[‘]ba (Allah legyen vele elégedett) pedig azt mondta: Hallottam, amint a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mondja:

«إِنَّ كَذِبًا عَلَيَّ لَيْسَ كَكَذِبِ عَلَى أَحَدٍ، مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا، فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ»

"Bizony a rólam szóló hazugság nem olyan, mint bárki másról szóló hazugság; aki szándékosan hazugságot állít rólam, az foglalja el a helyét a Tűzben."¹.

Kerülendő a hazugság még akkor is, ha jó szándékból, a jóra való buzdítás és a rossztól való elrettentés céljával történne, amiként azt egyes prédikátorok teszik; mert az kárhoztatandó és elvetendő förtelem: nincs benne semmi jó, sem útmutatás. Aki pedig ilyet mond, az bűnnel terhelt, nem jutalmazott; bűnös, nem pedig nyereséghez jutó.

8 - Legyen megbízható a szó továbbításában, győződjék meg a hírek hitelességéről, ne legyen

¹ Al-Bukhári jegyezte le (1291) szám alatt és Muszlim (4) szám alatt.

elhamarkodott a híresztelések elfogadásában, és ne hagyatkozzék másra, csak megbízható, hitelt érdemlő állításra; erre parancsolt bennünket a Magasztos és Fenséges Allah, amikor azt mondta:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهْلَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ تَذِمِينَ﴾⁶

(Ó, ti, akik hisztek! Ha egy bűnös ember jön hozzátok különböző hírekkel, vizsgáljátok meg és lássátok tisztán a különbséget, nehogy egy népet sújtsatok tudatlanságból és majdan megbánjátok azt, amit tettetek.) (6) [A Szobák:6; Q 49:6].

9 - Az emberek hibáinak különös gondossággal való elrejtése, és titkaik titokban tartása; mert aki elrejt egy muszlim ember hibáját, annak Allah is elrejt a hibáját a földi létben és a Túlvilágon. Aki pedig kutatja a muszlimok hiányosságait és kisebb hibáit, annak Allah is nyomon követi az ő hibáit, mígnem leleplezi őt, még háza mélyén is; ‘Abdulláh ibn ‘Umar – Allah legyen elégedett mindkettőjünkkel – elmondása szerint, Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

"Aki elrejt egy muszlim ember hibáját, annak Allah is elrejt a hibáját a Feltámadás Napján."¹. Abú Barza al-Aszlami-tól (Allah legyen elégedett vele), aki

¹ Al-Bukhári jegyezte le (2442) szám alatt és Muszlim (2580) szám alatt.

mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) így szólt:

«يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بَلْسَانِهِ، وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ، لَا تَعْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ، وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ؛ فَإِنَّهُ مَنْ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ اتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ»

"Ó emberek, akik a nyelvekkel elfogadtátok az Iszlámot, ám az még nem ért el a szívetekbe. Ne szóljátok meg a muszlimokat a hátuk mögött, és ne kémkedjete az ő szemérmük után; hiszen az, aki az ő szemérmük után kutat, annak Allah is felfedi a szemérmét, és akinek Allah felfedi a szemérmét, azt a házában is felfedi és megszégyeníti."¹

A nyolcadik kérdéskör: A khutbában megjelenő viselkedési normák, illemek, illetve a khatíb illemei:

1 - Kötelező, hogy a Pénteki ima előtt mondott khutba mentes legyen attól, hogy egy személy, egy párt, egy intézmény vagy bármi más propagandájának eszközéül szolgáljon; és legyen kizárólag Allahért és az Ő Vallásáért, az Ő Szólításának közvetítésére és Szavának felmagasztalására. A Magasságos így szól:

{وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا} (18)

(A leborulási helyek (mecsetek) kizárólag Allah-hoz tartoznak. Ne fohászokdjatok hát máshoz!) [A Dzsinnnek: 18; Q 72:18].

¹ Abú Dáwúd jegyezte le (4880) szám alatt.

2 - Nem helyes, ha a szónok oly mértékben elnyújtja szónoklatát, hogy az terhére legyen a hallgatóknak és elidegenítse őket a khutbá meghallgatásától; de nem is rövidítheti le annyira, hogy csorbát ejtsen a tárgyan és csonkítsa azt.

3 - Ajánlott, hogy a szónoklatot elmondó a khutba elmondásakor tekintettel legyen a hallgatóság felkészültségére; a köznéphez szólva a kifejezésmódot értelmükhöz mérten egyszerűsítse le, kerülve az olyan nyelvi kifejezéseket, amelyek távol esnek felfogóképességüktől; a középréteggel mértéket tartson; a műveltekkel igényesen fogalmazzon. Így minden társadalmi réteggel bölcsen jár el, a dolgokat a helyükre téve, és mindenkor kerülje beszédében minden üres, hiábavaló cifrázást, szavakkal díszítettséget.

4 - A khatíb kerülje azokat a vitás kérdéseket, amelyek ellenségeskedést és gyűlölködést szítanak; ugyanis alapvető feladata az emberek tanítása és szíveiknek az Igazság köré való egyesítése, valamint a közöttük lévő széthúzás okainak elhárítása és megszüntetése.

5 - Nem esik affektáló finomkodásba a rímes prózával, továbbá nem bocsátkozik mesterkélt elmélyülésbe; hanem legfőbb szándéka a hasznos jelentések eljuttatása a lehető legvilágosabb és legtömörebb kifejezésekkel.

6 - Távol kell maradni az utált és mesterkélt utánzástól, valamint a híres szónokok

megszemélyesítésétől; mert ez a lelkekben nyugtalanságot és elégedetlenséget kelt.

A kilencedik kérdéskör: A Pénteki khutba célja és célkitűzései:

Fontos, hogy a Pénteki ima előtt mondott khutba a következő célkitűzések megvalósítására irányuljon:

1 - Az egyistenhit (tawhíd) alapelveinek ismertetése, fontosságának és erényének kifejtése, valamint óva intés a társítástól, annak minden fajtájától, formájától és odavezető eszközeitől.

2 - Intést hordozó prédikáció és Allahról történő megemlékezés, az Ő általa végzett Számonkérésről és a Túlvilágon történő jutalmazásáról és megtorlásáról; valamint az isteni jelentések felidézése, amelyek által a szívek életre kelnek; továbbá buzdítás al-amru bi-l-ma^crūfi wa-n-nahyu ^cani-l-munkar-ra (az általánosan elfogadott jó és helyes megparancsolása és az általánosan elfogadott kifogásolandó és elutasítandó megtiltása).

3 - A muszlimok vallásjogi nevelése és vallásuk lényegi igazságainak tanítása Allah Könyvéből és az Ő Küldöttének Szunnájából; különös gondot fordítva az erkölcs és az illem épségére, óvva azokat

¹ Lásd: A Pénteki ima előtt mondott khutba stílusa, ^cAbd Allah ibn Ḍayf Allah ar-Ruḥaylī (old.: 12, 20, 22), valamint Ötvenegy tanács, hogy sikeres khaṭīb lehess, Amīr ibn Muḥammad al-Madrī (old.: 33, 73, 87).

(a két véglettől) a túlzásba eséstől és az elhanyagolástól.

4 - Az Iszlámról alkotott téves felfogások kiigazítása; a kételyek és a gyanús dolgok, valamint a hamisságok visszautasítása és megcáfolása, amelyeket ellenfelei keltenek az elmék megzavarására; meggyőző, bölcs módon, mindenféle üres civakodástól és szitkozódástól mentesen.

5 - Szembeszállni a romboló és félrevezető eszmékkel azáltal, hogy bemutatjuk az igaz és hiteles Iszlámot, mint a muszlim közösség eredeti, hiteles módszerét, amelyet Allah számára kiválasztott és elfogadott, és amelyet a Közösség önmaga számára Vallásul elfogadott; továbbá kiemelve annak mindent átfogó voltát, kiegyensúlyozottságát, mélységét és pozitív, építő jellegét.

6 - A khutbát, azaz a szónoklatot összekapcsolni az étellel és az emberek által megélt valósággal, mégpedig azáltal, hogy a társadalom betegségeinek orvoslására összpontosítunk, és megoldásokat kínálunk problémáira, az Iszlám nemes jogrendjéből merítve; mindeközben különös figyelmet fordítva a hitelvekre és azok kiigazítására, az Iszlám és a hit oszlopaira, a nő és a muszlim család ügyeire, valamint más olyan témákra, amelyekre az embereknek szükségük van.

7 - Az év folyamán ismétlődő különféle alkalmak figyelembevétele, mint például a Ramadán, a Ĥaġġ (Haddzs, Zarándoklat), valamint egyéb alkalmak, amelyek lekötik a hallgatók elméjét és figyelmét, és vágyat ébresztenek bennük az olyan ismeret iránt, amely megvilágítja számukra az ezzel kapcsolatos utat.

8 - Az Iszlám testvériség eszméjének megerősítése a muszlimok között, és küzdelem minden olyan megosztó hajlam és vak pártosság ellen, mint a fajelvűség, a felekezeti szektarianizmus és a regionális elfogultság, valamint mindazon jelenségek ellen, amelyek a muszlimokat szétagoltságra taszítják.

A tizedik kérdéskör: A khutba előkészítésének módja:

A szónoklatot elmondónak alaposan és kifogástalanul kell előkészítenie a khutbá-ját, és az alábbiakat kell szem előtt tartania:

A khutba, azaz a szónoklat rendszerint három részből áll: bevezetésből, tárgyalásból és befejezésből. Ezek az elemek sem az írás során, sem az előadás közben nincsenek kifejezetten megjelölve; egyszersmind egymásba fonódó, összehangolt részek, amelyek közötti kohézió minőségét a szónoklatot elmondó képességei, bőséges tudása és tapasztalata határozzák meg. Így

a khutba részei rendezett egésszé állnak össze, szerkezete pedig jól kimunkált lesz.

Ez a rendezettség és szabatoság a jelentéseket világossá, a célokat nyilvánvalóvá teszi; és biztosítja az előadó számára a hallgatóság részéről a figyelmes meghallgatást, valamint a vele együtt ülők részéről a teljes odafigyelést.

A bevezetés: Fontos, hogy a szónok különös gondot fordítson beszéde bevezetőjére és megnyitó részére; olyan bevezető fordulatokat alkalmazzon, amelyek a hallgatóval sejtetik a khutba, azaz a szónoklat célját, felkeltik a figyelmet és előkészítik a lelkeket. Ez történhet a Koránból vett intő vagy buzdító ájak idézésével, illetve néhány találó prófétai bölcsesség felidézésével. A megnyitó rész az első, amit a szónok a hallgatóságának elmond; ha pedig jó bevezetéssel lepi meg őket, a szónoklat további részét lendülettel és élénk figyelemmel tudják követni.

Fontos, hogy a beszéd elején legyen valami, ami rámutat a khutba céljára; ugyanakkor köztudott, hogy a Pénteki khutba az Allahnak adott hálával és köszönettel, a két tanúságtétellel, valamint azzal kezdődik, hogy áldást és békességet kérünk Allah Küldöttére (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget); ezért ezekben a kifejezésekben olyan gondos megválogatásnak kell érvényesülnie, amely utal a khutba tárgyára és szándékára.

A téma: ez a khutba legfőbb célja; helyénvaló lehet, ha már a khutba elején kifejezetten meg is nevezzük, például így: „Szeretnék beszélni Önöknek arról, hogy ...”, ha a jelenkor égető ügyei közé tartozik, amelyekről a társadalom élénk vitát folytat, és tisztázó, kielégítő szóra vár.

Előfordulhat, hogy nem célszerű azt nyíltan kimondani: vagy mert kényes kérdés, vagy mert az emberek megosztását idézné elő. Ilyen esetben helyénvaló, hogy a szónok fokozatosan közelítsen a tárgyhoz, és közvetett módon tárgyalja azt, hogy a hallgatóságot logikus sorrendben vezesse végig rajta, és így mértéktartással és kiegyensúlyozottsággal jusson el céljához, kerülve az indulatok felkorbácsolását és a megosztást. Ily módon a szónok eléri célját, a lelkek előkészítését, ha azok korábban idegenkedtek tőle, vagy ha a mondandó nem olyasmi, amihez lelkük hozzászokott.

A khutba, azaz a szónoklat témája általában két alapvető pillérre épül: a kifejtésre és az érvelésre.

A kifejtés pedig: a tárgykör – amelyről a beszéd folyik – meghatározásának ismertetése által, valamint tulajdonságainak, sajátos jellemzőinek és eredményeinek megemlékezésével.

Ami az érvelést illeti: a tárgyalt kérdés rendszerint megkívánja, hogy érvek és bizonyítékok, bizonyító szöveghelyek támasszák alá; ezek többnyire a Koránból és a Szunnából,

valamint a Szalaf (az elődök) mondásaiból származnak. Helyénvaló továbbá bizonyos tények és események felidézése az analógia és a tanulság bemutatása céljából. E tárgykörben hasznos a neves imámok és a Közösség bölcseinek szavait idézni, azoktól, akik közismertek erkölcsösségükről, imámságukról, nemes jellemükről, igaz életmódjukról, bátorságukról és istenfélelmükről, amint azt a helyzet megkívánja és a mondandóhoz illeszkedik.

A khutba befejezése: Miután a szónoklatot elmondó befejezte témájának ismertetését, helyénvaló, hogy khutbá-ját egy megfelelő befejezéssel zárja, amely összefogja gondolatait és tárgyát eltérő megfogalmazásban, tömören összegzi, mert a fölösleges elnyújtás ebben az esetben unalmat kelt és szétszórja a figyelmet.

Nem helyénvaló, hogy új gondolatokat és új bizonyítékokat tartalmazzon; hiszen ekkor nem lenne befejezés, hanem inkább a khutba, azaz a szónoklat része és annak folytatása.

A befejezés legyen kifejezésében és hatásában erőteljes, mert ez az utolsó, ami a hallgató fülét eléri és megmarad az emlékezetében; ha pedig felépítésében gyenge és előadásmódjában lagymatag, elvész a khutba haszna.

Előfordulhat, hogy a befejezés olyan ájak idézéséből áll a Koránból, amelyeket korábban nem idézett, és amelyek a témáját a buzdítás vagy az

elrettentés, illetve a bizonyítás és megerősítés irányában összefoglalják; lehet továbbá egy Prófétai hadísz is, amely ugyanazt a tartalmat közvetíti, mint a Korán versei; vagy a szónoklat elemeinek más stílusban történő, átfogó és világos, erőteljes hatású újrafogalmazása.

Fontos, hogy a khatíb két kérdésre különös gondot fordítson: a téma egységére, valamint az újszerűsége és a változtatásra.

A téma egysége: Csak egyetlen témára kell szorítkozni; elemeit kimerítően ki kell fejteni, megfogalmazását gondosan ki kell csiszolni, és a tárgyalást el kell mélyíteni; mert a témák szétágazása és a kérdések sokasága egyazon alkalommal szétszórja a figyelmet, az egyik a másikat feledtet, és unalmas terjengősséghez, fakó összképhez és felszínes tárgyaláshoz vezet.

Újdonság és változatosság: Ez azt jelenti, hogy a khutbák, azaz a szónoklatok ne szorítkozzanak minduntalan ismétlődő témákra, amelyek köréből nem lépnek túl; hanem legyen változatos a témaválasztás, hogy az felölelje a Šarī'a (saríá; az Iszlám Vallásjog Törvénykezése) minden ügyét, az Egyistenhit, az imádatok, az ügyletek és társas érintkezés szabályai, valamint az erkölcs területeit és más egyebeket.

És ne korlátozza magát egyetlen állandó sémára a stílusában és az előadásmódjában; hanem legyen olykor kérdésfelvető, máskor megállapító; éljen

példázatokkal, és törekedjék a bölcsességek és a titkok feltárására; mindazzal együtt, amit megkíván a társadalmi valóság közvetlen megtapasztalása: az emberek szükségleteinek felmérése, irányításuk és felvilágosításuk, összhangban e változások rájuk gyakorolt hatásával¹.

A negyedik alfejezet: a mecsetekkel kapcsolatos vallásjogi szabályozások

Az első alfejezet: a mecset meghatározása

A mecset vallásjogi meghatározása: az a hely, ahol az öt kötelező napi imát, a pénteki közösségi imát és egyéb imákat elvégzik; itt végzik el az imára történő hívást. A mecsetet azért hívják maszgid-nak (maszdzsid), mivel ez a leborulás sugūd (szudzszūd) helye a Magasztos Allah számára.

A Maszdzsid (Mecset) és a al-muszallā (muszallā; ima hely) közötti különbség

A Maszdzsid az a hely, amely örök időnkig a kötelező imák elvégzésére van kijelölve, és erre a célra szenteltetett; ezzel szemben a muszallā olyan hely, amelyet alkalmoszerű imára alakítottak ki – mint az iskolák, intézmények és vállalatok imaszobái, az utazás útvonalain lévő imaterületek és más hasonlóak –, és amelyet nem az öt kötelező napi ima számára szenteltek. A muszallába való

¹ Lásd: Manhadzs fi i^cdád khutbat al-Dzsum^ca Dr. Szálih bin Abdulláh bin Humajd: (22. oldal és az azt követő oldalak).

belépéskor nem szunna a mecset üdvözlő imája; ez a szunna a maszdzsidbe való belépéskor áll fenn.

A második alfejezet: a mecset építése és ennek kiemelkedő jelentősége.

A mecsetek a föld legkiválóbb és legnemesebb területei és épületei; ezekben végzik el a legkiválóbb engedelmességi cselekedetet, az imát. A Magasztos Allah mondta:

﴿فِي بُيُوتٍ أُذِنَ لِلَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا أَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ 36 رَجَالٌ لَا تُلْهِيمُهُمْ تِجْرَةً وَلَا يَبِيعُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ 37﴾

(Olyan házakban (mecsetek), amelyekre Allah engedélyt adott,

hogy felemeljék (magasztosságukban és tisztaságukban) azokat, a Neve

emléttessen bennük és Őt magasztalják azokban reggeleken és estéken.) 36

(Férfiak, akiket sem kereskedelem, sem adásvétel nem von el Allah-ról való megemlékezéstől, az ima megtartásától és a zakát megfizetésétől; félnek egy Naptól, amelyen felfordulnak a szívek és a tekintetek.) 37 [A Világosság (vagy: a Fény): 36-37; Q 24:36-37].

Allah, a Magasztos és Fenséges, a mecseteket önmagához tulajdonította, a megtisztelés és felmagasztalás jeléül. A Magasztos és Fenséges Allah így szól:

﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ ...﴾

(És ki bűnösebb annál, mint az aki megkísérli megakadályozni , hogy Allah mecsetjeiben, az Ő Neve említessen...) [A Tehén:114; Q 2:114]. És mondja a Magasztos:

﴿وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾18

(A leborulási helyek (mecsetek) kizárólag Allah-hoz tartoznak. Ne fohászkodjatok hát máshoz!)18 [A Dzsinn:18; Q 72:18].

Ezért a saría buzdított annak megépítésére, valamint anyagi és szellemi értelemben vett fenntartására és felvirágoztatására; ezek közül: A Magasságos Allah mondja:

﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ إِلَّا لِلَّهِ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾18

(Allah

mecseteinek a szolgálatát csak azok fogják elvégezni, akik hisznek Allah-ban és

az Utolsó Napban és elvégzik az imát és megadják a zakât-ot és csak egyedül Allah-ot félik. És talán ezek az igaz úton

vezéreltek közé fognak tartozni.)18 [A Megbánás: 18; Q 9:18].

°Uthmán bin °Affán (Allah legyen elégedett vele), azt mondta, a Próféta (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) így szólt:

«مَنْ بَنَىٰ مَسْجِدًا يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ بَنَىٰ اللَّهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ»

"Aki mecsetet épít, és ezzel Allah tetszését keresi, annak Allah a Paradicsomban hasonlót fog építeni."¹

Dzsábir bin ʿAbdulláhtól (Allah legyen elégedett kettejükkel), miszerint Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ كَمَفْخَصٍ قَطَاةٍ، أَوْ أَصْعَرَ، بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ»

"Aki mecsetet épít Allahnak, akár csak akkorát, mint egy homoktyúk (qatā' ; qatá') kaparta fészekgödre, vagy annál is kisebbet, annak Allah házat épít a Paradicsomban."²

A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mondta:

«وَلَوْ كَمَفْخَصٍ قَطَاةٍ»

"Mint egy homoktyúk kaparta fészekgödre" Azaz: az a hely, amelyet a tojó madár a földön készít elő a tojásai számára. A cél a kicsinység túlzó hangsúlyozása volt, hogy senki meg ne vesse az általa épített mecsetet, még ha a végletekig kicsiny is.

Ebbe is beleértendő mindaz, aki hozzájárult a mecset felépítéséhez, még ha csak egy téglával vagy vályoggal is; vagy aki saját kezével dolgozott rajta; vagy a munkások bérét kifizette; valamint minden ehhez hasonló cselekedet, amelyről jogsan

¹ Al-Bukhári jegyezte le (450) szám alatt és Muszlim (533) szám alatt.

² Ibn Mádzsa jegyezte le (738) szám alatt; és al-Búszíri az «az-Zawá'id» (1/94) című művében azt írta: Ez egy hiteles hagyományláncolat.

mondható, hogy az illető saját személyével vagy vagyonával segítette a mecset építését – őszinte szándékkal és Allahnál keresve az ezért járó jutalmat –, mely jutalom pedig az, hogy Allah a Paradicsomban ugyanolyat, vagy annál tágasabbat épít számára. Hiszen a Paradicsomban lévő ház nem mérhető a földihez, nincs is arány köztük; és ez serkenti azokat, akiket Allah bőségben részesített, hogy siessenek a jótettekben, megragadják az alkalmat e földi életben, és előre küldjék a Túlvilágukra azt, aminek jutalmát Uruk nál sokszorosan, igen sokszorosan fogják megtalálni¹.

Harmadik alfejezet: a mecsetek élettel való megtöltése és ennek kiválósága

A mecsetek felvirágoztatása általános értelemben magában foglalja a felvirágoztatás két formáját: a tárgyat (fizikait) és a szellemi. Ide tartozik a mecsetek felépítése és felújítása; megvilágításuk és szőnyegezésük, berendezésük; működtetésük és tisztán tartásuk; valamint Allah szolgálata és imádása bennük; az imámok és a mu'adhdhinok kinevezése; a megemlékezés köreinek megnyitása bennük – úgymint a Korán, a jogtudomány (al-fiqh), a Korán-magyarázat (at-tafsír), a hadís és egyéb hasznos tudományok tanítása; az ott szolgálók járandóságainak

¹ Lásd: Fuṣūl wa Masā'il tata'allaqu bi-l-Masājid, Ibn Ġibrīn sejk – raḥimahu-Llāh – (14. oldal).

folyósítása; továbbá waqf (jótékony alapítvány) alapítása mindabból, ami a javukat szolgálja, például lakóhelyek waqfként az imám, a mu'adhdhin, a tanító és a tudást keresők számára; a mosakodóhelyek (az al-wudú' számára) létesítése; és minden egyéb, ami a mecsetek érdekeit szolgálja.

A Magasságos Allah mondja:

﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝۱۸﴾

(Allah mecsetjeinek a szolgálatát csak azok fogják elvégezni, akik

hisznek Allah-ban és az Utolsó Napban és elvégzik az imát és megadják a zakāt-ot és csak egyedül Allah-ot félik.

És talán ezek az igaz úton vezéreltek közé fognak tartozni. 18) [A Megbánás: 18; Q 9:18].

Hiszen a nemes koráni ája a hitet megállapítja azoknak, akik a mecseteket benépesítik, élettel töltik meg: azáltal, hogy azokban végzik az imát, tisztán tartják azokat, és kijavítanak mindent, ami bennük meggyengült, megrongálódott¹.

¹ Lásd: Muḥammad al-^cArfağ: Al-Mašrū^c wa-l-mamnū^c fī-l-masğid (9. o.).

A negyedik alfejezet: a mecsetek megtisztítása és megóvása minden szennyeződéstől

Mivel a mecsetek az imádatnak, s az engedelmesség által a Magasztos és Fenséges Allahhoz való közeledésnek a helyei, elrendeltetett az azokról való gondoskodás és karbantartás, megóvásuk minden szennytől, tisztátalanságtól és hulladéktól, hogy a tisztaság, a rendezettség és a szépség jellemezze azokat.

Sejk Sza^cdi (Allah legyen könyörületes hozzá) azt mondta, a Magasztos Szavai magyarázatakor:

(فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ 36)

(Olyan házakban (mecsetek), amelyekre Allah engedélyt adott, hogy felemeljék (magasztosságukban és tisztaságukban) azokat, a Neve említessen bennük, és Őt magasztalják azokban a reggeleken és az estéken.) [A Világosság (vagy: A Fény): 36; Q 24:36]. Mondta:

(...أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ...)

(...hogyan felemeljék (magasztosságukban és tisztaságukban) azokat, a Neve említessen bennük...) E kettő a mecsetekkel kapcsolatos előírások és szabályozások összegzése; a felemeltetésük körébe tartozik: felépítésük, kisöprésük és megtisztításuk a tisztátalanságoktól és az ártalmaktól; megóvásuk az elmebetegektől és azoktól a gyermekektől, akik nem óvakodnak a

tisztátalanságoktól, valamint a hitetlenektől; továbbá az, hogy megóvásban részesüljenek az ottani üres fecsegéstől és a hang felemelésétől, ami nem az Allahról történő megemlékezés.¹

Abú Hurayra (Allah legyen elégedett vele) elmondása szerint egy fekete bőrű asszony a mecsetet takarította - azaz: söpörte -, és a Próféta (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) hiányolta őt, ezért érdeklődött felőle. Azt mondták: Meghalt. Ő pedig így szólt:

«أَفَلَا كُنْتُمْ آذَنْتُمُونِي» قَالَ: فَكَأَنَّهُمْ صَغَرُوا أَمْرَهَا، فَقَالَ: «دَلُّونِي عَلَى قَبْرِهَا» قَدَّلُوهُ، فَصَلَّى عَلَيْهَا، ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ هَذِهِ الْقُبُورَ مَمْلُوءَةٌ ظُلْمَةً عَلَى أَهْلِهَا، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُنَوِّرُهَا لَهُمْ بِصَلَاتِي عَلَيْهِمْ»

"Miért nem értesítettetek?" – mondta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget). Úgy tűnt, hogy kicsinyelték a nő helyzetét, mire azt mondta: "Mutassátok meg a sírját!" Meg is mutatták neki, és elmondta érte a halotti imát. Majd azt mondta: „Ezek a sírok sötétséggel vannak tele a bennük nyugvók számára, és bizony Allah, a Dicsőséges és Fenséges, megvilágítja azokat számukra az értük mondott imádságom által.”²

Hitelesen fennmaradt Anasz bin Málík-tól (Allah legyen elégedett vele), hogy mondta: Midőn mi a mecsetben voltunk, Allah Küldöttével (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), jött egy

¹ "Sa'di Kpmmentárja (569. o.).

² Al-Bukhári jegyezte le (460) szám alatt és Muszlim (956) szám alatt.

beduin, és vizelni kezdett a mecsetben. Allah Küldöttének (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) Társai mondták: Mah, Mah (Elég! Ejnye! Mit csinálsz?) Erre Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) azt mondta:

«لَا تُزْرِمُوهُ - أَي: لَا تَقْطَعُوا عَلَيْهِ بَوْلَهُ - دَعُوهُ»

"Ne szakítsátok félbe – azaz: ne szakítsátok félbe a vizelését –, hagyjátok őt!" Engedték neki, hogy elvégezze a vizelést, majd a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szólította és azt mondta neki:

«إِنَّ هَذِهِ الْمَسَاجِدَ لَا تَصْلُحُ لِشَيْءٍ مِنْ هَذَا الْبَوْلِ وَلَا الْقَدَرِ، إِنَّمَا هِيَ لِذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالصَّلَاةِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ»

"Nem illendő és nem megengedett, hogy a mecsetekben bármi is történjen a vizelésből, semmilyen szennyező dologból. A mecsetek azért emeltettek, hogy azokban a Magasztos és Fenséges Allah Nevét említsék meg, az imát elvégezzék azokban és a Korán recitálása céljából." Majd utasítást adott a jelenlévők közül egy férfinak, és hozott egy vízzel telt vödört, és a vizet rálocsolta (azaz: ráöntötte)¹.

Nincs vita afelől, hogy a vizelet és az ahhoz hasonlók azon tisztátalanságok közé tartoznak, amelyekről a mecseteket – amelyeknél a

¹ Al-Bukhári jegyezte le (219) szám alatt rövidítve és Muszlim (285) szám alatt.

tisztaság feltétel – óvni kell. Ennélfogva a mecseteket, azok burkolatait és szőnyegeit, valamint mindazt, ami hozzájuk tartozik: udvaraikat, tetejüket és az ezekhez hasonlókat, mindenféle tisztátalanságtól óvni kell; és meg kell tisztítani azokat, valahányszor ezekből bármi is beléjük és rájuk kerül.

Ugyanígy hiteles hagyomány szól arról is, hogy meg kell tisztítani azt a szennyeződésektől, mint a köpet, az orrváladék, a nyál, a vér, a genny és az ezekhez hasonlók. Anasz ibn Málík említette, hogy a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) egy köpetet látott a qibla felőli részen; ez annyira nehezére esett, hogy az arcán is meglátszott. Ekkor felállt, és kezével lekaparta, majd azt mondta:

«إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ - أَوْ إِنَّ رَبَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ - فَلَا يَبْزُقَنَّ أَحَدُكُمْ قَبْلَ قِبْلَتِهِ، وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمَيْهِ» ثُمَّ أَخَذَ طَرَفَ رِدَائِهِ، فَبَصَقَ فِيهِ ثُمَّ رَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ، فَقَالَ: «أَوْ يَفْعَلْ هَكَذَا»

"Ha valamelyikőtök feláll az imájában, akkor meghitt beszélgetés folytat az Urával – vagy bizony az Ura közte és a qibla között van –, ezért senki közületek ne köpjön a qibla irányában, hanem a bal oldala felé vagy a lábai alá." Majd Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) megfogta palástjának szegélyét, beleköpött, azután

egymásra hajtotta annak egy részét a másikra, és azt mondta: "Vagy így cselekedjen!"¹.

Számos hadíszt utal a mecsetben történő köpés és köpet kiköpésének tilalmára; némelyikben kifejezetten tiltják, hogy valaki a qibla felé vagy a jobb oldala felé köpjön, míg megengedik, hogy a bal oldala felé vagy a bal lába alá köpjön, majd azt a lábával eldörzsölje. Kétségtől a köpés és a köpet az emberi természet szerint visszataszító dolog; ezért a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) megharagudott, amikor köpést látott a mecset qibla felőli oldalán, annyira, hogy arca elvörösödött; sietve lekaparta azt, majd a helyét illatszerrel vagy sáfránnyal bekente.

Ismeretes, hogy ha az imahely agyagból épült, annak ledörzsölése könnyű; és hogy a talaj földes, porhanyós, amelyben el lehet temetni azt, ami belekerül, vagy el lehet távolítani belőle a szennyezett földréteget.

Minthogy a mecsetek napjainkban többnyire járólappal vannak burkolva és tiszta szőnyegekkel vannak leterítve, amelyek érzékenyek a szennyeződésre és a mocsokra, és amelyeken meglátszik a köpet, a vér, a genny és az ezekhez hasonló nyoma, szükségképpen tilalmas a mecsetben bárhová köpni, akár a szőnyegekre, akár a falakra, akár a járólapokra. Akit hirtelen ér a

¹ Al-Bukhári jegyezte le (405) szám alatt és Muszlim (551) szám alatt.

köpési inger vagy a torokváladék távozása, az menjen ki ezért; vagy köpjön zsebkendőbe és vigye ki azt; vagy ruhája szélébe köpjön, majd annak egyik részét a másikra hajtsa, amint a hadíszban említésre került, hogy a mecset tiszta és illatos maradjon.

‘Ā’iša (Aisha) (Allah legyen vele elégedett), azt mondta:

«أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِنَاءَ الْمَسَاجِدِ فِي الدُّورِ، وَأَنْ تُنْظَفَ وَتُطَيَّبَ».

"Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) megparancsolta, hogy a mecseteket a lakó területeken építsék fel, tartsák tisztán azokat és illatosítsák is azokat." Szufján azt mondta: "A mecsetek lakó területeken való építése azt jelenti: a törzsek körében.¹

Az ötödik alfejezet: A mecset sír fölé építésének vagy a sír mecsetbe való bevitelének szabályozása.

Tilos imahelyet (mecsetet) építeni bárkinek a sírja fölé, legyen bárki is; hiszen ez tiltott. Azt mondta Sejk al-Iszlám Ibn Tajmíjja (Allah könyörüljön meg rajta): "Az imámok egyetértettek abban, hogy tilos imahelyet (mecsetet) a sírok fölé építeni; hiszen a Próféta (Allah áldja meg és adjon Neki örök üdvösséget) azt mondta:

¹ At-Tirmidhi jegyezte le (594) szám alatt; és lásd: "Fuṣūl wa masā'il tāta'allāqu bi-l-masā'id" (old.: 27).

«إِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ الْقُبُورَ مَسَاجِدَ، أَلَا فَلَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ؛ فَإِنِّي نَهَيْتُكُمْ عَنْ ذَلِكَ».

"Bizony, akik elöttetek voltak, a sírokat mecsetekké (a leborulás helyeivé) tették. Vigyázzatok hát: ne tegyétek a sírokat mecsetekké (a leborulás helyeivé); mert bizony megtiltottam nektek ezt."

Nem szabad halottat mecsetben eltemetni; ha a mecset a temetés előtt már létezett, a helyzeten változtatni kell: vagy a sírt kiegyenlítik, vagy – ha nemrég temették – kihantolják.

És ha a mecsetet a sír után építették: akkor vagy el kell távolítani a mecsetet, vagy el kell távolítani a sír jelölését. Abban a mecsetben, ami sír fölött van sem kötelező, sem önkéntes imát nem szabad végezni; hiszen ez tiltott.¹

És mindezekre bizonyíték az is, azon túl, amit Sejk al-Iszlám (Allah legyen irgalmas hozzá) említett: Áisa és °Abd Allah ibn °Abbász (Allah legyen elégedett kettejükkel) elmondták: Amikor a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) utolérte — vagyis elérkezett hozzá — a halál, elkezdte a leplét az arcára borítani; amikor pedig nyomasztotta, lehúzta azt az arcáról, és közben így szólt:

«لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ»

¹ Madzsmú° al-Fatáwa (22/194).

"Allah átka a zsidókon és a keresztényeken; ők a prófétáik sírjait imahellyé tették." Óva int az olyan tettektől, amilyeneket ők elkövettek¹.

Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) a halál agóniája és kínjai közepette világossá tette, hogy Allah, a Magasztos és Fenséges, megátkozta a zsidókat és a keresztényeket amiatt, hogy prófétáik sírjait imahelyekké tették; és rámutatott arra is, hogy ez a korábbi hitetlenek szokása volt. Mindezt azért tette, hogy a Népe óvakodjék azok utánzásától, és hogy elzárja előttük a Magasztos és Fenséges Allahhal szembeni társítás és mások imádásának kapuját.

Aisha, az Igazhívők Anyja (Allah legyen elégedett vele), elmondta, hogy Umm Habíba és Umm Szalama megemlítették egy templomot, amelyet Abesszíniában láttak, benne ábrázolt rajzok voltak; és ezt megemlítették a Prófétának (Allah áldása és békéje legyen rajta), mire ő így szólt:

«إِنَّ أَوْلَئِكَ إِذَا كَانَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ، بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا، وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوَرِ، فَأَوْلَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

"Bizony, azok, ha közülük meghal egy kegyes ember, a sírjára imahelyet építenek, és ott elkészítik azokat a képeket; ők a legrosszabb teremtmények Allah-nál, a Feltámadás Napján."².

¹ Al-Bukhári jegyezte le (435) szám alatt és Muszlim (531) szám alatt.

² Al-Bukhári jegyezte le (427) szám alatt és Muszlim (528) szám alatt.

Áisha (Allah legyen elégedett vele) mondta: Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) mondta azon betegsége során, amelyből már nem gyógyult fel:

«لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ»

"Allahátkozza meg a zsidókat és a keresztényeket; ők a prófétáik sírjait imahellyé tették." Ezen szavai nélkül a sírja látható lett volna; attól azonban félni kellett, hogy imahellyé (mecsetté) teszik azt.

Hatodik alfejezet: A mecsetek díszítésének vallásjogi megítélése

Nem megengedett a mecseteket túlzott díszítéssel ellátni és azokkal dicsekedni; ugyanis al-Bukhári feljegyezte ‘Abdullāh bin ‘Abbász-tól (Allah legyen elégedett kettejükkel), aki mondta: "Bizony ékesíteni fogjátok azt, miként a zsidók és a keresztények ékesítették."

Anasz bin Málík (Allah legyen elégedett vele), azt mondta: "Dicsekednek vele, majd csak igen kevesen, szolgálattal és imádattal felvirágoztatják."

És ‘Umar-tól (Allah legyen elégedett vele) maradt fenn, hogy megparancsolta, hogy a mecseteket építsék fel, és azt mondta: "Nyújts menedéket az embereknek az eső elől, és óvakodj

¹ Al-Bukhári jegyezte le (1390) szám alatt és Muszlim (529) szám alatt.

attól, hogy vörösre vagy sárgára ferd (díszítsd), nehogy imában megzavard az embereket."¹

Napjainkban elterjedt a mecsetekkel való kérkedés; az emberek túlzásokba estek díszítésükben és a rájuk fordított kiadásokban. A vallástudósok fatvát adtak arról, hogy megengedett a mecsetek szilárd, méltó felépítése, ha a lakóházak és otthonok is felépíttetnek, hogy a mecsetek ne legyenek a házakhoz és lakóhelyekhez viszonyítva elcsúfítottak és jelentéktelenek. Mindazonáltal mindezt pazarlás és túlzás nélkül kell tenni a díszítésben, a színekben és a festékekben, és kerülendő a fölösleges változatosság a rájuk költött kerámiák, csempék és szőnyegek, berendezés terén, amelyekre nincs szükség. Tudvalévő ugyanakkor, hogy vannak olyan mecsetek, amelyek a legalapvetőbb felújításra is rászorulnak; ezért a pénzeszközöket e mecsetek rendbehozatalára és felújítására kell fordítani.

‘Abdullah bin ‘Umar (Allah legyen elégedett kettejükkel) azt mondta:

«أَنَّ الْمَسْجِدَ كَانَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَبْنِيًّا بِالْبَلْبِنِ، وَسَقْفُهُ الْجَرِيدُ، وَعُمْدُهُ خَشَبُ النَّخْلِ، فَلَمْ يَزِدْ فِيهِ أَبُو بَكْرٍ شَيْئًا، وَزَادَ فِيهِ عُمَرُ وَبَنَاهُ عَلَى بُنْيَانِهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالْبَلْبِنِ وَالْجَرِيدِ وَأَعَادَ عُمْدَهُ خَشَبًا، ثُمَّ عَيَّرَهُ عُثْمَانُ فَرَادَ فِيهِ زِيَادَةً كَثِيرَةً، وَبَنَى جِدَارَهُ بِالْحِجَارَةِ الْمَنْقُوشَةِ وَالْقَصَةِ، وَجَعَلَ عُمْدَهُ مِنْ حِجَارَةٍ مَنْقُوشَةٍ وَسَقْفَهُ بِالسَّاجِ».

¹ Ezeket a hagyományokat Al-Bukhári a „Szahíh”-jában függő (mu‘allaq) formában, határozott kijelentő, elfogadó szóhasználatlall említi (1/96–97).

„A mecset a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) korában agyagtéglákból volt felépítve; a teteje pálmalevelekből készült, oszlopai pedig pálmafából álltak. Abú Bakr (Allah legyen elégedett vele) semmit sem tett hozzá, ‘Umar (Allah legyen elégedett vele) viszont bővítette, és az Allah Küldötte (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) korabeli kialakítása szerint építtette meg agyagtéglából és pálmalevelekből, oszlopait pedig ismét pálmafából készítette. Majd ‘Uthmán (Allah legyen elégedett vele) megváltoztatta, és jelentős mértékben kibővítette: falait faragott kövekből építette és gipszvakolattal látta el, oszlopait faragott kőből készítette, tetőzetét pedig teakfával fedte.”¹

A nagy tudós, ‘Abdu-l-‘Azíz bin Báz (Allah könyörüljön rajta) azt mondta: "‘Uthmán (Allah legyen elégedett vele) cselekedete arra utal, hogy megengedett a mecset megszerépítése faragott kövekkel, jó minőségű faanyagokkal és a falak festésével; ebben nincs kivetnivaló. Noha a jámbor elődök életmódja előbbre való és jobb, ha azonban az emberek csinosítják lakóhelyeiket, és idegenkednek a régi építményektől, úgyhogy a mecset régi állapotában hagyása talán el is tántorítaná őket az imától és a mecsetekben való összegyülekezéstől, akkor nincs akadály annak,

¹ Al-Bukhári jegyezte le (446) szám alatt.

hogy olyasmit tegyenek, mint amit ʿUthmán (Allah legyen elégedett vele) tett, a mecsetek felé való buzdítás végett. Dicsekvés és kérkedés céljából azonban nem. Kerülendő továbbá, hogy feliratokat írjanak a mecsetben; helyesebb, ha a falak egyszínűek, dísztelenek maradnak."¹

Hetedik alfejezet: A hitetlen mecsetbe lépésének vallásjogi megítélése

Tilos a muszlimok számára, hogy bármely hitetlennek megengedjék a belépést az al-Masğidu-l-Ḥarām-ba (Maszdzsid al Harám) Mekkában, valamint a körülötte lévő Haram (a Mecset és a körülötte tiltott terület) teljes területére; a Magasságos Allah azt mondja:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَءُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا...﴾

(Ó, ti, akik hisztek! A társítók tisztátalanok! Ne közelítsenek a al-Masğidu-l-Ḥarām-hoz (Maszdzsid al Harám, Mekkában) ezen év után...) [A Megbánás: 28; Q 9:28]. Ami a többi mecsetet illeti, ha belépésük vallásjogilag megalapozott célból történik, abban nincs semmi kivetnivaló, például az Iszlámról való kérdezősködés, a mecsettel kapcsolatos munka, a muszlimok érdekeit szolgáló ügy intézése, vagy hogy meghallgasson egy prédikációt; illetve ha megengedett dolog miatt lép

¹ Idézve Al-Kahtáni „al-Maszádzsid” című művéből (71. o.).

be, mint például hogy igyon a mecsetben található vízből. Ilyen esetekben ez megengedett, mivel a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) Thumáma ibn Uthált a mecset egyik oszlopához kötötte. Abú Hurayra - Allah legyen elégedett vele - elmondása szerint:

«بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْلًا قَبْلَ نَجْدٍ، فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أَنَّثَالٍ، فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: «مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ؟» فَقَالَ: عِنْدِي خَيْرٌ يَا مُحَمَّدُ، إِنْ تَقْتُلُنِي تَقْتُلْ ذَا دِمٍّ، وَإِنْ تُنْعِمَ تُنْعِمَ عَلَيَّ شَاكِرٍ، وَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْمَالَ فَسَلْ مِنْهُ مَا شِئْتَ، فَتَرَكَهُ حَتَّى كَانَ الْعَدْوُ...» الْحَدِيث.

"A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) lovas csapatot küldött Nadzsd irányába. Azok visszatértek egy férfival a Banú Hanífa törzsből, akit Thumáma bin Uthálnak hívtak. A mecset egyik oszlopához kötözték. Ekkor kiment hozzá a Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), és így szólt: "Mit mondasz, ó, Thumáma?" Ő pedig felelte: "Jóval szolgálhatok, ó, Muhammad: ha megölsz, olyan embert ölsz meg, akinek a vére megtorlást követel; ha pedig jót teszel velem, hálás emberrel teszel jót; és ha a pénzt akarod, kérj belőle, amennyit csak akarsz." Majd magára hagyta, mígnem eljött a következő nap..." – a hadisz¹.

És a mecsetbe belépett Nadzsrán küldöttsége is, akik keresztények voltak². És Դիմամ bin

¹ Muttafaq ^calayhi..

² Muttafaq ^calayhi. (Mindkét šaykh, al-Bukhārī és Muslim is egyetértett a hitelességében és közölték)..

Tha'labá (Dimám bin Tha'labá) is bement a Prófétához (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget), amikor ő a mecsetben volt. Anasz bin Málík (Allah legyen elégedett vele) azt mondta:

«بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى جَمَلٍ فَأَنَاحَهُ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ عَقَلَهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُمْ: أَيُّكُمْ مُحَمَّدٌ، وَالنَّبِيُّ ﷺ مُتَكِيٌّ بَيْنَ ظُهُورِهِمْ، فَقُلْنَا: هَذَا الرَّجُلُ الْأَبْيَضُ الْمُتَكِيُّ، فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: «قَدْ أَجَبْتُكَ»، فَقَالَ الرَّجُلُ لِلنَّبِيِّ ﷺ: إِنِّي سَأَلْتُكَ فَمَسَدَدٌ عَلَيْكَ فِي السُّؤَالِ فَلَا تَجِدُ عَلَيَّ فِي نَفْسِكَ، فَقَالَ: «سَلْ عَمَّا بَدَا لَكَ»... إِلَى أَنْ قَالَ: فَقَالَ الرَّجُلُ: أَمَنْتُ بِمَا جِئْتُ بِهِ وَأَنَا رَسُولُ مَنْ وَرَائِي مِنْ قَوْمِي، وَأَنَا ضِمَامٌ بِنُ ثَعْلَبَةَ أَخُو بَنِي سَعْدِ بْنِ بَكْرٍ»

"Midőn mi a Prófétával (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) együtt ültünk a mecsetben, egy férfi bejött a tevéjén ülve. Letérdepeltette azt a mecsetben, majd megbéklyózta. Majd így szólt hozzájuk: Melyikőtök Muḥammad? A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) ott feküdt az oldalán közöttük. Mi mondtuk: A félig ülő, fehér ember. A férfi mondta neki: Ó, Ibn 'Abd al-Muttalib! A Próféta (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) pedig mondta neki: „Én válaszolok neked.” A férfi mondta a Prófétának (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget): Én kérdezni fogok és komoly kérdést teszek fel, ne légy hát haragos velem szemben! Ő mondta: „Kérdezz (nyugodtan) arról, amiről csak akarsz!” ... egészen addig, míg azt mondta: A férfi mondta: Hiszek abban, amit elhoztál. Én pedig egy küldött vagyok, akit a népem küldött el hozzád. Én Dimám bin

Tha'labá vagyok, a Banú Sza'd bin Bakr törzs tagjai közül.¹

Ez az, amit közzétehattunk arról, amire a mu'adhdhinnek, az imámnak és a khátibnak szüksége van, valamint a mecsetek vallásjogi szabályairól; és intjük a mu'adhdhint, az imámot és a khátibot Allah — dicső és fenséges — iránti istenfélelemre, a tudás keresésében és terjesztésében tanúsított komolyságra és szorgalomra, valamint mindezek iránti gondos odafigyelésre.

Ezt elmondva — és a támogató siker Allahnál van — Allah áldja meg és adjon örök üdvösséget a mi Próféta'knak, Muhammad-nak, háznépének, és Társainak, mindegyiküknek; és fohászuk zárszava ez: Hála legyen Allahnak, a Világok Urának!

Néhány hasznos forrás a mu'adhdhin, az imám és a khatíb számára

Az aḍān (imára hívás) és az al-iqāmatu (a második imára hívás, közvetlenül az ima kezdete előtt), szerző: Dr. Sa'īd ibn 'Alī ibn Wahf al-Qaḥṭānī; kiadó: Safīr Nyomda, Rijád.

Az imāma (imám pozíciójának, szerepének) és az imām követése az imában (al-i'timām) vallásjogi

¹ Al-Bukhári jegyezte le. Lásd még: Ibn Báz összegyűjtött fatwái (vallásjogi döntvényei) és cikkei, a nyolcadik kötet, A hitetlenek mecsetekbe való belépésének vallásjogi megítélése, és az Állandó Bizottság fatwái 6/276.

előírásai és szabályozásai, Dr. ʿAbd al-Muḥsin al-Munīf.

Az imāma (imám pozíciójának, szerepének) az imában a Korán és a Szunna fényében, Szaíd ibn Ali ibn Wahf al-Kahtāni.

A Pénteki ima előtt mondott khuṭba (vallási, oktató és buzdító jellegű beszéd) módszertana, szerző: ʿAbd Allāh ibn Dayf Allāh ar-Ruḥaylī; kiadó: Az Iszlám Ügyek, a Felszólítás (ad- Daʿwah) és az Útmutatás Minisztériuma, Szaúd-arábiai Királyság.

Az imāma (imám pozíciójának, szerepének) az imádságban – fogalma, erényei, fajtái, illetana, valamint vallásjogi előírásai és szabályozásai a Korán és a Szunna fényében, dr. Saʿīd b. ʿAlī b. Wahf al-Qaḥṭānī. Kiadó: Safīr Nyomda, Rijád.

A Pénteki ima előtt mondott khuṭbák (vallási, oktató és buzdító jellegű beszédek) és a szónokok felelősségei. Összeállította: A Felszólítás és Útmutatás Tanácsa, Az Iszlám Ügyek, a Felszólítás és az Útmutatás Minisztériuma, Szaúd-Arábia Királysága.

A Pénteki ima előtt mondott khuṭba (vallási, oktató és buzdító jellegű beszéd) a Korán és a Szunnában, ʿAbd ar-Raḥmān b. Muḥammad al-Ḥamad; kiadó: Az Iszlám Ügyek, a Felhívás és Útmutatás Minisztériuma, Szaúd-Arábia Királysága.

A Pénteki ima előtt mondott khuṭba (vallási, oktató és buzdító jellegű beszéd) és annak

vallásjogi (fiqh) előírásai és szabályozásai, szerző: °Abd al-°Azīz ibn Muḥammad ibn °Abd Allāh al-Hujailān, kiadó: az Iszlám Ügyek, a Da°wa (Felszólítás az Iszlámra) és az Útmutatás Minisztériuma, Iszlám Kutatások és Tanulmányok Központja.

A Pénteki ima előtt mondott khuṭba (vallási, oktató és buzdító jellegű beszéd) és az Umma nevelésében betöltött szerepe, szerző: °Abd al-°Ġanī Aḥmad Jabr Mazhar, kiadó: Az Iszlám Ügyek, a Da°wa és az Útmutatás Minisztériuma, Szaúd-Arábia Királysága.

Ötven intés és tanács, hogy sikeres hitszónok légy, Amír ibn Muhammad al-Madritól; megjelent a Szaúd-arábiai Királyság Iszlám Ügyek, Felszólítás (da°wa) és Útmutatás Minisztériumának honlapján.

A Pénteki Ima – fogalma, feltételei, kiválóságai és erényei, sajátosságai, illemei, valamint előírásai és szabályozásai a Korán és a Szunna fényében, Dr. Szaíd ibn Ali ibn Wahf al-Kahtáni műve, kiadó: Szafir Nyomda, Rijád.

A Pénteki ima minbárja (szószéke): megbízatás és felelősség, °Abd Allāh ibn Muḥammad ibn Ḥumayd. Kiadó: Az Iszlám Ügyek, a Da°wa (az Iszlámra való Felszólítás) és az Útmutatás Minisztériuma, Szaúd-Arábiai Királyság.

Módszer a Pénteki khutba elkészítéséhez; írta: Dr. Šālih bin °Abd Allāh bin Ḥumayd; kiadó: Az

Islám Ügyek, a Da[‘]wa (Felszólítás) és az Útmutatás Minisztériuma, a Szaúd-arábiai Királyság.

Levelek az imámoknak és a mu'adhdhinoknak, Sejk [‘]Abd Allāh ibn Šālih al-Fawzān műve, Dār Ibn al-Jawzī Kiadónál.

Levél a mecsetek imámjai, az imára hívók és az imám mögött imádkozók részére, a sejk [‘]Abdullāh ibn Dzsárallāh al-Dzsárallāh tollából.

A Kuwaiti Fiqh Enciklopédia; valamint a pénteki khutba, az imámi vezetés, az imára hívás és a mecsetek fejezetei.

Index

Hasznos rövidített útmutató a mu'adhdhin (vagy: mu'addin; imára szólító), az imām (imám) és a khaṭīb (khatīb; vallási-oktató jellegű beszédet tartó) számára, valamint a mecsetekkel kapcsolatos vallásjogi szabályozásokról	3
Hasznos rövidített útmutató a mu'adhin, az imám és a khatīb számára, valamint a mecsetekkel kapcsolatos vallásjogi szabályozások.....	3
Első alfejezet: Az adhán és az iqáma vallásjogi szabályozásai	4
Az első alfejezet: az adhán és az iqáma meghatározása	5
Második Alfejezet: az Adhán és az Iqáma vallásjogi megítélése	5
A harmadik alfejezet: az adhán és az iqáma kiválósága	8
Negyedik alfejezet: Az adhán és az iqáma érvényességének feltételei.....	12
Ötödik alfejezet: Az imára hívóval kapcsolatos elvárások és jellemzők.....	15
Hatodik alfejezet: Az adhán és az iqáma leírása.....	21
A hetedik alfejezet: mit kell mondania annak, aki hallja az adhánt és milyen fohászt kell utána mondania.	25
Nyolcadik alfejezet: A mecsetből történő kilépés, az imára hívás után, vallásjogi megítélése	31
A kilencedik alfejezet: Mennyi idő van az adhán és az iqáma között?.....	32
Tizedik alfejezet: A mu'adhdhin felelőssége és viselkedési jellemzői	33
A második alfejezet: Az al-imāma (al-imáma; az imám pozíciója) vallásjogi szabályozásai.....	37
Az első alfejezet: Az imáma meghatározása.....	37

A második alfejezet: Az imáma vallásjogi megalapozottsága és erényei	37
Az imáma erényei közül:.....	38
A harmadik alfejezet: Ki a leginkább jogosult az imáma betöltésére	39
A negyedik alfejezet: azok, akiknek tiltott az imáma tisztség betöltése:.....	44
Az ötödik alfejezet: Akinek az imámi vezetése nemkívánatos.	48
A hatodik alfejezet: Az imám helyzete a mögötte imádkozókhoz viszonyítva	51
A hetedik alfejezet: az imám megelőzése	52
A nyolcadik alfejezet: Az imáma és a közösségi ima különféle vallási előírásai és szabályozásai	54
A kilencedik alfejezet: Azok a szunnák, amelyeket az imámnak illendő elvégeznie	57
A tizedik alfejezet: Az imám alapvető jellemzői	61
Az imám esetében megkívánt legfontosabb tudományos alapkövetelmények:.....	64
A legfontosabb erkölcsi alappillérek:.....	67
Harmadik Fejezet: A Pénteki Ima és az azt megelőző khuṭba (khuṭba; vallási-oktató jellegű beszéd)	75
Első alfejezet: A Pénteki Ima	75
Első témakör: a Pénteki Ima fogalma és ideje:.....	75
A második témakör: a Pénteki Ima vallásjogi megítélése, és kire nézve kötelező?	78
A harmadik témakör: A Pénteki Ima leírása:	81
Negyedik témakör: Mi jelenti a Pénteki ima elérését?	82
Ötödik témakör: a Pénteki ima során tilos vagy kifogásolt (makrúh) cselekedetek.....	83

A hatodik témakör: A Pénteki Ima szunan-jai (a Próféátától (Allah áldja meg és adjon neki örök üdvösséget) szokásos, gyakorlata, tettei, cselekedetei, mondásai):	87
A hetedik témakör: A Pénteki Ima nāfila-ja (náfila; önkéntes ima):	94
A második alfejezet: a Pénteki ima előtt mondott khutba ...	96
Az első kérdéskör: A Pénteki ima előtt mondott khutba:	96
A második kérdéskör: a khutba vallásjogi megítélése:	97
Harmadik kérdéskör: A khutba feltételei:	97
A negyedik kérdéskör: A khutba pillérei:	100
Az ötödik kérdéskör: A khutba szunnái:	101
A hatodik kérdéskör: A Pénteki khutba fordítása:	107
A hetedik kérdéskör: A szónok alapvető követelményei: ..	108
A szónoklatot elmondó számára megkívánt legfontosabb vallástudományi követelmények:	111
A legfontosabb erkölcsi alaptényezők:	114
A nyolcadik kérdéskör: A khutbában megjelenő viselkedési normák, illemek, illetve a khatíb illemei:	122
A kilencedik kérdéskör: A Pénteki khutba célja és célkitűzései:	124
A tizedik kérdéskör: A khutba előkészítésének módja:	126
A negyedik alfejezet: a mecsetekkel kapcsolatos vallásjogi szabályozások	131
Az első alfejezet: a mecset meghatározása	131
A Maszdzsid (Mecset) és a al-muşallā (muszallā; ima hely) közötti különbség	131
A második alfejezet: a mecset építése és ennek kiemelkedő jelentősége.	132
Harmadik alfejezet: a mecsetek élettel való megtöltése és ennek kiválósága	135

A negyedik alfejezet: a mecsetek megtisztítása és megóvása minden szennyeződéstől	137
Az ötödik alfejezet: A mecset sír fölé építésének vagy a sír mecsetbe való bevitelének szabályozása.	142
Hatodik alfejezet: A mecsetek díszítésének vallásjogi megítélése.....	145
Hetedik alfejezet: A hitetlen mecsetbe lépésének vallásjogi megítélése.....	148
Néhány hasznos forrás a mu'adhdhin, az imám és a khatíb számára	151